

SZÉCHENYI 2020

MINISZTERELNÖKSÉG

Tiszazugi LEADER Egyesület
LEADER HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA
2014-2020

2016. Június

Módosítva az 1/2017. (III. 17.) sz. határozattal

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	5
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	7
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	13
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	14
4.1 Helyzetfeltárás.....	14
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	27
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	30
4.4 SWOT.....	35
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	37
5. Horizontális célok	40
5.1 Esélyegyenlőség	40
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	41
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	41
7. A stratégia beavatkozási logikája	42
7.1 A stratégia jövőképe	42
7.2 A stratégia célhierarchiája	43
8. Cselekvési terv	48
8.1 Az intézkedések leírása	48
8.2 Együttműködések	60
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	61
8.4. Kommunikációs terv	67
8.5. Monitoring és értékelési terv	68
9. Indikatív pénzügyi terv	69
Kiegészítő információk	70
Mellékletek	70

Vezetői összefoglaló

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport két jogi formában végezte tevékenységét a 2007-2013-as időszakban, mely időszakban feltárt problémák, megvalósított fejlesztésekből eredő tapasztalatok mind-mind hozzájárultak egy új, a térségben régóta fennálló, de ugyanakkor továbbra is orvosolandó, illetve újonnan jelentkező problémák megoldását elősegítő komplex stratégia, a **LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia** megalkotásához. A Tiszazugi LEADER Egyesület székhelye **Kunszentmárton** településen, könnyen megközelíthető, frekventált épületben a **Köztársaság tér 8.** szám alatt található. Az egyesület irodája 2 helyiségből áll, valamint rendelkezésre áll egy tárgyalóterem is a közgyűlések, elnökségi ülések, fórumok, illetve egyéb megbeszélések céljából. Az iroda a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során jelentkező feladatok elvégzése érdekében valamennyi szükséges eszközzel felszerelt, azok folyamatosan naprakészek (számítógépek, multifunkciós nyomtatók, telefonkészülék, internet, biztonságtechnikai berendezések). A munkaszervezet a kapcsolattartás érdekében folyamatos hétköznapi nyitvatartási időben személyes ügyfélfogadást biztosít. A munkaszervezet 3 főből áll, ebből 2 fő felsőfokú végzettséggel, 1 fő pedig középfokú végzettséggel rendelkezik. A munkaszervezet tagjai a 2007-2013 ciklusban is az egyesület alkalmazásában álltak, így a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításában már részt vettek, a 2007-2013 ciklusban rendelkezésre álló valamennyi fejlesztési forrás felhasználása pedig referencia a jól elvégzett munkára vonatkozóan. A három főből 1 fő munkaszervezet vezetői feladatokat lát el, 2 fő pedig ügyintézői feladatokat. Tekintettel arra, hogy a világon, szűkebb értelemben, az Európai Unióban olyan gazdasági, társadalmi, szociális, változások és negatív folyamatok mentek végbe 2007. óta, melyekre a korábban megalkotott helyi stratégiák már nem, vagy csak érintőlegesen, nem pedig célzottan tudtak reagálni, így szükségessé vált egy célzott, viszonylag csekély forrásból, de a csekély forrás tudatos és átgondolt felhasználásával egy olyan stratégia megalkotása, mellyel katalizálni tudunk olyan folyamatokat, mely folyamatok eredményeként a térségben tapasztalható negatív hatások enyhíthetőek. Látható, hogy szükségessé vált egy új szerkezetű, új megközelítésekkel tartalmazó, rugalmas, a változásokra reagálni képes komplex **Helyi Fejlesztési Stratégia** kidolgozása. A Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotása során, a térségből különböző kommunikációs eszközök segítségével gyűjtött információk alapján - a 2007-2013 ciklus tapasztalatait alapul véve - a Helyi Akciócsoport felmérte a térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit, illetve a térségben valamennyi szféra (vállalkozói, civil, köz) kérdőíves felmérésével a térséget érintő problémákat, fejlesztési igényeket, melyek alapján összeállításra kerültek a **Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedési tervei**. Jelen stratégia minimális tartalmát, a **1303/2013/EU** számú közös stratégiai keret rendelet **33. cikk 1) pontja** határozza meg.

A Helyi Fejlesztés Stratégia legfontosabb szükségletei és elérendő céljai és egyben intézkedései:

Vállalkozások fejlesztése (megújuló erőforrások alkalmazása is), versenyképességük növelése, piaci pozíció megerősítése, Térség Környezeti adottságaira épülő turizmusfejlesztés, Fokozottan

veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok támogatása képzésekkel, Helyi termékek népszerűsítése, együttműködésben értékesítésének elősegítése, Településkép, mint tájérték megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazásával, Civil szervezetek megerősítése, tevékenységük támogatása, Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése. A fenti beavatkozásokkal a stratégia célja, hogy a térségben **új vállalkozások induljanak**, a meglévő **vállalkozások versenyképessége növekedjen**, így kezelhetővé válik a térség munkanélkülisége. A térség környezeti adottságaira épülő **turizmusfejlesztés** eredményeként megőrizzük a táj egyediségét, annak értékeit bemutathatóvá tesszük, mely hozzájárul a térség gazdasági fejlődéséhez, valamint a **munkanélküliség kezeléséhez**. A **fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok** (pályakezdő fiatalok, megváltozott munkaképességűek, 50 év feletti, testi, illetve szellemi fogyatékosokkal élők, romák, nehéz szociális helyzetben élők, nők) támogatása kiemelt célja a stratégiának, szakmai végzettséget adó képzések és egészséges életmódra nevelés segítségével segítséget nyújt a stratégia ezen emberek elhelyezkedésében, munkavállalásában. A **helyi termékek népszerűsítése** szintén a térség egyediségét erősíti, a hagyományok megőrzése közös érdekünk, mely együttműködésben sokkal hatékonyabban éri el célját. **Településkép, mint tájérték megőrzése**, a turizmusfejlesztéshez kapcsolódik, hiszen a megnyerő, rendezett településkép turizmusnövelő hatása bizonyított, melynek eredménye a gazdaságfejlesztés, **önkormányzatok leterheltségének csökkentése**. A **civil szervezetek megerősítése** szintén kiemelt cél, hiszen ezen szervezetek tevékenysége igen sokrétű, számtalan területet foglal magába (sport, közbiztonság, szociális terület, stb.), mely területek nélkül a térség nem tud működni. További cél a **megújuló erőforrások** alkalmazásának arányaiban történő növelése. Jelen stratégia kiemelten kezeli a gazdaságfejlesztést, így a rendelkezésre álló 2014-2020 között felhasználható **314.331.335 Ft.** indikatív forráskeretből **200.000.000 Ft.**, azaz a **teljes összeg 63,62%-a gazdaságfejlesztésre irányul**. A **LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020** megalkotása illetve a stratégia végrehajtása a **Tiszazugi LEADER Egyesület munkaszervezetének** feladata. A Tiszazugi LEADER Egyesület HFS tervezési terület előzetes elismerése iránti kérelmét a Miniszterelnökség **IHF/1186/94/2015** iktatószámom az **5/2014. (II. 6.) IH közlemény alapján 2015. szeptember 25-én jóváhagyta**, így a tervezés jogszabályi háttere rendezett. A Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotásában a HACS feladata volt a térség szükségleteinek a felmérése, melynek érdekében fórumokat tartott, kérdőívek kerültek kiküldésre a térség szereplői számára, valamint folyamatos személyes ügyfélfogadást biztosított. A térség szükségleteinek felmérése után intézkedések keretében meghatározásra kerültek a fő intézkedési területek. A Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása során a támogatandó projektek kiválasztása intézkedéspecifikus szempontok alapján történik: hozzájárul a térség gazdaságfejlesztéséhez, új szolgáltatások, munkahelyet őriz meg, új munkahelyet hoz létre (előtérben a hátrányos helyzetű csoportok), képzések útján megszerzett szakképesítések száma, természeti értékekre épülő új turisztikai attrakciók, megújuló erőforrások alkalmazása, hátrányos helyzetű csoportok támogatása.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

A Helyi Fejlesztési Stratégia elsősorban a helyi igényekre épülő fejlesztési lehetőségeket tartalmazza, ugyanakkor fontos a nagyobb léptékű tervezési programokhoz, megállapodásokhoz történő kapcsolódás, az abban foglalt célok elősegítése is. A stratégia kidolgozása során alapelveként jelentkezett az **EU2020**, a **Partnerségi Megállapodás**, a **Vidékfejlesztési Program** dokumentumokban foglalt célok és alapelvek megvalósulása és megtartása. A felsorolt dokumentumokban foglalt célok és alapelvekhez való kapcsolódás elősegíti a HFS térségi szintű megvalósulását, ugyanakkor nagyobb léptékű célok megvalósulásához is hozzájárul.

Helyi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott specifikus célok:

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása
2. Turizmusfejlesztés
3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása
4. Helyi termékek népszerűsítése
5. Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása
6. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedései:

1. Térségi Vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló alkalmazása
2. Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés
3. Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása
4. Együttműködésben megvalósított helyi termékek előállítása és népszerűsítése
5. Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása
6. Civil szervezetek tevékenységének támogatása
7. Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

A **KSK rendelet** kimondja, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiához (EU2020) való kapcsolódás érdekében az Európai Strukturális és Beruházási alapok (ESB alapok) támogatásait korlátozott számú közös tematikus célkitűzésre kell összpontosítani. A KSK rendeletben 11 tematikus célkitűzés került meghatározásra, mely 11 tematikus célkitűzést kell szolgálnia az összes uniós forrásnak, így a Helyi Fejlesztési Stratégia céljainak és intézkedéseinek is a 11 célkitűzés valamelyikének megvalósítását kell céloznia.

Az EU2020-hoz való kapcsolódás: A Helyi Fejlesztési Stratégia EU2020 stratégia céljaihoz való kapcsolódását a KSK rendelet 11 tematikus célkitűzéséhez való kapcsolódás jelenti.

Kapcsolódási pontok a KSK rendelet tematikus céljaihoz a Helyi Fejlesztési Stratégia specifikus céljai és intézkedései alapján:

- A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása (1. specifikus cél, 1. intézkedés)
- Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra történő áttérés támogatás (1. specifikus cél, 1. intézkedés)
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 5. specifikus cél, 5. intézkedés)
- Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 5. specifikus cél, 5. intézkedés)
- A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (3. specifikus cél, 3. intézkedés, 7. intézkedés)
- Beruházás az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba (3. specifikus cél, 3. intézkedés, 7. intézkedés)

Helyi Fejlesztési Stratégia kapcsolódási pontjai a Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz:

- A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés)
- A foglalkoztatás növelés (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkóztatási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 3. specifikus cél, 3. intézkedés, 7. intézkedés)
- Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 5. specifikus cél, 5. intézkedés)
- A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése (3. specifikus cél, 3. intézkedés, 7. intézkedés)
- A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés)

EMVA rendeletben meghatározott prioritások és fókuszterületek kapcsolódása a Helyi Fejlesztési Stratégiához:

- 6. prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre:
 - o 6A fókuszterület: a diverzifikálásnak, kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének, valamint a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés)
 - o 6B fókuszterület: a helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben (valamennyi specifikus cél és intézkedés)

A Helyi Fejlesztési Stratégia kapcsolódásai a Vidékfejlesztési Program intézkedéseihez:

- A vidéki térségekben a gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés)
- A vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképességének erősítése (1. specifikus cél, 1. intézkedés, 2. specifikus cél, 2. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés, 5. specifikus cél, 5. intézkedés)
- A helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése (3. specifikus cél, 3. intézkedés, 7. intézkedés, 4. specifikus cél, 4. intézkedés, 6. specifikus cél, 6. intézkedés)

A Helyi fejlesztési Stratégia specifikus célkitűzései, illetve intézkedései a 7. és 8. fejezetben kerültek kidolgozásra.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatának előzményei:

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállításához szükséges adatgyűjtési munka már a 2014-es év során megkezdődött, céltudatos munka volt a 2014-2020 időszakra fókuszálva. A globális szinten megváltozott társadalmi, gazdasági viszonyok miatt az Magyarországon is új kihívásokat teremtett, új problémák jelentek meg, illetve meglévők mélyültek el. Elengedhetetlen volt tehát egy új helyi stratégia kidolgozása, mely megfelelően reagál helyi szinten, de ugyanakkor a megyei és országos területfejlesztési tervekkel összhangban áll. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a **35/2013. (V. 22.) VM rendelet** alapján az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER fejezetének végrehajtásához 2013-ban nyújtandó támogatások jogcímre megalkotott LEADER Intézkedési tervben, valamennyi intézkedésben támogatási kritériumként írta elő, hogy a jogcímben kedvezményezett pályázó legalább egy alkalommal Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos megbeszélésen vegyen részt az egyesület munkaszervezetével. Ezzel az intézkedéssel alapoztuk meg azt az adatgyűjtést, mely olyan szférák képviselőitől származtak melyek sikeresen valósítottak meg fejlesztéseket, így átlátták a LEADER program lényegi elemeit, azokból tapasztalatokat gyűjthettek. Fontos megemlíteni, hogy az ilyen módon begyűjtött adatok valamennyi szférát érintették, így a vállalkozói, civil és közszférát is, tehát szerteágazó, alapos, valamennyi térségi szereplőtől származó. Az adatgyűjtés során továbbá a 27 nyertes pályázó által, a LEADER HACCS-hoz benyújtott beszámolóikban található tapasztalatok, fejlesztési igények kerültek beépítésre jelen stratégiába.

A személyes konzultációk illetve a stratégia véleményezése illetve kérdőívek feldolgozása során nyert információk:

- Közsféra részéről: önkormányzati intézmények korszerűsítése és felújítása, megújuló energiaforrások alkalmazása;
- Vállalkozói szféra részéről: eszközbeszerzés, telephely felújítás, tevékenységi kör bővítés, megújuló energiaforrások alkalmazása, turisztikai jellegű beruházások, munkahely megtartás és bővítés;
- Civil szféra részéről (hátrányos helyzetű csoportok): képzések lebonyolítása, helyi termékek népszerűsítése, rövid ellátási lánc kialakítása, eszközbeszerzés, székhely felújítás, egészséges életmódra nevelés.

A Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a tervezés átláthatósága alapvető célja volt az akciócsoportnak, hiszen a stratégia a lakosság egészének szól, annak megismerése **közérdek**.

A stratégia kidolgozásának meghirdetését jóval megelőzte a térség szereplői részére meghirdetett, **Vidékfejlesztési Program 2014-2020** véleményezésre felkérése, mely a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapján jelent meg **2015. február 19.**-én. A Vidékfejlesztési Program véleményezésén túl lehetőség volt a Stratégiai környezeti vizsgálat dokumentummal kapcsolatos észrevételek jelzésére is. Ennek a folyamatnak eredményeként a munkaszervezet a két munkaanyagot véleményezte. Ebben az időszakban a munkaszervezet fórumot is tartott a program megismertetése érdekében.

2015. május 27. Előzetes tájékoztatás a 2014-2020-as Vidékfejlesztési Program-ról címmel fórum tartása, 12 érdeklődővel.

A Vidékfejlesztési Program véleményezési munkáit követően a program az Európai Bizottság által elfogadásra került, mely végleges program a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapjára feltöltésre és népszerűsítésre került **2015. augusztus 14.**-én.

2015. szeptember 2.-án és szeptember 11.-én a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapjára feltöltött, a Vidékfejlesztési Programmal kapcsolatos konferencia sorozat ismertetésével kívántuk a már elfogadott program népszerűsítését szolgálni.

Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamata:

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatának átláthatósága a fentiekben ismertetett előzmények során, illetve a stratégia kidolgozásának teljes folyamatában átlátható és nyílt volt, melyet több eszközzel biztosítottunk. A stratégia tervezési folyamatának meghirdetése megtörtént a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapján, kérdőív terjesztésével, hirdetésekkel, személyes ügyfélfogadás során, valamint a már korábbi években kialakított kapcsolati hálózat tagjai részére küldött külön felhívással, valamint lakossági fórumok megtartásával. A tervezési folyamat bármely szakaszához az illetékességi területen élő lakosság, működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek tagjai csatlakozhattak, illetve felhívással kértük is a csatlakozásukat. A térség szféráival, illetve a szférák közötti párbeszéd a

fenti eszközökkel volt biztosított, melynek dokumentáltsága alapos, és átlátható, bárki számára megtekinthető (meghívó, jelenléti ív, fotó, emlékeztető, honlap, kérdőív, hirdetések dokumentálása).

Az információáramlás a térség szereplőitől, a sokrétű eszköz alkalmazásának köszönhetően folyamatos. A párbeszéd során, főként a fórumok és személyes megbeszélések alkalmával a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 ismertetésének vonatkozó részeinek ismertetését követően, ismertetésre került a korábban a térségre vonatkozó Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, majd pedig a kidolgozás alatt álló Helyi Fejlesztési Stratégia aktuális állapotának bemutatása. Mindezek birtokában vált lehetővé a megszólított szférák képviselőitől kapott értékes információk, észrevételek elemzése, majd beépítése a stratégiába. A közös párbeszéd során egybehangzó fejlesztési célok voltak a vállalkozások versenyképességének növelése, azok piaci pozíciójának megőrzése, stabilizálása, a munkanélküliség enyhítése, új munkahelyek létrehozása, képzések biztosítása, helyi adottságokra épülő turisztikai attrakciók megvalósítása, civil szervezetek megerősítése, helyi és a térségre jellemző természeti és épített értékek megóvása, hagyományőrzés, valamint a megújuló energiák előtérbe helyezése. A tervezés folyamán a térség szereplői között külön figyelmet érdemeltek a hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportok megszólítása. Ezen társadalmi csoportok különösen érzékenyek a térségben bekövetkező negatív irányú gazdasági változásokra, így megszólításuk rendkívül fontos. A hátrányos helyzetű csoportok bevonása egyrészt a teljes nyilvánosságot biztosító eszközök (honlap, kérdőívek terjesztése, e-mail megkeresések, felhívások) alkalmazásával, valamint az információszerzés hatékonyabb eszközeinek alkalmazásával történt (személyes konzultáció, fórumok tartása). A Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai között megtalálhatók olyan szervezetek (Együtt a Gyermekekért Alapítvány, Magyar Vöröskereszt helyi szervezete, Szent Márton Plébánia, Szent Márton Alapítvány) melyek hátrányos helyzetű csoportokkal tart kapcsolatot, azok szociális helyzetének javításával foglalkoznak. Ezen szervezetekkel az akciócsoport folyamatos kapcsolatot tart. A Tiszazugi LEADER Egyesület elnöke a Szociális Alapellátási Központ És Bölcsőde dolgozója, így közvetlen betekintésünk volt a nehéz helyzetben élő lakosságot érintő szociális problémákba is. Tekintettel arra, hogy a tervezési folyamat során a nyilvánosság biztosított volt, valamint az egyesület tagjai (vállalkozói, civil és közsféra) több alkalommal is tájékoztatást kaptak a stratégia kidolgozásáról, az ágazatköziség elve megvalósult. A tervezési folyamatot és a stratégia megalkotását a Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete koordinálja, fórumok alkalmával a munkacsoportot az egyesület tagjai alkották, illetve a további szereplők (vállalkozók, civil szervezetek, lakosság tagjai, egyházi szervezetek), mint véleményező és javaslattevő szerepet láttak el. Az egyesület tagsága a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítéséhez külön szakértők felkérését nem tartotta indokoltnak, hiszen minden szféra képviselteti magát, kiemelkedő szakmai tudással, illetve a munkaszervezet, mint a HFS koordináló szervezete 8 évnyi célirányos tapasztalattal rendelkezik. A térség szereplőnek nem csupán a konkrét Helyi fejlesztési Stratégia kidolgozásának időpontjában, hanem már a tervezést megelőzően kialakult kapcsolatrendszerre épülő széleskörű tájékoztatása eredményeként az illetékességi területünket érintő

gazdasági, társadalmi, környezeti, és szociális problémák kerültek feltérképezésre. Ilyen problémák a korábbiakban a fejezetben bemutatott jelenségek és állapotok. A tervezés során az Országos Területfejlesztési és –rendezési Információs Rendszer (TeIR), LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás, hazai tájértéktár adatbázis (www.tajertektar.hu), Lechner Tudásközpont, Operatív Programok, illetve a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020, valamint a korábban már elfogadott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia volt a segítségünkre a Tiszazugi LEADER HACS által gyűjtött információk és adatbázisokon túl.

A stratégia kidolgozása során az ágazatok szereplőitől szolgáltatott észrevételek, javaslatok alapján beépített célok:

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása
2. Turizmusfejlesztés
3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása
4. Helyi termékek népszerűsítése
5. Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása
6. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

A Helyi fejlesztési stratégia kidolgozása során alkalmazott, nyilvánosságot biztosító eszközök: (8. sz. melléklet)

1. Fórum: célja a lakosság teljeskörű szóbeli tájékoztatása, javaslatok, észrevételek megtárgyalása, stratégia kidolgozásának aktuális állásának bemutatása, valamint az egyesület tagjai számára a Helyi fejlesztési stratégia ismertetése.
 - Időpontjai: **Lakossági fórum: 2015. szeptember 17.** témája: 2014-2020 fejlesztési időszak tervezést segítő adat-információgyűjtés, résztvevők száma: 11 fő, eredménye: helyi stratégia kidolgozásához szükséges észrevételek, javaslatok gyűjtése.
 - **Egyesületi Közgyűlés: 2015. október 12.** témája: A 2014-2020-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére, valamint a Tiszazugi LEADER Egyesület felhatalmazása a Munkaszervezet részére a 2014-2020-as fejlesztési időszakra való támogatási kérelem és HFS benyújtásához **10/2015. (X. 12.)** számú határozattal, résztvevők száma: 18 fő, eredménye: Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatának ismertetése, határozat a támogatási kérelem és HFS benyújtására.

- **Lakossági Fórum: 2015. október 13.** témája: A 2014-2020-as fejlesztési időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia tervezési folyamatának ismertetése, résztvevők száma: 12 fő, eredménye: a Helyi Fejlesztési stratégia kidolgozásának céljai, aktuális folyamata és feladatainak ismertetése.
 - **Egyesületi Taggyűlés: 2015. november 30.** témája: Helyi Fejlesztési Stratégia véleményezésének összefoglalása és a tervezet elfogadása határozattal, résztvevők száma: 22 fő, eredménye: A Széchenyi 2020 keretében megjelent, „Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatása” című (VP-19.1-15 kódszámú) felhívásra benyújtandó Helyi Fejlesztési Stratégia tervezetének elfogadása **11/2015. (XI. 30.)** számú határozattal.
 - **Egyesületi Taggyűlés: 2016. május 12.** témája: Helyi Fejlesztési Stratégia tervezet értékelése során tett javaslatok megtárgyalása, javaslatok beépítése, majd a végleges stratégia elfogadása határozattal, résztvevők száma: 18 fő, eredménye: Helyi Fejlesztési Stratégia tervezet központi értékelése során tett javaslatok részben beépítésre kerültek, majd a végleges stratégia elfogadásra került határozattal.
2. Honlap: teljeskörű nyilvánosság biztosítása, munkaanyagok, felhívások, kérdőívek feltöltése.
- **2015. szeptember 08.** lakossági fórum meghívójának feltöltése
 - **2015. október 05.** LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 felmérés a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészítő munkáihoz, felhívás és kérdőív feltöltése, visszaküldött kérdőívek száma: **28** db, eredménye: a térségi szereplők által megfogalmazott fennálló problémák megoldási javaslatai, fejlesztési lehetőségek, helyi értékek, valamint a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoporttal történő kapcsolattartás jellemzése.
 - **2015. október 06.** 2014-2020-as fejlesztési időszak tervezési lakossági fórum meghívójának feltöltése
 - **2015. október 15.** felhívás LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozására, felhívás és kérdőív feltöltése, visszaküldött kérdőívek száma: db, eredménye: a térségi szereplők által megfogalmazott fennálló problémák megoldási javaslatai, fejlesztési lehetőségek, helyi értékek, valamint a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoporttal történő kapcsolattartás jellemzése.

- **2015. november 20.** Helyi Fejlesztési stratégia tervezetének véleményeztetése 2015. december 7-ig.
 - <http://tiszazugleader.eu/?q=leader> weboldalon a tervezéssel kapcsolatos munkaanyagok megtalálhatóak, valamint az egyesület Szervezeti és Működési Szabályzata, Alapszabálya, taglistája.
A lakossági fórumokon illetve egyesületi üléseken készült jegyzőkönyvek nyilvánosak.
3. Felhívás/hirdetés: felhívás LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozására vonatkozó felhívás e-mailen **2015. október 15.-én** valamennyi, illetékességi területünkhöz tartozó önkormányzat részére megküldve, illetve az önkormányzat hivatalában a lakosság tájékoztatása céljából kifüggesztve. A hirdetés a Tiszazugi LEADER Egyesület székhelyén is kifüggesztésre került, 2015. október 15.-én.
4. E-mail: elektronikus levelezés útján történő információáramlás
- Helyi Fejlesztési Stratégiára vonatkozó kérdőív megküldése a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjainak, illetve a korábbi években sikeresen pályázó, a munkaszervezettel kapcsolatban lévők számára **2015. október 05.-én**.
 - Egyesületi Közgyűlés meghívójának kiküldése a tagok számára, a 2014-2020-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat ismertetése közgyűlés keretében a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai részére, valamint a Tiszazugi LEADER Egyesület felhatalmazása a Munkaszervezet részére a 2014-2020-as fejlesztési időszakra való támogatási kérelem és HFS benyújtása érdekében, **2015 október 06.-án**.
5. Kérdőív: a kérdőív célja, térségi szereplők által megfogalmazott fennálló problémák megoldási javaslatai, fejlesztési lehetőségek, helyi értékek, valamint a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoporttal történő kapcsolattartás jellemzéseinek összegyűjtése (a kapcsolattartás jellemzése a HACS munkájának minősítését szolgálja), azok rendszerezés utáni beépítése a stratégiába. Kiküldve: **2015. október 05.-én**. Visszaérkezett: **28 db**.
6. Személyes kapcsolattartás: A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosította a nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésének legfontosabb lépései (az alábbi pontok külön fejezetekben kerülnek kifejtésre):

1. 2007-2013 időszakra vonatkozó Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósulásának elemzése, levont következtetések, eredmények áttekintése.
2. Jövőkép, elérendő célok meghatározása az új Helyi Fejlesztési Stratégiában.
3. Térség gazdasági, társadalmi, természeti adottságainak, lehetőségeinek számbavétele a meglévő problémák tükrében.
4. Helyi igényekre épülő programok, fejlesztések, cselekvési tervek kidolgozása.
5. Pénzügyi tervezés.
6. Monitoring.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Tiszazug az Alföld tájegységei közé tartozik. A Tisza, valamint a Körös folyók között található. A terület gazdag vízrajzának köszönhetően a talaj a folyók mellett többnyire öntéstalaj, többi területen csernozjom és kis részben szikes talaj. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területe két kistérséget foglal magába, (1. – 6. sz. melléklet). A két kistérség a Kunszentmártoni kistérség, valamint a Szolnoki kistérség melynek települései a következők. **Kunszentmártoni kistérség: Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszölő, Szelevény, Csépa, Tizzasas, Tizsakürt, Tizsainoka, Nagyrév, Cibakháza, valamint Tiszaföldvár.** A Szolnoki Kistérség települései közül **Martfű** város képezi részét a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területének. (1. – 6. sz. melléklet) A felsorolt települések közül a 2014-2020 tervezési időszakban LEADER jogcímben kizárólag **Tiszaföldvár jogosult csak külterülettel** részt venni a programban, míg a többi település külterülettel és belterülettel jogosult. A településekre jellemző a zárt struktúra, a térség legnagyobb lakosságszámú települése HFS jogosultság tekintetében Kunszentmárton.

Az illetékességi területhez tartozó méret **599,56 km²**, melyhez **31183 fő** jogosult lakosság szám tartozik, így a vonatkozó uniós keretjogszabálynak megfelel. A Helyi Fejlesztési Stratégia 12 települést foglal magába, melyből 11 település (Cibakháza, Csépa, Cserkeszölő, Kunszentmárton, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tizsainoka, Tizsakürt, Tizzasas) külterülettel és belterülettel jogosult támogatásra, 1 település (Tiszaföldvár) pedig kizárólag külterülettel vehet részt a programban. A térséget két kistérség alkotja: Kunszentmártoni kistérség és a Szolnoki kistérség. **A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet** 3. melléklete alapján a Kunszentmártoni járás fejlesztendő járás, míg a Szolnoki járás nem besorolt járás, mely a támogatások intenzitásában jelent differenciát.

Fentiekből látható, hogy az illetékességi területünk eléri a „kritikus tömeget”, mind terület nagyságában, mind lakónépség számában, tehát az életképes fejlesztési stratégia megvalósításához szükséges emberi, pénzügyi, gazdasági, természeti erőforrások rendelkezésre állnak, ugyanakkor elég kicsi ahhoz, hogy a helyi fejlesztéseket alulról jövő kezdeményezésként helyi szintre vonatkoztatott és személyre szabott véghezvitele biztosított legyen. A térség koherenciáját a 2007-2013 időszakban

megvalósult EMVA III. és EMVA IV. tengely (LEADER) fejlesztései tovább erősítették, hiszen ezen fejlesztések révén a térség önkormányzatai, civil szervezetei, vállalkozásai erősödtek.

A térség koherenciáját tovább erősítette, hogy a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a 2007-2013 ciklusban folyamatosan jelen volt a térségben, a térség szereplőit (civil-, vállalkozói- és közszféra) összefogta, hiszen a Tiszazugi LEADER Egyesület tagjai is ezen szférákból kerültek ki, így a térségben felmerült problémákról az akciócsoport közvetlenül a szereplőktől szerzett tudomást. Ennek megfelelően a helyi karakter ahogy a korábbi 2007-2013 ciklusban is rendelkezésre állt, úgy a 2014-2020 ciklusban is rendelkezésre áll, melynek elsődleges feladata a helyi partnerség elősegítése, a térség szereplőinek összefogása, helyi igényeknek megfelelő fejlesztések megvalósításának elősegítése a Hely Fejlesztési Stratégia alapján. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport az előző, 2007-2013 ciklusban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megalkotásán túl, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításában is rész vett, kapcsolatot tartott a pályázó szervezetekkel, segítette azok fejlesztéseit, melyek döntő többsége megvalósult, így hozzájárulva a térségben fennálló gazdasági, társadalmi és szociális problémák megoldásához.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területe két kistérséget foglal magába, összesen **599,56 km²** területtel (1. – 6. sz. melléklet). A két kistérség a Kunszentmártoni kistérség, valamint a Szolnoki kistérség melynek települései a következők. **Kunszentmártoni kistérség: Öcsöd, Kunszentmárton, Cserkeszőlő, Szelevény, Csépa, Tizzasas, Tizsakürt, Tiszainoka, Nagyrév, Cibakháza, valamint Tiszaföldvár.** A **Szolnoki Kistérség települései közül Martfű** város képezi részét a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területének. (1. – 6. sz. melléklet) A felsorolt települések közül a 2014-2020 tervezési időszakban LEADER jogcímben kizárólag **Tiszaföldvár jogosult csak külterülettel** részt venni a programban, míg a többi település külterülettel és belterülettel jogosult. A településekre jellemző a zárt struktúra, a térség legnagyobb lakosságszámú települése HFS jogosultság tekintetében Kunszentmárton. Valamennyi településre jellemző, hogy a legnagyobb foglalkoztató az önkormányzat, bár a térség nagyobb településein, Kunszentmárton, Martfű, az ipar által foglalkoztatottak száma sem elhanyagolható, viszont a foglalkoztatások arányát célszerű az ipar irányába tolni a fejlesztések révén. A foglalkoztatás jellemző módjai a közmunka, és a közcélú foglalkoztatás, melyek a munkanélküliség mérséklésének és a munkanélküli lakosság szociális helyzetének javítását elősegítő kezdeményezések, több-kevesebb sikerrel. A közmunka, közcélú foglalkoztatás kiváltása jelen stratégia kiemelt célja, valamint ezen munkakörben tevékenykedő lakosok képzésének révén szakmában történő elhelyezkedés. Az önkormányzatok viszont a kedvezőtlen

gazdasági helyzetből adódó költségvetési hiányából kifolyólag azonban folyamatos leépítésekre kényszerülnek. A kényszerű leépítések egyik lehetősége a nyugdíj előtt állók nyugdíjazása. Sajnos a folyamatos leépítések a térség munkanélküliségét növelik. A térségben számos, különböző területen tevékenykedő civil szervezet megtalálható, viszont ezek döntő többsége tőkehiánnyal küzd, mely veszélyezteti működésüket és korlátozzák fejlesztési lehetőségeiket, így támogatásuk kiemelt cél.

A Tiszazugi LEADER Helyi akciócsoport illetékességi területén jellemző, hogy a 15 és 64 éves népességben belül a foglalkoztatottság nem csupán a megyei (Jász-Nagykun-Szolnok megye), de az országos átlag alatt van. Mivel a térségben a munkahelyek száma limitált, illetve az időszakosan fennálló új munkahelyek főként képzettséghez, szakmához kötöttek a Tiszazugban jellemző a nagy számú ingázó munkavállaló is, mely népesség a környező megyékben, vagy a megyeszékhelyen, Szolnokon végez munkát. Ezen munkavállalók helyben tartása fontos kritérium és cél a stratégiában. A munkanélküliség ugyan az utóbbi években enyhén csökkenő tendenciát mutat, azonban ez a közcélú foglalkoztatás kiterjesztésének tudható be. (1. – 2. sz. melléklet)

Az oktatás részben összefügg a nem kedvező önkormányzati lehetőségekkel. A folyamatosan csökkenő gyermeklétszám hatására várható a kisebb települések iskoláinak bezárása, illetve a pedagógusok létszámának csökkentése, esetleges teljes leépítése. Várható tendencia a több település összefogásával működtetett iskolák megjelenése (iskolatársulások), illetve a gyermekek ingázása lakhelyük és az iskola között (többcélú társulás). A térségben az általános iskolai oktatás megoldott, középiskola 3 településen található, Kunszentmárton, Martfű és Tiszaföldvár. A térségben felsőfokú oktatási intézmény nem található. (2. – 4. sz. melléklet) A középiskolák jelentősége a fiatalok munkaerő piacra jutásának elősegítésében van, piacképes szakmai ismeretek átadásával, majd piacképes végzettségek megszerzésével. Célunk, hogy a felsőoktatásban eredménnyel részt vett fiatalokat tanulmányaik befejezése után helyben tartását munkahelyek létesítésével elősegítsük. A Helyi Fejlesztési Stratégia kiemelt célja a foglalkoztatottság növelése a meglévő képzési intézményekre és képzési szervezetekre épülő képzések megvalósításával, szakmához jutásának elősegítésével. A térségben a 25 év alatti munkanélküliek száma a megyei, illetve országos szinthez mérve kedvezőnek mondható, ugyanakkor még így is jelentős. Fontos probléma a térségben a 45 év feletti munkanélküliek aránya is, illetve az ehhez társuló alacsony képzettség. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya mélyen a megyei illetve az országos szint alatt van. (1. - 2. sz. mellékletek)

Az egészségügyi intézmények finanszírozása szintén terhet ró a helyi önkormányzatokra, ugyanakkor jellemző a kisebb településekre az orvosi szakellátás hiánya. (4. sz. melléklet) Ezek gyűjtőhelyei a nagyobb települések (Kunszentmárton, Martfű) melyek egészségügyi centrummal rendelkeznek. Kunszentmárton az ÉAOP4.1.2/B pályázati kiírásán 570, 631 millió forint támogatást nyert a szakorvosi rendelő teljes körű felújítására, mely megvalósult fejlesztés és hozzájárul a Tiszazug lakosságának egészségügyi állapotának javításához. Az ügyeleti szolgáltatás fenntartása komoly gondot okoz annak díjazása miatt. A kistérség számos településén betöltetlen háziorvosi, és fogorvosi pozíciók vannak. A foglalkoztatásban nincs jelentős szerepük. Kulturális téren is bővítésre, felújításokra van

szükség, a meglévő kulturális intézmények az esetek túlnyomó részében rossz állapotban vannak, eredeti funkciójukat csak részben képesek ellátni, a foglalkoztatásban nincsen meghatározó szerepük és várhatóan nem is lesz, viszont közösségformáló és kulturális szerepük nagy és meghatározó a térségben. A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport 2007-2013 tervezési időszak alatt munkásságával hozzájárult többek között a csépai Művelődési ház felújításához. Illetékességi területünkhöz tartozó a települések többsége számottevő iparral nem rendelkezik, jellemzőek rájuk a mikrovállalkozások, a társas vállalkozások. Az alapszolgáltatások színvonala viszont elégséges. A vállalkozások száma a megyei, illetve országos átlaghoz mérve jónak mondható, viszont számának növelése kiemelt cél. (2. – 3. sz. melléklet) A térségben a mezőgazdaság kiemelt foglalkoztató. Hátrányként jelentkezik, hogy az illetékességi területünk településein csupán 2 db 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató vállalkozás található, Kunszentmárton és Martfű településeken. Ezen vállalkozások méretéből adódóan, fejlesztésük elsősorban a Gazdaságfejlesztési És Innovációs Operatív Programban lehetséges. A rendszerváltozás utáni években és napjainkban is jellemző, hogy a térséget, akárcsak Jász-Nagykun-Szolnok Megyét alapvetően elkerülik a befektetők, a hátrányos helyzetben lévő településekre csábításuk nehézkes, nagy feladatot igénylő tevékenység. Jelentősebb nagyvállalat nem telepedett meg a térségben. Ennek okai keresendők a kedvezőtlen földrajzi fekvésben, a térség nehéz megközelíthetőségében, az infrastruktúra hiányosságaiban. Elengedhetetlenek ezen helyzet megváltoztatásához a gyorsforgalmi utak és az autópályák kiépítése.

Kihasználatlan lehetőségek rejlenek a turizmusban és kihasználatlanok a természeti erőforrások is. Ennek oka a tőkehiányban keresendő, valamint a befektetők hiányában.

A települések alapvető infrastrukturális elmaradottsággal rendelkeznek, elsősorban az utak, járdák, csatornahálózat, szennyvízhálózat terén. A 2007-2013 tervezési időszakban ugyan több infrastrukturális beruházás (szennyvíz, ivóvízjavító program, közlekedés fejlesztés) valósult meg, ezen területek fejlesztése tovább folytatandó az életminőség színvonalának fenntartása és növelése érdekében.

A térség környezeti állapota

A Tiszazug kistérség természeti értékeit tekintve igen gazdag, mivel a Körös-Maros Nemzeti Parkhoz illetve a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzethez is tartoznak országos jelentőségű területek. Természetes növényzet már csupán néhol fordul elő. (6. sz. melléklet)

Holtágak lágjainak, mocsarainak élővilága

Tündérfátylas (*Nymphoides peltata*), illetve tündérrózsás (*Nymphaea alba*) társulások, sulyom (*Trapa natans*), rucaöröm (*Salvia natans*), villássás (*Carex pseudocyperus*), a rókasás (*Carex vulpina*), sárga nőszirmmal (*Iris pseudacorus*), sárgás szitakötő (*Stylurus flavipes*), a tiszavirág (*Palingenia longicauda*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), különböző béka- és göte fajok, mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

Alacsonyártér élővilága

Bokorfüzesek (*Salicetum purpureae-triandrae*), mandulalevelű fűz (*Salix triandra*), csigolya fűz (*Salix purpurea*), fehér tippán (*Agrostis stolonifera*), a különböző kányafüvek (*Rorippa* sp.), lóromfélék

(*Rumex* sp.), fűz-nyár (puhafa) ligeterdők (*Salicetum albae-fragilis*), fehér fűz (*Salix alba*), fehér nyár (*Populus alba*), nemesnyárasok, ligeti szőlő (*Vitis silvestris*), vadkomló (*Humulus lupulus*), süntök (*Echinocystis lobata*), hamvas szeder (*Rubus caesius*).

A gerinctelen fauna igen népes, különösen ott ahol az eredeti **keményfás ligeterdő** maradványaként a fűzekkel és nyárakkal keveredve tölgyek is állnak. A gerincesek közül a leggazdagabb osztályt a madarak adják ezen a területen. Védett madarak tömegei fészkelnek itt: fekete gólya (*Ciconia nigra*), bakcsó (*Nyctorax nyctorax*), partifecskek (*Riparia riparia*), gyurgyalagok (*Merops apiaster*) jégmadár (*Alcedo atthis*). Az emlős fajok közül külön kiemelendő a helyenként előforduló Európa szerte szigorúan védett vidra (*Lutra lutra*). A védett növények közül a tiszaparti margitvirágnak (*Chrysanthemum parthenium*) és a debreceni tormának (*Armoracia macrocarpa*). Az odvas fák fészkelő helyül szolgálnak sok madár számára, találunk szürke légykapót (*Muscicapa striata*), kerti rozsdafarkút (*Phoenicurus phoenicurus*) és macskabaglyot (*Strix aluco*), de ragadozókat is, pl. egerészölyvet (*Buteo buteo*), vörös vércsét (*Falco tinniculus*). A ligeterdők mellett viszonylag jelentős terjedelműek a **hullámtéri nedves rétek**, amelynek növényzete a mikrodomborzatot követi. A mélyebb részeket az ún. savanyúfüves-, a magasabb térszíneket pedig az ecsetpázsitos (*Alopecurus pratensis*) rétek foglalják el. A gyakori elöntések miatt állandó állatvilága nem túl gazdag, legnagyobb jelentősége ezeknek a területeknek akkor van ha a tavaszi madárvonulás és a zöldár levonulása egybeesik. Ilyenkor a mélyedésekben visszamaradó tocsogók körül a gémekek, kis- és nagykovácsok, fekete gólyák (*Ciconia nigra*) nagy tömegben gyülekeznek.

Magasártér élővilága

Tölgy-szil-kőris (keményfa) ligeterdők (*Quercus-Ulmetum*), vénic szil (*Ulmus laevis*), mezei szil (*Ulmus minor*), magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. *hungarica*), mezei juhar (*Acer campestre*) kocsányos tölgy (*Quercus robur*). Ezek a maradvány ligetek számos ritka lágyszárú refúgiumát is adják.

Szikesek élővilága

Az ártéri rétek a vízmentesítés után gyakran másodlagosan szikesedésnek indultak és így például cickafarkas szikes pusztává (*Achilleo-Festucetum pseudovinae*) alakult, vakszik foltjain seprőparéjjal (*Bassia sedoides*).

Homok területek élővilága

A homoki vegetáció is szinte teljesen visszaszorult a területen, helyenként lehet még találkozni homoki rozsnokgyeppel (*Brometum tectorum*), de a homokpusztagyepéknek (*Festucetum vaginatae danubiale*) és a zárt homoki tölgyeseknek (*Convallaria-Quercetum roboris danubiale*) már csak a nyomai lelhetők fel.

Települések védett természeti értékei

A térség természetvédelmi területeinek kezelése két nemzeti park kezében van. Többségük a **Középtiszai Tájvédelmi Körzet** részeként a Hortobágyi Nemzeti Park felügyelete alatt áll, másik részük (pl. Körös-ártér) a **Körös-Maros Nemzeti Park** törzsterületét alkotja.

A kistérségben az alábbi településeken találhatóak védett természeti területek:

Cibakháza:

Cibakházi-Holt-Tisza (OJ*): a folyószabályozási munkálatok során 1853-ban történt ún. „jenői-átmetszés” óta holtág ez az egykori Tisza meder a község határában. Mind a holtág, mind a Tisza település közeli ártere (a település területéből mintegy 140 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, mint természet közeli holtág, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal. **Cibakházi Nagy-gyep (HJ*):** padkás szolonyec típusú szikespuszta-maradvány, amely mint reliktum, illetve tájképi elem jelent természeti értéket.

Cserkeszölő:

Nagy Fertő (OJ/el): természet közeli mocsaras területként ex lege védettséget élvez. **Aranyosi tölgyfák (HJ):** a községtől délre, attól mintegy 7 kilométerre található az aranyosi határrész a kistérség legmagasabban fekvő az Ős-Duna hordalékkúpján elterülő, zömmel homoktalajokkal borított része. Az itt található 11 darab kocsányos tölgyből (*Quercus robur*) álló liget a Tiszazug zárt homoki tölgyeseinek utolsó képviselői. A terület különleges értékénél fogva szerepel az országos védelemre, illetve átminősítésre tervezett területek listáján.

Csépa:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (kb. 260 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal. **Csépai-Fertő (HJ):** a településtől északra fekvő, mintegy 67 hektáros védett terület a felső-földi tanyákhoz vezető Nagy úton közelíthető meg. Lankás homokhátak között egy kis lejtésű deflációs mélyedésben helyezkedik el. A Duna-Tisza köze lúgos tavaival mutat rokonságot, vize nátrium-karbonátban gazdag, erősen lúgos (pH érték 11), a nyári csapadékszegény időszakban a kiszáradó fertő egyes részein **kivirágzik a sziksó**. Mélysége nem haladja meg az 1 métert, így egész területét növényzet borítja. Jellemző társulásai a nádas (*Scirpo-Phragmitetum phragmitetosum*), a zsiókás (*Bolboschoenetum maritimi continentale*), a száraz sziki rét (*Agrosti-Alopecuretum pratensis*), illetve a fűz-nyár ligeterdő maradványok. A Csépai-Fertő állatvilága is gazdag, a mocsári és nádi fészkelő madarak közül gyakori itt a **cigányréce** (*Aythya nyroca*), a **kis vöcsök** (*Podiceps ruficollis*) vagy a **törpegém** (*Ixobrychus minutus*), énekesek közül a **nádirigó** (*Acrocephalus arundinaceus*) vagy a **cserregő** és az **énekes nádiposzáta** (*Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*). Fontos élőhely a fertő számos kételtű számára, gyakori pl. a **tűzhasú unka** (*Bombina bombina*). A terület különleges értékénél fogva szerepel az országos védelemre tervezett területek listáján.

Kunszentmárton:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területéből 1.435 hektárnyi terület a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védettséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható, az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. **Szikes tó (OJ/el*):** az Almássy major mellett elhelyezkedő szikes tó ex lege védettséget élvez.

Nagyrév:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (567 ha) a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal.

Öcsöd:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területének határán mintegy 1.175 hektár a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védettséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. Az ártér tájképileg is rendkívüli értéket képvisel. **Csukaházi Holt-Körös (HJ):** a holtág természetközeli állapotban maradt fenn, amelynek megtartása fontos feladat. **Kerekeszugi Holt-Körös (HJ):** a holtág természetközeli állapotban maradt fenn, amelynek megtartása fontos feladat.

Szelevény:

Hármas-Körös hullámtere (OJ): a település közigazgatási területéből mintegy 423 hektár a **Körös-Maros Nemzeti Park** részeként országos védettséget élvez, amelyen a korábban említett értékes ártéri társulások mindegyike megtalálható, az ott részletezett védett növény- és állatfajokkal. Az ártéri társulásokon kívül a magasabban fekvő szikesedő területeken változatos mikro-domborzatú és talajadottságú értékes szikes gyepek is találhatóak itt.

Tiszainoka:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (mintegy 117 ha) a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal. **Szikes tó (OJ/el):** a településtől ÉK-re található kis kiterjedésű szikes élőhely ex lege védettséget élvez.

Tizsakürt:

Tizsakürti Arborétum (OJ): A település 59 hektáros arborétuma 1971 óta védett Tizsakürti Arborétum Természetvédelmi Terület néven, amelynek külön értéke, hogy a külföldről hozott egzotikus fák telepítésekor megtartották a térségre őshonosan jellemző, a tölgy-szil-kőris ligeterdők maradványának tekinthető idős kocsányos tölgyeket, sugallva ezzel az egykori táj jellegét. **Tisza-ártér (OJ):** a település határához tartozó tiszai ártérszakasz (mintegy 200 ha) a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett fajokkal. A település határában további 10 hektáros terület szerepel a TK bővítési tervei között.

Tizsakürti Szigetmajor (OJ/el): több mint 10 hektáros védelemre tervezett terület, ahol értékes mocsárrétek, illetve szikespuszta-maradványok találhatóak. Előbbiek a folyó egykori ősmédreiben, feltöltődött fattyúágaiban vagy a szabályozás előtti meder maradványaiban, utóbbiak az egykori hullámtér legmagasabb térszínein alakultak ki.

Tizsasas:

Tisza-ártér (OJ): a település határához tartozó tiszai ártérszakasz a **Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet** részét képezi, értékes folyóparti és mocsári élőhelyeket alkot a korábban említett társulásokkal és védett

fajokkal. **Tiszasasi Láplegelő (OJ/el):** az ex lege védettséget élvező szikes terület a település közigazgatási területéből mintegy 520 hektáron terül el.

Martfű: Település melletti Tisza folyó

Tiszaföldvár: Település mellett Tisza folyó, valamint Cibakházi holtág, homok területek.

*OJ: országos jelentőségű, *el: ex lege, *HJ: helyi védettség alatt álló természeti értékek

(forrás: <http://www.tiszazugkisterseg.hu>)

A térségben számos kunhalom is található. Megoldandó probléma a folyók és holtágainak és élővilágának védelme, mely a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Területfejlesztési Program részét is képezi.

Fontos lehetőség a térségben található természeti adottságokra épülő turizmus fejlesztése, melyre már számos megvalósult fejlesztés is épült a 2007-2013 ciklusban EMVA III. és IV. tengelyen.

A térségben számos barokk stílusú katolikus templom található a XVIII. századból. Nagyrévnél a feltárt leletek kora bronzkori lakóhelyet jeleznek. Nagy hagyományai vannak a mezőgazdasági termelésnek, elsősorban a növénytermesztésnek (főliás zöldség), szőlészetnek. Míg Martfű az ipari termelés egyik térségi központja volt (Tisza Cipőgyár) és ma is ipari jellegét őrzi (Bunge Rt., Heineken Sörgyár). A tranzitforgalom a 44-es út mentén fekvő települések - a kereskedelem és a szolgáltatások - fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul. A térség nagy jelentőségű termálvíz- bázissal rendelkezik és az erre épülő fürdőkkel (Cserkeszölő, Martfű, Tiszaföldvár). Cserkeszölőben 2300 m mélyről feltörő, mintegy 82 °C-os gyógyvíz található. Felhasználása többféle alternatívát kínál: strandfürdő medencéin túl, háromféle gyógyfürdő is megtalálható, melyekben reumatológia, bőrgyógyászat és orthopédiai szakrendelés is folyik. A gyógyvíz magas alkáli-klorid és hidrogén-karbonát tartalmának köszönhetően számos egészségügyi problémára rendkívül pozitív hatással bír. A víz jótékony hatásainak köszönhetően nagyon eredményesen gyógyíthatóak a krónikus mozgásszervi és reumatikus betegségek, valamint a nőgyógyászati bántalmak is. A településen több közintézmény is termálvizes fűtéssel ellátott. A térségben üvegházi/főliás kertészeti kultúrákban szintén fűtésként jelenik meg a termálvíz. Martfűn is található gyógyfürdő és uszoda, melyek mind wellness szolgáltatásokkal, mind gyógyhatású termálvízzel fogadja az oda látogatókat. A fürdő melegvizét ellátó termálvizet 2003-ban gyógyvízzé minősítették, a jótékony hatású hévíz nátriumhidrogén-karbonátot, kloridot, jódot, valamint fluoridot tartalmaz. A térség rendkívül kedvező adottságokkal rendelkezik a turizmus tekintetében, viszont ezek nagymértékben jelenleg kihasználatlanok, fejlesztésük kiemelt cél. (3. – 4. sz. melléklet)

2015-ben a térségben alkalmazott alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása csekélynek mondható, e terület fejlesztése fontos közérdek a fenntartható fejlődés érdekében a meg nem újuló energiaforrások kiváltásával, illetve ezek tudatos gazdálkodásával.

A térség foglalkoztatottsági helyzete

A rendszerváltás után a nagy szocialista üzemek megszűntek vagy átalakultak a térségben, a létrejött **tőkehiányos mikro- és kisvállalkozások** nem képesek felszívni a munkavállalókat, így azok más

településeken, esetenként más megyékben vállaltak munkát. A térségben a szakképzett munkaerőből hiány mutatkozik, jellemző az aluliskolázottság és a nem versenyképes szakmával rendelkezők magas aránya. A hátrányos helyzetű csoportok körében **magas a munkanélküliség** (romák, nők). A munkáltatók hiánya és a bérek színvonala miatt magas az ingázók aránya (korábbi mellékletek alapján). A szakképzés nem a megváltozott viszonyokat követi, **nem versenyképes képzési palettát** kínál, ezért a máshol szakmát tanulók már nem is térnek vissza a térségbe. Magas a térségben az inaktív, szociális segélyből élők száma. A településeken élő és foglalkoztatott lakosság jövedelmi viszonyai az országos szinthez mérve rosszak, mely további szociális problémákat generál (alacsony gyerekvállalási kedv, egészség romlása, elvándorlás). (1. sz. melléklet) A roma etnikum foglalkoztatottsági mutatói a legrosszabbak a térségben, ennek okai az alacsony iskolai végzettség, a hátrányos térségekbe történő koncentráció, a munkaerő-piaci diszkrimináció. Lehetőség ezen csoportok képzések útján történő felzárkóztatása, és bevezetésük a munkaerő piacra. Ettől a lépéstől várható az önkormányzatok leterheltségének csökkenése (segélyek), a hátrányos helyzetű lakosok életminőségének, szociális helyzetének javulása, illetve a megtermelt munka általi pozitív gazdasági hatások. A munkakultúrára jellemző a munkaerő gyenge mobilitása és hagyománya. Ez elsősorban az idősebb korosztályra jellemző, a fiatalabb nemzedékek számára ez már nem jelent akkora problémát. A szakképzetlenség, illetve a nem versenyképes szakmák miatt más területen az aktív korú munkavállalók nem tudnak elhelyezkedni. Az új helyzethez történő alkalmazkodás, az új iránt tanúsított idegenkedés meglévő jegyek az idősebb korosztály részéről. A térség jellemző szakmai csoportjai: a mezőgazdaságban dolgozók, a szolgáltatói szektorban dolgozók – elsősorban kisiparosok -, a könnyűiparban dolgozók, itt elsősorban a térségben nagy hagyományokkal rendelkező cipőkészítő üzemeket emelnénk ki, melyek kisüzemi formában számos településen működnek még, valamint kisebb varrodákat is ide sorolhatunk. Nehézipar a térségben nincs. (2. - 3 sz. melléklet) A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a **105/2015. (IV. 23.) Korm. rend.** szerint kedvezményezett településekkel rendelkezik, így ezen települések fejlesztése, a településeken fennálló gazdasági, társadalmi és szociális problémákat kezelni szükséges, mely jelen stratégia célja. (7. sz. melléklet)

A térség helyzete a vállalkozások szempontjából

A térségre jellemző a mikrovállalkozások túlsúlya. A Kunszentmártoni kistérségben található a legkevesebb aktív vállalkozás a régióban, illetve Jász- Nagykun- Szolnok megyében. A vállalkozásokra jellemző a **tőkehiány/forráshiány**, amely nagyban korlátozza fejlesztési lehetőségeiket és foglalkoztatásban betöltött szerepüket, így a versenyképesség romlása tapasztalható. Az akcióterület tiszazugi részére a mezőgazdasági vállalkozások és a mezőgazdasági hagyományok túlsúlya jellemző, míg Martfűre az ipari hagyományok és a feldolgozóipar. A mezőgazdasági vállalkozások azonban nem

foglalkoztatnak nagy létszámban munkavállalókat, inkább az idénymunkák a jellemzőek. A térséget alapvetően elkerülik a nagybefektetők. Martfű ipari parkjában nincs megtelepedett cég, Kunszentmárton ipari parkjában jelenleg 2 cég működik, pedig elhelyezkedése kedvező logisztikai szempontból (44. főút, M5 közelsége, vasút). A szolgáltatási szektorban a térség elmaradottnak számít, egyrészt a szolgáltatások csak a városokban életképesek (több esetben csak a térségen kívüli nagyvárosokban: Szolnok, Kecskemét), a kis településeken, a kereslet alapján nem tudnak fennmaradni. Jelentős potenciál van a térség természeti értékeire épülő fejlesztésekben, melyek kiaknázásaira több, EMVA Turisztika jogcímen megvalósult fejlesztés is megvalósult a 2007-2013 ciklusban. (2. – 3. – 4. sz. melléklet)

A térség demográfiai helyzete

A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport területe 12 települést foglal magába, melyek közül 3 város. A térség **lakossága 31183 fő**, a városokban élő Helyi Fejlesztési Stratégia alapján jogosult lakosok száma 15047 fő. A térség lakossága az elmúlt években **3998 fővel csökkent** 2000. évhez képest. A Tiszazug Jász- Nagykun- Szolnok megye és az Észak- Alföldi régió legdélibb szegletében helyezkedik el a Tisza és a Körös folyók által határolt szegletben. Az alföldi falvak legfontosabb természeti erőforrása a termőföld. Hosszú ideig ez jelentette az itt élők egyetlen megélhetési forrását. A mezőgazdaság szerepe ma már nem kizárólagos, de még napjainkban is igen erőteljes. A kistérség területének 79%-a mezőgazdaságilag hasznosított terület, 69%-a szántó. A szántóföldi növénytermesztés legnagyobb részben a „hagyományos” növénykultúrákat, (őszi búzát, kukoricát, napraforgót) takar. A szántóföldi növénytermesztés mellett a kertészet (területaránya 0,2 %) térhódítása tovább tart, mivel a folyókkal körbevett, holtágakkal szabdalts térség területe nagyon kedvező feltételeket biztosít a kertészeti kultúrák (fűszerpaprika, paprika, uborka, karfiol, paradicsom, kínai kel) számára. A fóliás kertészet terjedése is megfigyelhető. A lakosság körében nagy hagyományokra tekint vissza a szőlő- és gyümölcsstermesztés. A szőlőterületek 90 %-a a Cserkeszőlő, Tizsakürt és Csépa külterületén végighúzódnó sávban koncentrálódik. Az ágazat jelenleg válságos időket él át. A gyümölcs túlnyomó része a „kiskertekből” kerül ki, nehezítve ezzel a feldolgozóipar minőségi és mennyiségi igényeinek kielégítését. A térség gazdálkodási kultúrájában sosem volt kiemelt jelentősége az állattartásnak.

Fontos szerepe van továbbá a szabad munkaerő felszívásában a településeken működő kereskedelmi és mezőgazdasági szolgáltató telepeknek. A térség számottevő iparral nem rendelkezik, a legjelentősebb üzemeket Kunszentmártonban és Martfűn találjuk. A Tiszazug népessége az 1900-as évek mezőgazdasági gépesítése óta csökken. Ezt a folyamatot az 1960 utáni ipartelepítési politika tudta megállítani, mivel sok munkahelyet és képzett munkaerőt igénylő munkahelyek teremtettek. Az elmúlt 100 évben a térség népessége jelentős változásokon ment keresztül, mely érintette annak nagyságát, korösszetételét, tényleges és természetes szaporodását, az iskolázottságot és a foglalkoztatási szerkezetet egyaránt. A térség jelenlegi gazdasága alapvetően a mezőgazdaságra és feldolgozóiparra, illetve az idegenforgalomra épül. Az alágazatokat tekintve elsősorban a mezőgazdasági termékek előállítására, a műanyagipar, a textil- és bőripar, valamint a falusi és gyógyturizmus, illetve a

szolgáltatások jellemzők. A térségre az elmúlt évek statisztikai alapján a **népességfogyás jellemző**. A korösszetétel megváltozása következtében a **térség öregedő képet mutat**. Általánosan jellemző a **fiatalok elvándorlása** a környező nagyobb városokba, illetve Budapestre. A Tiszazugba az elmúlt években, nagy számban vándorolnak be inaktív, elszegényedett családok, elsősorban romák.

A kistérség állandó lakossága jelenleg is csökken, ezt igazolják a fenti adatsorok. Különösen nagymértékű népességcsökkenés figyelhető meg a kistérségi központ, Kunszentmárton esetében. A térség településeire Cserkeszölő kivételével, általában alacsony iskolai végzettségű kritikus szociális helyzetben lévő középkorú, vagy idősebb bevándorlók érkeznek. Ez a bevándorlási tendencia (amíg az ingatlanárak a mostani alacsony szinten maradnak), a jövőben várhatóan erősödik, tovább rontva a jelenlegi előregedett korstruktúrát. További probléma, hogy a kistérségi fiatalok jelentős része a fővárosba vagy a környező megyeszékhelyekre költözik. A népesség csökkenés másik okozója a természetes fogyás, azaz az élve születések és halálozások közötti negatív viszony. Kistérségi szinten elmondható, hogy a legtöbb településen közel kétszerese a halálozás az élve születésnek. Az alacsony és egyre csökkenő gyermeklétszám a fiatalok elvándorlásával, a kései gyermekvállalással és a gyermekvállalási kedv csökkenésével egyértelműen indokolható. A kistérségben lakó roma népesség aránya településenként változatos képet mutat. Míg Cserkeszölőben, Tizasason, Nagyréven a becsült érték 0% addig Csépan, Öcsödön, Cibakházán, Kunszentmárton, Tiszainoka 20%-körüli az arányuk. Ez az arányszám várhatóan tovább fog emelkedni.

A térség érintett a fokozottan veszélyeztetett közösségek, társadalmi kirekesztettség és újratermelő szegénység problémájában. Ezzel a problémával érintett társadalmi rétegek esetében a legnagyobb kihívás a munka világába történő bevezetés avagy újra bevezetés, mely elsősorban szakmát adó képzésekkel, és szociális területen működő civil szervezetekkel együttműködésben, szociális nevelést célzó tevékenységeken át lehetséges. Ezen csoportokat érzékenyen érintik a szociális hálóban bekövetkező változások, jellemző, hogy egyedüli bevételük csak állami segélyekből származik, alkalmi munka nem biztosít számukra megfelelő szintű ellátást. Egészségügyi helyzetük rossz, így felemelkedésüknek egészségügyi probléma is oka lehet. Az újratermelő szegénység ellen a leghatékonyabb fellépés a szociális háló megerősítése (állami szinten), valamint a szakmát adó képzések tartása, lehetőség szerint azonnali munkába állással a képzés sikeres elvégzését követően. A 2007-2013 ciklusban megalkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia összeállítása/megvalósítása során, valamint jelen Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során a fentiekben részletezett társadalmi szervezetek képviselőivel folyamatos kapcsolattartás és egyeztetés mellett kerestük a fennálló problémákra a megoldásokat, melyet a Hely Fejlesztési Stratégia helyi szinten kezelni tud. (1. sz. melléklet)

A térség infrastrukturális adottságai

A térségben az alapvető infrastrukturális ellátottság megtalálható. A közlekedés szempontjából, megközelíthetőség szempontjából azonban nem megfelelő, gyorsforgalmi útvonalak fejlesztése indokolt. A térség útvonalai nem kielégítő állapotúak, így lassítják a közlekedést, valamint gyorsforgalmi utak hiánya is az utazási/szállítási időt növelik. A kistérség csupán 50-50 km távolságra fekszik két megyeszékhelytől (Szolnok, Kecskemét). A szálláshelyek és vendéglátóhelyek hiánya jellemző, viszont a 2007-2013 ciklusban megvalósult EMVA III. és IV. tengelyen megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően javuló tendenciát mutat. Az egyéb szolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastruktúra is hiányos, mint pl.: bankok, szabadidős infrastruktúra, közösségi házak, - terek. (5. sz. melléklet)

Összegzés:

A Helyi Fejlesztési Stratégia fő irányai, fejlesztendő célcsoportok, területek:

- Vállalkozások fejlesztése, versenyképesség növelése (helyi termékek is),
- Munkanélküliség csökkentése, fokozottan veszélyeztetett közösségek problémáinak kezelése, szegénység kezelése, oktatás,
- Térségi adottságokra épülő turizmus fejlesztése,
- Civil szervezetek megerősítése, hagyományörzés,
- alternatív energiaforrások alkalmazása a meg nem újuló erőforrások helyett (klímavédelem),
- tájértékek megőrzése.

A térség potenciális fejlesztési lehetőségei jónak mondható, ugyanakkor az elmaradt fejlesztések következtében kialakult kedvezőtlen gazdasági, társadalmi, szociális viszonyok az országban lezajló globális kedvezőtlen folyamatok eredménye, melynek kezelése is globálisan orvosolható. Fontos kiemelkedési terület a térségben meglévő stabil vállalkozások tovább fejlesztése, valamint a jelentős számú munkanélküli (melyek döntő többség közcélú munkát folytat) szakmához juttatása, hogy ezen társadalmi réteg erőforrásként tudjon megjelenni a munkaerőpiacon és a munkájukkal hozzájárulhassanak a gazdasági fellendüléshez. Valamennyi, illetékességi területünkhöz tartozó település esetében probléma a fokozottan veszélyeztetett közösségek problémáinak kezelése, ezen közösségek további szociális élethelyzetének romlása, valamint a szegénység. A felsorolt társadalmi réteg megkeresése a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport részéről megtörtént, mind a 2007-2013 ciklusban megvalósult civil szervezetekkel kapcsolatos fejlesztések során, mind pedig a Helyi Akciócsoport civil szervezeti szférákkal történt megbeszélések, fórumok alkalmával. A térség földrajzi sokszínűsége máig kiaknázatlan potenciális turisztikai fejlesztések területe, melyek fejlesztése indokolt.

Az ipar háttérbe szorulásával, az alternatív piacok keresésével és kialakításával nyílik számunkra lehetőség a kiemelkedésből. A térség gazdaságának újrászerveződése folyamatban van még 2015-ben is, fő irány vonala a turizmus és az erre épülő gazdaság lesz a meghatározó. Természetesen az egészséges egyensúlyt és szinergiát meg kell teremteni a turizmus, mint ipar, illetve a gazdaság, mint az ebből

profitáló terület aránya között. A Tiszazug kistérség és a tervezési területen elhelyezkedő 12 település helyzete a fejlesztési lehetőségek tekintetében jónak mondható. 2015-ben Tiszaföldvár település is csatlakozott a HACS-hoz, így ezen térség fejlesztése is kiugrási pont. A térség gazdag természeti és épített környezeti értékkel rendelkezik, melynek kiaknázása mindannyiunk közös érdeke és feladata (emlékmű, fészületek, lakóépület, vallási épület, kunhalom, kút, egyedi tájértékek) (6. sz. melléklet). A térség igen jelentős kulturális hagyományokkal rendelkező népcsoportokat foglal össze. A helyi vidékfejlesztési stratégia végrehajtása következtében a térség kulturális, természeti és gazdasági potenciálja növekedni fog, amely az egész térség felemelkedését hozza magával. A Tiszazug kistérség fő fejlesztési vonalait a természeti értékek illetve a kulturális hagyományok jelölik ki. A turizmus potenciálja 2013/15-re a véghezvitt fejlesztések következtében nagymértékben növekedett, helyi adottságok teljes körű kihasználásával, a régió kiemelkedő célpontja lett az idelátogató turisták számára. Ez 2015-re meg is valósult a fejlesztések eredményeként. Az eredmények kimutatható változása a későbbi években lesz nyomon követhető. A megvalósított elképzelések következtében az eddig korlátozottan rendelkezésre álló szálláshelyek megfelelő számban és minőségben állnak rendelkezésre. Természetesen a térségben található természeti és épített környezet állapota nagymértékben javulni fog, hiszen a versenyképes turisztika alapja az egészséges környezet. Az ilyen módon beáramló plusz tőke nagymértékben fogja javítani főként a kisvállalkozások helyzetét, hiszen rendelkezésre fog állni az az alap, amely a vendéglátásra épülő szolgáltatások kialakításához nélkülözhetetlen. Térségünkben nagy hagyományai vannak a helyi termékeknek, melyek megfelelő turistaszám esetén kiugrási lehetőséget biztosítanak a helyiek számára. A helyi termékek előállításában helyi vállalkozók és kistermelők játszanak szerepet, mellyel tovább öregbítik a térség hagyományait. Helyi termékek forgalmazására LEADER TK3-as pályázatban, Cibakháza közösségi teret alakított ki. Térségben megtalálható helyi termékek többek között: méz, hús- és hentesáru, zöldséggyümölcs, aszalt gyümölcsök, házi lekvár, kézi fonott áru, kézművesek (kerámiák, hímzés, lószőr ékszer), csipkeverés, fafaragás, gyógynövények.

Munkahelyek száma növekedett és ezáltal, a jelenleg segélyen és létminimum közelében élők lehetőségei növekedni és az államtól való anyagi függetlensége csökkent. Ennek következtében, főként helyi munkavállalók helyzete fog javulni. A helyi munkavállalók aktív részesei lesznek az integrált vidékfejlesztési politikának, hiszen a helyben élő és dolgozó lakosság fogja alakítani és fejleszteni környezetét, amely a megélhetésének az alapján képezi. A helyben élők érdekelték lesznek a térség felemelkedésének az elérésében. A térség megújuló energiaforrásainak kiaknázása szintén hozzájárul az élhető és tisztább környezetért, mely hosszú távon anyagi megtakarítással jár a térségnek és az államnak egyaránt. A környező települések integrációs együttműködése szorosabbá válik, mellyel a céltudatos és előre mutató fejlesztések illetve a megvalósítás során felmerülő problémák

megoldása könnyebbé válik. A települések önkormányzatai kihasználva a helyi adottságokat és az összehangolt munkájának köszönhetően a turisták számára több napos programokat biztosítanak, mellyel növelhető az eltöltött vendégéjszakák száma, a tőke beáramlása ezáltal nagyobbá és folyamatosabbá válik. Lehetővé válik a turizmusra épülő gazdaság kialakítása, amely nem csak a helyi piacokra termelne, hanem országos piaccal menedzselné a térséget. A HFS-ben foglalt fejlesztési célok megvalósulásával egy komplex, jól működő és a 21. század által támasztott kihívásokra azonnal és jól reagáló rendszer kiépülése valósul meg. Ez a komplex rendszer egyszerre ötvözi a helyi adottságok és igények párhuzamának közelítését a munkahelyek teremtésével és a környezet megóvásával. Illetve a turizmus által gerjesztett vállalkozói munkakedv növekedését (vendéglátás, kis ipari tevékenységek) a munkanélküliség elleni törekvésben. Jövőbeni fő cél volt az előző 2013-as Helyi Vidékfejlesztés Stratégiában, hogy 2013-ra Tiszazug Leader HACS térség elinduljon a fejlődés útján és 2020-ra Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége legyen. Ahol emelkedik az életszínvonal, és javul az életminőség, ahol több a munkahely, magasabbak a jövedelmek, versenyképes tudású emberek és versenyképes vállalkozások növekvő teljesítménye gyarapodó jövedelmet biztosít, és célzott méltányos támogatások nyújtanak segítséget a nehéz helyzetben lévőknek, ahol biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet, egészségesebb és hosszabb az élet. Ezt a célt jelen stratégia is megvalósítani kívánja. A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedésekkel kell biztosítani az adott térség, régió felemelkedését. Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egymásra építve szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését. A gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a mikro- kis- és középvállalkozások fejlesztésére, hiszen ez a szektor alkalmazza a munkaerő legnagyobb részét, fontos forrása a jövedelemtermelésnek, és hozzájárul gazdasági verseny erősödéséhez. EMVA III. tengely Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztés jogcím keretében sor került 2012-ben több mikrovállalkozás támogatására. Csak a tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése biztosíthatja a tartós helytállást a globális versenyben, ezért az oktatás és képzési rendszereknek alkalmazkodniuk kell a munkaerő-piaci igényekhez, ami e rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztését igényli.

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport települései részére a kitörés és a fejlődés útjára lépés csak összefogással lehet elérni. A sikeres programokhoz a jó kezdeményezéseken és a szükséges pénzen túl a települések hatékony együttműködésére van szükség. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia időszakos, 2013-as felülvizsgálata indokolt volt, hiszen a megváltozott társadalmi és gazdasági folyamatokra megfelelő válaszokat kell megfogalmaznunk, illetve aktualizálni szükséges. A felülvizsgálat során fontos a lakosságból kikerülő potenciális projekteket megvalósító ügyfelek tájékoztatása, így a nyilvánosság biztosítása. A nyilvánosságot a fórumok tartásával, hirdetésekkel, a Tiszazugi Leader

Egyesület honlap folyamatos frissítésével, valamint személyes megbeszélésekkel biztosítottuk. A felülvizsgálat során a bekövetkezett, illetve egyre mélyülő negatív hatásokat fogalmazzunk meg illetve megoldási lehetőségeit vizsgáltuk meg új pályázati lehetőségek kidolgozásával. A felülvizsgálati folyamat eredményeként egy egységes, a térség társadalmi, gazdasági és természeti lehetőségeire támaszkodó, komplett megoldásokat tartalmazó anyag került kialakításra. Fő célkitűzés, hogy a lakosság magasabb szintű megélhetéséhez és a térség felzárkóztatásához segítséget nyújtsunk. A célkitűzések részletezését a következő fejezetek tartalmazzák. Fontos a megújuló erőforrások használata, a meg nem újuló erőforrások tudatos és takarékos felhasználása és a környezet kímélése a támogatható tevékenységeken keresztül. A biodiverzitás fenntartása közös érdekünk, melyet elsősorban a környezetkímélő tevékenységek ösztönzésével érhetjük el, hiszen így az természeti értékek megőrzéséhez járulunk hozzá. Rendkívül fontos, hogy a megoldási javaslatok és konkrét lépések a térség eltartó képességét vegye figyelembe.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A **Helyi vidékfejlesztési Stratégia** (továbbiakban: HVS) megalkotása során alapvető cél volt egy olyan dokumentum összeállítása, mely a Helyi akciócsoportok illetékességi területén található helyi viszonyokat az aktuális verzió alapján megfelelően tükrözi. A 2007-2013 ciklusban a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport összesen 11 település, a Kunszentmártoni kistérség, illetve a Szolnoki kistérség vonatkozásában készítette el a HVS dokumentumot. A végleges HVS dokumentáció megalkotása több lépcsőn keresztül került kialakításra. Az alap dokumentum 2007. évben került elkészítésre, mely először 2011. évben majd 2013. évben került felülvizsgálatra. A felülvizsgálat során mindig a felülvizsgálatot megelőző HVS alapján megvalósult fejlesztések, illetve azok hatásait, céljainak megvalósulásait vizsgáltuk, valamint a térségben bekövetkező gazdasági, társadalmi hatások változásaira adtunk új válaszokat/kezelési módokat. A HVS szerkezete nem egyedileg HACS-onként kialakított séma alapján került kialakításra, hanem központilag, egységes szerkezet alapján, mely megkönnyítette a HVS áttekinthetőségét, illetve annak értelmezését. A HVS megalkotása során a társadalmisítás, a dokumentum elkészítésének és felülvizsgálatának ténye közérdek volt, melyre nagy hangsúlyt fektettünk különböző fórumok segítségével (újságcikk, lakossági fórumok, internetes felület, hirdetés, televízió). A HVS-ek elfogadása az Irányító Hatóság hatáskörébe tartozott, melynek során a HACS által összeállított anyag IH általi áttekintést követően a javasolt módosítások beépítését követően a HVS-ek elfogadásra kerültek. A HVS mind szerkezetében, mind a térségben jellemzően aktuális problémák kezelését illetően illeszkedik az OTK, regionális, megyei, térségi, települési fejlesztési tervekhez. Az illeszkedés, illetve a HVS kapcsolódása a nagyobb léptékű felsorolt tervekhez elvárt követelmény volt, így az anyagok áttekintését követően a helyi igényekhez igazodva, kisebb léptékre bontva alakítottuk ki a stratégiánkat. Az egyeztetési folyamatban önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások és a lakosság is bevonásra került személyes, valamennyi településen megtartott fórumok

alkalmával, valamint az egyes HVS kidolgozásra kerülő verziók ismertetésével és véleményezésével. A társadalmisítás során projektgyűjtés is megvalósult, mely hűen tükrözte a térség reálisan megvalósítható igényeit, melyek intézkedési tervek formájában beépítésre kerültek a HVS-ben. A folyamatos egyeztetéseknek köszönhetően sikerült olyan HVS dokumentum megalkotása, mely lehetővé tette a helyi igények megvalósítását, a felmerült problémák kezelését és a 100%-os forráslekötést is. A térségben az akciócsoport működésétől kezdve, illetve a 2007-es Új Magyarország Vidékfejlesztési Program indulásától kezdve alapvető cél volt a hátrányos helyi szociális és gazdasági viszonyok feltérképezése, illetve azok rendezése HVS-ben, illetve pályázati kiírásokban megvalósuló fejlesztésekkel. A HACS térsége halmozottan hátrányos helyzetű, kivéve Martfű települést. Számos negatív gazdasági, szociális tendencia jellemzi, melyek megoldása térségi szinten jelenleg nehezen vagy egyáltalán nem lehetséges, a probléma országos léptékű. Probléma a vállalkozások versenyképességének hiánya, illetve a forráshiány, valamint a lakosság alacsony iskolázottsága, így alacsony képzettsége. A munkanélküliség a térségben magas, ennek kezelésére a HVS tett pozitív javaslatokat. Sajnos a vállalkozások versenyképességének a hiánya miatt alacsony a cégek bevétele, mely magával hozza az alacsony beruházási szándékot, illetve a dolgozóknak adott alacsony juttatásokat, mellyel a lakosság vásárló ereje meghatározott, limitált. A HVS a vállalkozások részére kialakított kedvező intézkedésekkel a versenyképesség növelését, a forráshiány miatti magas intenzitással kívánt a felsorolt negatív tendenciákat megváltoztatni. Ennek eredményeként a versenyképesség nőtt, a munkahelyek megőrzésre kerültek, illetve új munkahelyek kerültek kialakításra, mely az MVH Monitoring adatszolgáltatással nyomon követhető. Az önkormányzatok, illetve a civil szervezetek számára nyújtott beruházásokkal hozzájárultunk ezen szervezetek forráshiányos közegben is a lakosság életminőségének növelését célzó fejlesztésekhez is. A térségben több új vállalkozás alakult, melyek szintén hozzájárultak a munkanélküliség kezeléséhez. Összességében tehát elmondható, hogy a Tiszazugi LEADER HACS HVS hozzájárult a Tiszazug térségben megtalálható főbb gazdasági és szociális problémák kezeléséhez, a rendelkezésre álló fejlesztési forrásaink mértékéig egyenes arányban. A fejlesztések területi eloszlása változó, az döntően a pályázók anyagi lehetőségeihez igazodó volt. A HVS illeszkedett a Helyi Akciócsoport kezelésébe tartozó EMVA III. és EMVA IV. (LEADER) tengelyeken meghirdetett jogcímekhez.

EMVA III. tengely

A HVS dokumentum hozzájárult ahhoz, hogy a térségben található mikro-, kis- és középvállalkozások fennmaradjanak, piaci pozíciójukat megőrizték és megerősítsék versenyképességük növelésével. Az új vállalkozások létrejöttével, valamint a meglévő vállalkozások megerősödésével lehetőség nyílt ezen vállalkozások foglalkoztatási létszámának növeléséhez, mely hozzájárult a térségben fennálló munkanélküliség kezeléséhez. A fejlesztések során előnyben részesültek az alternatív energiaforrásokat alkalmazó, környezetkímélő fejlesztések (napenergia, geotermikus energia) is, mely hozzájárult az éghajlatváltozás negatív hatásainak csökkentéséhez.

Mindezek alapján látható, hogy a vállalkozások megerősítése több, a térségben található gazdasági, társadalmi probléma megoldását elősegíti. A HVS hozzájárult ahhoz, hogy a térség természeti adottságaira, azok erősségeire alapozó turisztikai fejlesztések megvalósulnak. Ezzel elértük, hogy a térségben található minőségi szálláshelyek száma nőtt, így a térségben eltöltött vendégéjszakák száma is növekedésnek indult, mely a turizusból élő szervezetek, személyek megélhetését biztosítja. A térségben számos, a település képét meghatározó épített környezeti örökség megtalálható, melyek állapota döntő többségben leromlott állapotú. Ezen építmények megőrzése fontos közérdek, mely a Tiszazug térségének egyedi arculatát szabják meg. A HVS intézkedésein keresztül hozzájárult a Tiszazug egyedi arculatának megőrzésében, az épített és védett örökségünk fenntartásához.

EMVA IV. tengely LEADER

A LEADER programban elsősorban olyan fejlesztések valósultak meg, melyek EMVA III. tengelyben nem támogathatóak, valamint előtérbe helyezve a LEADER alapelvek érvényesülését is. LEADER programon belül vállalkozások fejlesztése, helyi turizmus fejlesztése, civil szervezetek tevékenységeinek támogatása, helyi termékek piacra jutásának támogatása, valamint települési önkormányzatok tevékenységeinek támogatása valósult meg intézkedésekbe foglalva. A fejlesztések során település szintű, projektötlet alapú fejlesztések valósultak meg. Az együttműködés hiánya sajnos probléma, melyre a jövőben nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni. A LEADER programban elősegítettük a vállalkozásfejlesztést, civil szervezetek támogatását, turizmus fejlesztését, közbiztonság javítását, ezen irányok mind pozitív visszajelzésűek voltak, így továbbra is kiemelt célok. A LEADER alapelvek a HVS dokumentumban, illetve a fejlesztések megvalósítása során megfelelően működtek.

A HVS elkészítése során a munkanélküliség kezelése érdekében előtérbe helyeztük a meglévő munkahelyek megőrzését, illetve új munkahelyek létrehozását is. Ennek érdekében a 2013-as LEADER Intézkedési Tervben a nagyobb léptékű projektek esetében előírás volt, hogy 20 millió Ft, illetve feletti támogatás csak abban az esetben támogatható vállalkozás esetében, amennyiben minden további megkezdett 10 millió Ft után plusz 1 fő HACS térségi teljes munkaidős foglalkozást valósít meg, melynek időtartama legalább 2 év. A feltétel teljesítését az MVH ellenőrizte az utolsó kifizetési kérelmek benyújtása időpontjában. A 45%-os gazdaságfejlesztési intézkedésekre allokálható forrás ilyen módon elősegítette a munkahelyteremtést, mivel a HACS kiemelt célja is ez volt a HVS-ben.

Összegzés:

A fejlesztések vonatkozásában elmondható, hogy a HVS hozzájárult a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport illetékességi területén fennálló problémák kezeléséhez, a HVS-ben lefektetett alapok tovább gondolása, a megkezdett célok beteljesítése tovább folytatandó. A 2007-2013.-as időszakra elkészített HVS alapján megvalósult pályázatokból tanulságként megállapítottuk, hogy a következő időszakra megállapított forrás igénybevételével nem támogathatóak az olyan pályázatok, mint pl.: rendezvények, melyeknek nincs gazdasági utóhatása. A 2014-2020. időszakra szóló HFS kidolgozásánál

alap szempontjaként vettük figyelembe a munkahely teremtés és megtartás gazdasági értékét. Szintén a HVS alapján a 2014-2020. időszakra turizmus fejlesztések között új szálláshely önmagában nem támogatható, kizárólag meglévő szálláshelyek fejlesztése, továbbá új turisztikai attrakciók létrehozása.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítását megelőzően az Európai Bizottság által elfogadott **Operatív Programok**, illetve a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020** Stratégiai és Operatív Program áttekintésre került. Az áttekintés során azokat a lényeges elemeket, melyek a Helyi Fejlesztési Stratégia céljaihoz hozzájárulhat, illetve a Helyi Fejlesztési Stratégia céljai hozzájárulnak a fent megnevezett dokumentumokban található intézkedésekhez, kapcsolódási pontként jelen stratégiába beépítésre kerültek. Ennek a célja a kölcsönös szinergia, mely megteremti a fejlesztési célok összehangját, azok egymást erősítve hozzájárulnak a nem csupán a térség, hanem Magyarország egészének fejlődéséhez. A Tiszazugi LEADER Egyesület társadalmi egyeztetés keretében **véleményezte** több alkalommal a Vidékfejlesztési Programot, mellyel szintén a kapcsolódást kívánta elősegíteni a helyi igényekhez, melynek alapja a Helyi Fejlesztési Stratégia dokumentum. Az Európai Bizottság által elfogadott operatív programok megtalálhatóak a <http://www.palyazat.gov.hu> weboldalon, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020 pedig a <http://www.jnszm.hu/> weboldalon található.

Külső koherencia, kiegészítő jelleg:

A Helyi Fejlesztési Stratégia specifikus céljai és a célokhoz való operatív programok kapcsolódásai:

I. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása

A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. A célok elérésével javul a térség vállalkozásainak száma, meglévő vállalkozások versenyképessége nő, illetve munkahelyek kerülnek megőrzésre, új munkahelyek jönnek létre. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

II. Turizmusfejlesztés

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is. A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACS-HACS együttműködésével. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.4 alinézkodás

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

III. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járással és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességük legalább 15%-ában érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai végzettséget adó képzések elvégzése, majd a megszerzett szakképesítéssel munkavállalás. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének csökkentéséhez is. További cél az EFOP 1.7 intézkedéséhez kapcsolódó kedvezőtlen szocio-demográfiai folyamatok megtörése HACS együttműködéssel. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely; 1.7 Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely 5.A A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

IV. Helyi termékek népszerűsítése

A helyi termékek, mint a térség hagyományait tükröző hozzáadott értékek jelentkeznek, melyek támogatása, megőrzése nemzeti érdek. A vidékfejlesztés kiemelt területe ezen értékek megőrzése, mellyel gazdasági célokat (vállalkozásfejlesztés), illetve szociális területeken is érhetünk el célokat (hátrányos helyzetű csoportok bevonása). A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACS-HACS együttműködésével. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.2 alintézkedés; M16 – Együttműködés

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Vidékfejlesztési Program: M03 - A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (16. cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYEL

V. Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása

A Tiszazugi térség települései, mint vidéki térség épített örökségének megóvása fontos érdek, célja az épített örökség megőrzése az utókor számára, ugyanakkor a rendezett településkép turizmus területén elérhető látogatói számot nagymértékben növelheti, mely gazdasági előnyökkel jár. Beavatkozás célja a településkép megjelenésében jelentős szereppel bíró épületek felújítása, energiahatékonyágának javítása. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M07 - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 3.B A települési önkormányzatok energiahatékonyágának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése; KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGYEL (HACS-al együttműködve)

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

VI. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelv erősödik, ágazatköziség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Valamennyi cél esetében kiemelt kapcsolódási pont az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedése:**

Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciócsoportok (HACS-ok) által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkózási céljai megvalósítását. Igazodva a helyi megvalósítás önállóságához, a helyi pályázók választják ki, hogy melyeket kívánják az alábbiak közül megvalósítani azzal a feltétellel, hogy a kiválasztott tevékenységeknek illeszkedniük kell a HACS stratégiájához, valamint a területén elfogadott legalább egy települési szintű, a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet szerinti helyi esélyegyenlőségi program végrehajtásához:

- 1) Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- 2) Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- 3) Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)
- 4) Közösségépítés és -megtartás, építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra
- 5) A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

Az intézkedés kedvezményezettjei HACS illetve az általuk kijelölt kedvezményezett kör lehet (helyi és területi költségvetési szervek, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetek). Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciócsoportok által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkóztatási céljait.

A LEADER program 2014-2020. időszakra vonatkozó, korlátozott forrásaiból a fenti intézkedések mentén megvalósítható kisebb léptékű fejlesztések valósíthatók meg, míg a nagyobb

léptékű beruházások az Operatív Programokon keresztül. A két stratégia így kiegészítve járul hozzá egy-egy területen az elérni kívánt eredményhez.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tartalmát befolyásoló megyei fejlesztési prioritások:

A Tiszazugi LEADER Egyesület a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozását megelőzően több alkalommal is véleményezte a **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Program 2014-2020** Stratégiai és Operatív Programot, mely megyei szinten definiálja a főbb fejlesztési prioritásokat, melyet a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése során figyelembe vettünk. A települések településfejlesztési programjai szinergiában állnak a megyei területfejlesztési koncepcióval, így azokra külön nem tér ki jelen stratégia. A Helyi Fejlesztési Stratégia szempontjából leginkább releváns megyei területfejlesztési program tartalma:

- **Átfogó célok 2030 A3. EGÉSZSÉGES, KÉPZETT LAKOSSÁG, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM**
A megyében fennmaradnak és dinamikusan bővülnek a tudás- és hálózattársadalomba való bekapcsolódás terén elért eredmények, és kialakulnak a munkaerőpiacra jutásban korlátozott csoportok bekapcsolódásához szükséges feltételek
- **Stratégia célok 2014-2020 T4. Tiszazug és Körös mente pozíciójának és öfenntartó képességének javítása**
- **Specifikus célok S1. A lakosság képzettségi szintjének és egészségi állapotának javítása, S3. Leszakadó társadalmi csoportok életminőségének és esélyegyenlőségének javítása**
- **Horizontális célok H1. Hálózat-társadalom**
kiépülése: Az önszerveződés és együttműködés erősítése, a társadalmi tőke növelése, **H2. Hozzájárulás az országos megújuló energiahasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez, H3. Előrelépés a komplex társadalmi, gazdasági, környezeti fenntarthatóság terén, szervezeti-intézményi feltételek javítása H4. A foglalkoztatás növelése a társadalom minden aktív korú szegmensében**

A célok tartalma a megyei területfejlesztési koncepcióban kerültek kifejtésre.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások:

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során figyelembe vételre kerültek a térség releváns fejlesztését támogató Turisztikai Desztináció Menedzsment program, valamint a Bejárható Magyarország program is. Ugyan ezek a programok jelenleg a térségünkben nem működnek, ugyanakkor a térségi turizmusfejlesztés (HFS 2. specifikus célja) ezeket a programokat kiegészítik (új

turisztikai attrakciók létrehozása), azok céljaihoz hozzájárul a térség környezeti adottságaira épülő turizmus fejlesztése.

4.4 SWOT

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során a 4.2 helyzetfeltáró fejezetben már taglalásra és kifejtésre kerültek a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport területén fellelhető pozitív és negatív hatások, azok következményei, illetve néhány megoldási javaslat is. A térségben zajló folyamatok, azok hatásait legegyszerűbben **SWOT** elemzés segítségével lehet szemléltetni. Az analízis során áttekinthetjük a **térség** gazdasági, társadalmi, természeti **erősségeit**, azok **gyengeségeit**, illetve a legfontosabb **problémákat** illetve azok megoldási és fejlesztési **lehetőségeit**.

SWOT analízis elemei:

- **Erősségek-belső tényezők:** pozitív dolgok, pozitív hatásokkal, befolyásolhatóak, térséget erősítik,
- **Gyengeségek-belső tényezők:** pozitív hatásokat gyengítő dolgok, fejlesztésük szükséges, befolyásolhatóak,
- **Lehetőségek-külső tényezők:** olyan adottságok összessége, melyekre ráhatásunk nincs, de hozzájárulhat a térség fejlődéséhez, erősségeket segíti (stratégia fejlesztési területei),
- **Veszélyek-külső tényezők:** olyan adottságok, melyeket nem tudunk befolyásolni, kockázatot jelentenek.

A térség erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit az alábbi mátrix mutatja be:

<u>Erősségek</u>	<u>Gyengeségek</u>
Alföldi centrális földrajzi fekvés	Rossz közlekedési infrastruktúra
Mozaikos, sokszínű tájszerkezet	Kevés nagy létszámú foglalkoztató a térségben
Tisza, Körös folyók ökobázisa	Kevés kulturális célú épület, leromlott állaggal, közcélú épületek elhanyagoltsága
Gazdag termál- és gyógyvíz kincs	Fejlesztésekhez szükséges saját forrás hiánya
Jelentős számú alkalmazható humán erőforrás	Vállalkozások versenyképességének hiánya (kapacitás növelés, munkaerő bővítés főként mikrovállalkozásoknál)

Térségben működő középiskola	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetűek nagy száma
Gazdag természeti- épített- és kultúrtörténeti emlékek	Magas az inaktív munkanélküliek száma, alacsony képzettség
Térségben működő néhány tőkeerős, versenyképes vállalkozás	Általános alpinfrastrukturális adottságok hiánya (zöldmezős beruházásoknál telek közmű ellátottság hiánya, csatornázottság hiánya, szélessávú internet hiánya, úthálózat állapota)
Helyi termékek	Alternatív energiaforrások csekély alkalmazása
	Kihasználatlan turisztikai értékek
	Elvándorlás, csökkenő gyereklétszám, elöregedés
<u>Lehetőségek</u>	Önkormányzat nagy létszámú munkaerőt foglalkoztat
Munkaerő helyben tartása (munkahelyek létrehozása), foglalkoztatottság növelése,	Felsőfokú képzés hiánya
Vállalkozások fejlesztése (kereslet növekedése), civil szervezetek megerősítése	<u>Veszélyek</u>
Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása képzésekkel (szakmák iránti kereslet növekedése)	Általános tőkehiány
Alternatív energiaforrások alkalmazásának növelése, közcélú épületek fejlesztése (alternatív erőforrások iránti kereslet növekedése)	Elvándorlás fokozódása
Települések közötti együttműködések erősítése	Gazdasági válság térségre gyakorolt hatása
Helyi termékek kialakításának, értékesítésének elősegítése, helyi termékek iránti kereslet növekedése	Természeti értékek állapotának romlása
Turisztikai adottságok kiaknázása a természet ökoszisztémájának felborítása nélkül (természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés)	Közcélú foglalkoztatás

A SWOT elemzés alapján látható, hogy a térségben rejlő fejlesztési potenciál magas, nagy hangsúlyt kell fektetni a tőkehiányos vállalkozások megerősítésére, általuk a munkanélküliség csökkentésére, képzések révén pedig a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatására és a közélsú munka kiváltására. A térségben rejlő környezeti potenciál magas, annak kiaknázása indokolt. Fontos feladat a térség természeti értékeinek kihasználása a bioszféra felborítása nélkül, illetve az alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében. (1. – 2. – 3. – 4. – 5. sz. melléklet)

	Belső Erősségek	Belső Gyengeségek
Külső Lehetőségek	Offenzív stratégia: Vállalkozások fejlesztése (kereslet növekedése), munkanélküliség csökkentése (munkahelyek létrehozása), turisztikai adottságok kiaknázása a természet ökoszisztémájának felborítása nélkül (természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés)	Fejlesztő stratégia: Munkaerő helyben tartásával a munkanélküliség csökkentése, alternatív energiaforrások alkalmazásával a fenntartható fejlődés biztosítása. Civil szervezetek megerősítésével hátrányos helyzetű lakosság felkarolása.
Külső Veszélyek	Védekező stratégia: Versenyszféra erősítésével a versenyszférában alkalmazott munkavállalók számának növelésével csökken az önkormányzati foglalkoztatottság (hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése). Képzések szervezésével ellensúlyozható a főiskola hiánya.	Elkerülő stratégia: a pályázati fejlesztési források hatékony felhasználásának segítségével katalizátorként hat a térségre, mely számos problémát tud kezelni illetve negatív hatást enyhíteni. Önkormányzatok támogatásával valamelyest ellensúlyozható a leterheltségük.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetfeltárás fejezetben meghatározott, valamint a SWOT mátrix megalkotását követően, a térség erősségei, gyengeségei és lehetőségei (fejlesztési területek), valamint a fennálló veszélyek azonosításra kerültek, mely a Helyi Fejlesztési Stratégia fő irányvonalait határozzák meg. Az említett fejezetekben nem csupán a HACS tapasztalatai illetve gyűjtőmunkák során megszerzett adatok alapján, hanem a térség szereplőitől szerzett információk kerültek beépítésre, biztosítva ezzel az **ágazatköziséget**, valamint a különféle igények teljesítését is, mely megoldásokat nyújt a térség problémáira, mely az **alulról jövő kezdeményezések** alapja.

A helyzetfeltárás és a SWOT mátrix alapján az alábbi stratégiai lépések váltak szükségessé:

- **Offenzív stratégia:** Vállalkozások fejlesztése, munkanélküliség csökkentése, természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés.
- **Fejlesztő stratégia:** Munkaerő helyben tartásával a munkanélküliség csökkentése, alternatív energiaforrások alkalmazásával a fenntartható fejlődés biztosítása. Civil szervezetek megerősítésével hátrányos helyzetű lakosság felkarolása.
- **Védekező stratégia:** Versenyszféra erősítésével a versenyszférában alkalmazott munkavállalók számának növelésével csökken az önkormányzati foglalkoztatottság

(hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése). Képzések szervezésével ellensúlyozható a főiskola hiánya.

- **Elkerülő stratégia:** Pályázati fejlesztési források hatékony alkalmazásával katalizátorként hat a térségre, mely számos problémát tud kezelni illetve negatív hatást enyhíteni. Önkormányzatok támogatásával valamelyest ellensúlyozható a leterheltségük.

Tekintettel arra, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégiában rendelkezésre álló fejlesztési források mértéke korlátozott, így jelen stratégiának nem célja valamennyi, a térségben jelentkező probléma kezelése, sokkal inkább az egyes fókuszterületekre (munkahelyteremtés, vállalkozásfejlesztés, természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok támogatása, helyi termékek előállítás, településkép egyediségének megőrzése, civil szervezetek támogatása) összpontosít. A stratégia célja, hogy a meghatározott beavatkozási területeken olyan fejlesztések történjenek, mely viszonylag csekély forrás felhasználásával, a későbbiekben nagyobb fejlesztéseket tud indukálni, így mint egy katalizáló jelleggel hat a térségben, kiegészítve az Operatív Programokat.

Fejlesztési szükségletek, melyek a stratégia intézkedéseit határozzák meg:

Vállalkozások technikai elmaradottsága, versenyképesség hiánya, magas munkanélküliség

A térségben a vállalkozások szerepe kiemelt fontosságú, hiszen a munkanélküliség illetve az elvándorlás kezelésében a tőkeerős vállalkozások elengedhetetlenek. A versenyképesség növelésével (pl: eszközök beszerzése/cseréje) a vállalkozások piaci pozíciója, így hosszútávú fennmaradása biztosított. Fontos továbbá, hogy a térségben a stratégia által szervezett képzések eredményeként a hátrányos helyzetű csoportok felvevő bázisa is döntően a vállalkozások lesznek. Így a képzések integrálása a vállalkozásfejlesztésbe elengedhetetlen. A fejlesztés várható további pozitív hatásaként jelentkezhet a térségből történő elvándorlás csökkenése is. Jelen beavatkozási pontban a helyi termékek népszerűsítése is fejlesztési pontként jelentkezik. Kapcsolódás: Vidékfejlesztési Program, Terület- És Településfejlesztési Operatív Program.

Természeti értékek kihasználatlansága, túraútvonalak kiépíttlensége, turisztikai programcsomagok hiánya, turisztikai attrakciók hiánya

A Helyi Fejlesztési Stratégiában meghatározott földrajzi terület igen nagy területet ölel magába, mely terület sokszínű természeti értékekkel rendelkezik. Megőrzésük, fejlesztésük elengedhetetlen a fenntartható fejlődés érdekében, illetve az egészséges bioszféra fenntartásában. A fejlesztés célja a technoszféra és a bioszféra összhangjának megteremtése, egyensúly biztosítása. A természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés a térség egyik fő kiugrási pontja, mint ahogy az a 2007-2013 ciklusban is bizonyítást nyert. Jelen fejlesztéssel nem elsősorban a szálláshelyek fejlesztése a cél, hanem a térségben fellelhető turisztikai attrakciók számának növelése, így a vendégéjszakák számának növelésével elért pozitív gazdasági hatás. Kapcsolódás: Terület- És Településfejlesztési Operatív Program, Vidékfejlesztési Program.

Szakképzettlen munkaerő, magas munkanélküliségi ráta, képzések hiánya

A beavatkozási terület fontossága több negatív hatást is enyhíteni képes. Munkahelyek teremtésével javul a lakosság szociális helyzete, csökken az önkormányzatok leterheltsége (közcéltű foglalkozás kiváltása), csökken a térségből történő elvándorlás, valamint a hátrányos helyzetű csoportok munkához juttatásával nagymértékben javulhatnak ezen csoportok életkörülményei. Fontos a piaci igényeknek megfelelő szakképzés biztosítása. Kapcsolódás: Vidékfejlesztési Program, Terület- És Településfejlesztési Operatív Program, Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program.

A megújuló energiaforrások kihasználásának alacsony mértéke.

Magyarországon, így térségünkben is az alternatív (megújuló) energiaforrások alkalmazása csekélynek mondható, a fejlesztési potenciál ezen a területen óriási. A meg nem újuló energiaforrások hatékony gazdálkodásához, így a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében elengedhetetlen a megújuló energiaforrások alkalmazásának növelése. A fejlesztés hatására javul a környezeti állapot minősége, így a lakosság egészségi állapota, valamint gazdasági jelentősége is nagy. Kapcsolódás: Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program, Terület- És Településfejlesztési Operatív Program.

Tőkehiányos civil szervezetek

A térség civil szervezeteinek erősítése közös érdekünk, hiszen tevékenységük igen sokrétű, számos területet érint. Ezen szervezetek megerősítésével több probléma megoldása várható: munkanélküliség kezelése, lakosság szociális helyzetének, egészségügyi állapotának javítása, helyi értékek megőrzése, hátrányos helyzetű csoportok felkarolása. Kapcsolódás: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program.

Önkormányzatok túlterheltsége, tőkehiány, humán kapacitás minimális

A fejlesztés során az önkormányzatok leterheltségét csökkenthetjük, így más területekre nagyobb erőforrás állhat a rendelkezésükre. Településfejlesztési beruházások során javul a település megítélése, mely turisztikai szempontból gazdasági előnyökkel is járhat, valamint munkahelyteremtő hatása is van. Kapcsolódás: Terület- És Településfejlesztési Operatív Program.

Piaci igényeknek megfelelő szakképzések, illetve átképzések hiánya

A térségben az alacsony képzettségű lakosok száma magas, így ezen csoportoknak egyedüli kiugrási pontként a helyi igényeknek megfelelő szakképzettséget adó képzéseken történő részvétel lehet. A fejlesztés eredményeként a térség iskolai végzettsége minőségi javulást eredményez, munkanélküliséget kezel, így javul a térség lakosainak szociális helyzete. A beavatkozási pont elsődleges célcsoportja a fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása. Kapcsolódás: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program, Gazdaságfejlesztési És Innovációs Operatív Program.

A konkrét intézkedések a 8. fejezetben kerültek kidolgozásra.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása és megvalósítása során kiemelt cél az esélyegyenlőség megteremtése. Az esélyegyenlőség biztosítása egyrészt **szférák szintjén** megvalósítandó, tehát valamennyi szféra (köz-, vállalkozói-, civilszféra) számára biztosítani szükséges a fejlesztési célok megvalósításának fejlesztési lehetőségeit, ugyanakkor fontos biztosítani **a fokozottan veszélyeztetett, társadalmi kirekesztettség és újratermelődő szegénységgel érintett társadalmi réteg** esélyegyenlőségének megteremtését. A stratégia összeállítása során a fejlesztési célokkal (7. és 8. fejezet) megteremtettük a szférák fejlesztési lehetőségei között azt az egészséges és a térség fejlődését elősegítő egészséges egyensúlyt, amely hozzájárul a térségben tapasztalható negatív tendenciák enyhítését, azok orvoslását, illetve a fejlesztési kiugrási pontok erősítését (munkanélküliség kezelése, vállalkozásfejlesztés, civil szervezetek fejlesztése, önkormányzatok fejlesztése, természeti értékek megőrzése, képzések biztosítása, alternatív erőforrások alkalmazása, fenntartható fejlődés biztosítása). A dokumentum tervezésének fázisában az esélyegyenlőség, illetve a teljes nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs (internetes felület, hirdetés, elektronikus levél, kérdőív, fórum) eszközt is alkalmaztunk a stratégia népszerűsítéséhez, a stratégia megalkotásába történő bevonás céljából. A tervezés folyamatában külön figyelmet érdemeltek a fokozottan hátrányos helyzetben lévő társadalmi szereplők megszólítása (szociális területen leszakadt csoportok, megváltozott munkaképességűek, mozgássérültek, romák stb.), véleményeik beépítése a stratégiába, ezen társadalmi rétegek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében. (HFS 3. specifikus cél) A Tiszazugi LEADER Egyesület tagságában több olyan civil szervezet is megtalálható, melyek többsége a Helyi Akciócsoport fennállása óta folyamatosan kapcsolatban áll a Helyi Akciócsoport munkaszervezetével, így az információáramlás folyamatos volt mind a 2007-2013 ciklusban megalkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, mind pedig a Helyi Fejlesztési Stratégia során. A folyamatos kapcsolat biztosítja az esélyegyenlőséget a veszélyeztetett, nehéz helyzetben lévő társadalom számára. Ezen csoportok számára a legnagyobb probléma az alacsony végzettség, az ebből adódó munkanélküliség, és a fokozódó szociális leszakadás. A stratégia a felsorolt problémákat elsősorban vállalkozásfejlesztéssel, illetve szakmát adó képzések szervezésével tudja enyhíteni. Helyi szinten a probléma csupán enyhíthető, megoldása országos szintű kérdés. A stratégia megvalósítása során a kedvezményezettek által megvalósított fejlesztések nyomon követése indokolt, a Helyi fejlesztési Stratégia fő céljainak elérését biztosító monitoring működtetése fontos visszacsatolás a munkaszervezet munkáját illetően. Ezek alapján elmondható, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárul a térséget érintő problémák enyhítéséhez, lehetőséget teremt a vállalkozások fejlesztése és képzések biztosítása révén a munkanélküliek munkához jutásához, így a szegénység csökkentéséhez. Esélyt teremt a fokozottan hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához, munka világába történő visszavezetést, szakmához jutást. Az esélyegyenlőség

biztosítása továbbá hozzájárul az önkormányzatok terheltségének (szociális segély, közcélú foglalkoztatás) csökkentéséhez is.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezése, megvalósítása során fokozott cél (7. és 8. fejezet) a térségben található **sokszínű bioszféra megóvása**, a természeti értékekre épülő turisztikai célú fejlesztések biztosítása a környezetben fellelhető természetes folyamatok felborítása nélkül, a **fenntartható fejlődés** biztosításával. A stratégia lehetőséget teremt a természeti értékek kiaknázására úgy, hogy az a térség gazdaságára pozitív hatással legyen a turizmus segítségével. (HFS 2. specifikus célja) Fontos célja a stratégiának a fenntartható fejlődés érdekében, hogy a térségben csökkenjen a meg nem újuló erőforrások (szénhidrogének) alkalmazásának aránya a **megújuló erőforrások** (nap-, szél-, víz-, geotermikus energia, biomassa) alkalmazásával szemben. (HFS 1. és 5. specifikus céljai) Ennek megfelelően a stratégia megvalósítása során előnyt élveznek a megújuló energiaforrást alkalmazó fejlesztések, mivel ezek hozzájárulnak az EU2020 klímaváltozást érintő céljaihoz (Co2 kibocsátás csökkentése, környezeti erőforrások hatékonyságának növelése) is. A fejlesztések megvalósításának nyomon követése fontos feladat a környezeti fenntarthatóságot biztosító célok megvalósulásának ellenőrzésében.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során integrált és innovatív elemek, fejlesztési célok is beépültek a 2007-2013 időszakban alkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégiához képest, melynek oka a térségben korábban jelentkezett problémák elmélyülése, illetve igény szerinti új szolgáltatások bevezetése. Az integrált és innovatív elemek alkalmazását az indokolja, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégiának kellően rugalmasnak kell lennie a térségben bekövetkező változásokhoz képest, így új megközelítést szükséges alkalmazni két nagy területen. Egyik terület, mely, mint integrált elem jelentkezik a stratégiában a „REL” stratégia alkalmazása. Másik terület az innovációban jelentkezik, mégpedig a halmozottan hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását elősegítő képzések kombinálása a vállalkozások fejlesztésével. A „REL”, avagy rövid ellátási lánc-ban rejlő lehetőségeket a Vidékfejlesztési Program is taglalja, melynek a kockázatok miatt veszélyei is vannak. Stratégiánkban cél, hogy a térségben helyi termékkel foglalkozók együttműködésben, rövid ellátási láncon keresztül tudják forgalmazni a termékeiket, melyre nagy igény mutatkozott, ám megvalósítása még nem történt meg. Ezzel a folyamattal elősegíthető az ágazatköziség erősítése együttműködésekkel, hiszen a helyi terméket előállítók lehetnek magánszemélyek, illetve vállalatok, civil szervezetek (önkormányzatok), a helyi terméket értékesítők pedig szintén a felsorolt szférákból kerülhet ki. Ezzel az intézkedéssel biztosítható a térségi hagyományok megőrzése, foglalkoztatottság növelése, illetve a megélhetés biztosítása. A „REL” stratégia jelentősége és integráltsága abban rejlik, hogy a cél elérése (helyi

termékek értékesítése) érdekében a célcsoport körül mozgatja meg a közösséget valamennyi szféra szintjén, de ugyanakkor az értékesítési kapcsolatok kialakítása között szélesebb körű, a térségen is túlmutató kapcsolatokat épít ki, mely a térség kiugrási potenciálját erősíti. A Helyi Fejlesztési Stratégiában innovatív elemként, avagy új szolgáltatásként jelentkezik a hátrányos **helyzetű csoportok felzárkóztatását elősegítő** szakmát adó képzések tartása vállalkozásfejlesztéssel kombináltan. A szakmát adó képzések megjelenése, mint fejlesztési cél a stratégiában újdonságként jelentkezik, hiszen a 2007-2013 ciklusban kidolgozott Helyi Vidékfejlesztési Stratégia nem szakmát adó képzésekre fókuszált, így a célját nem vagy csak részben érte el. A hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása több Operatív Programhoz is kapcsolódik, annak szükségessége és fontossága a Helyi Fejlesztési Stratégiában is kiemelt terület. A projekt lényege, hogy az induló és működő mikrovállalkozásokon, önkormányzatokon, egyházi jogi személyeken és nonprofit szervezeteken keresztül a helyi, hátrányos helyzetű csoportok megszólításra kerülnek, majd a térség szükségleteire alapozott szakmát adó képzéseken vesznek részt. A képzés sikeres elvégzése után a helyi vállalkozások, szintén a Helyi Fejlesztési Stratégiából megvalósított fejlesztésében vállalja, hogy a képzésen sikeresen megfelelt hátrányos helyzetű munkavállalót alkalmazza. Tekintettel arra, hogy a térségben jelentkező hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásának ösztönzése forrásigényes folyamat, így a Helyi Fejlesztési Stratégia, mint katalizáló eszközként kívánja képzésekkel a foglalkoztatást elősegíteni, tökeerős vállalkozások fejlesztésével kombinálva. Az innováció ezen módja összekapcsolja a társadalmilag szegregált csoportokat. Ez a folyamat kapcsolódik a munkanélküliség csökkentését célzó intézkedéshez, illetve a vállalkozásfejlesztéshez is. A stratégiában innovációként jelentkezik továbbá a stratégia megalkotása során (stratégia egyes munkaszakaszainak véleményezése, észrevételek beépítése stb.), illetve a fejlesztések megvalósítása során a térségi szereplők bevonása a döntéshozatalba (támogatásra javasolt projektek kiválasztása).

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során a térségben **új vállalkozások** jönnek létre, illetve **meglévő vállalkozások** versenyképessége nő, a foglalkoztatottság nő, így a **munkanélküliség csökken**, szakmát adó képzések révén a fokozottan veszélyeztetett csoportok bevezetése a munkavilágába sikerrel jár, a **megújuló energiaforrások** alkalmazásával, illetve a térség **turisztikai értékeire** épített fejlesztésekkel pedig a fenntartható fejlődés hosszútávon biztosítottá válik.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során a térségben új vállalkozások jönnek létre, illetve meglévő vállalkozások versenyképessége nő, a foglalkoztatottság nő, így a munkanélküliség csökken, szakmát adó képzések révén a fokozottan veszélyeztetett csoportok bevezetése a munkavilágába sikerrel jár, a megújuló energiaforrások alkalmazásával, illetve a térség turisztikai értékeire épített fejlesztésekkel pedig a fenntartható fejlődés hosszútávon biztosítottá válik.

Átfogó cél(ok)			
1.	A térség adottságaira épülő, fenntartható fejlődést biztosító gazdaság- és területfejlesztés.		
2.	A térségben jelentkező negatív folyamatok mérséklését célzó szolgáltatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok támogatása, munkanélküliség, szegénység kezelése.		
Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása	Támogatott projektek által létrehozott új munkahelyek száma (FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékes)	5-10
2.	Turizmusfejlesztés	Támogatott projektek által létrehozott új turisztikai attrakciók száma	4-8
3.	Hátrányos helyzetű csoportok támogatása	Támogatott projekt keretében szervezett képzés eredményeként szerzett szakmai végzettségek száma	20-40
4.	Helyi termékek népszerűsítése	Támogatott projekt keretében összefogásban szereplő helyi termékek darabszáma	10-30
5.	Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása	Támogatott projekt keretében, településkép megítélésében jelentős szereppel bíró felújítással	5-10

		érintett épületek/építmények száma					
6.	Civil szervezetek tevékenységének támogatása	Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma	100-9000				
Intézkedések (beavatkozási területek)		Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá					
		1.	2.	3.	4.	5.	6.
1.	Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazása	X	X	X	X		
2.	Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	X	X	X	X	X	
3.	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása	X	X	X	X		X
4.	Együttműködésben megvalósított helyi termékek előállítás és népszerűsítése	X	X	X	X		X
5.	Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása		X			X	X
6.	Civil szervezetek tevékenységének támogatása		X	X	X	X	X
7.	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése	X		X			X

A választott célok szöveges indoklása (helyzetfeltárás és SWOT analízis alapján):

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása

A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezzük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. A célok elérésével javul a térség vállalkozásainak száma, meglévő vállalkozások versenyképessége nő, illetve munkahelyek kerülnek megőrzésre, új munkahelyek jönnek létre. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejtésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

2. Turizmusfejlesztés

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is. A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACS-HACS együttműködésével. A specifikus célok és az intézkedések szorosan kapcsolódnak egymáshoz úgy, hogy lehetőség szerint több problémát is orvosoljanak. Pl.: turisztikai attrakció kialakítása során az új létesítményt működtető hátrányos helyzetű csoportból származó munkavállalót alkalmaz, mellyel hozzájárul ezen csoportok felzárkóztatásához. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.4 alinézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járással és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességük legalább 15%-ában érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai végzettséget adó képzések elvégzése, majd a megszerzett szakképesítéssel munkavállalás. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének

csökkentéséhez is. További cél az **EFOP 1.7** intézkedéséhez kapcsolódó kedvezőtlen socio-demográfiai folyamatok megtörése HACS együttműködéssel. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely; 1.7 Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely 5.A A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

4. Helyi termékek népszerűsítése

A helyi termékek, mint a térség hagyományait tükröző hozzáadott értékek jelentkeznek, melyek támogatása, megőrzése nemzeti érdek. A vidékfejlesztés kiemelt területe ezen értékek megőrzése, mellyel gazdasági célokat (vállalkozásfejlesztés), illetve szociális területeken is érhetünk el célokat (hátrányos helyzetű csoportok bevonása). A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACS-HACS együttműködésével. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.2 alintézkedés; M16 – Együttműködés

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Vidékfejlesztési Program: M03 - A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (16. cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYEL

5. Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása

A Tiszazugi térség települései, mint vidéki térség épített örökségének megóvása fontos érdek, célja az épített örökség megőrzése az utókor számára, ugyanakkor a rendezett településkép turizmus területén elérhető látogatói számot nagymértékben növelheti, mely gazdasági előnyökkel jár. Beavatkozás célja a településkép megjelenésében jelentős szereppel bíró épületek felújítása, energiahatékonyságának javítása. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M07 - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 3.B A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése; **KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELE** (HACS-al együttműködve)

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

6. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelv erősödik, ágazatköziség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: **KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELE** (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Valamennyi cél esetében kiemelt kapcsolódási pont az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedése:**

Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciócsoportok (HACS-ok) által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkózási céljai megvalósítását. Igazodva a helyi megvalósítás önállóságához, a helyi pályázók választják ki, hogy melyeket kívánják az alábbiak közül megvalósítani azzal a feltétellel, hogy a kiválasztott tevékenységeknek illeszkedniük kell a HACS stratégiájához, valamint a területén elfogadott legalább egy települési szintű, a **2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet** szerinti helyi esélyegyenlőségi program végrehajtásához:

- 1) Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- 2) Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- 3) Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)
- 4) Közösségépítés és -megtartás, építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra
- 5) A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

Az intézkedés kedvezményezettjei HACS illetve az általuk kijelölt kedvezményezett kör lehet (helyi és területi költségvetési szervek, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetek). Az intézkedés

kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciócsoportok által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkóztatási céljait.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

1. I. Az intézkedés megnevezése: Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával.

2. Specifikus cél:

Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Turizmusfejlesztés; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Helyi termékek népszerűsítése.

3. Indoklás, alátámasztás:

A térségben a mikrovállalkozások alapvető tőkehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezzük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, új vállalkozások indulását teszi lehetővé, munkahelyeket teremt, illetve őriz meg, ezzel hozzájárul a térségben tapasztalható elvándorlás negatív hatásainak enyhítéséhez. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Az intézkedés keretében támogatásban részesülnek munkahelyet teremtő induló és működő vállalkozások, munkahelyet megőrző működő vállalkozások, melyek tevékenységüket a Helyi Fejlesztési Stratégia településein végzik. Támogatásra kerülnek olyan vállalkozások, melyek végzett vagy tervezett tevékenységük keretében előtérbe helyezik megújuló erőforrások alkalmazását, hozzájárulva így a fenntartható fejlődés biztosításához. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások tevékenységi körébe tartozó fejlesztéseken túl új tevékenységek, új szolgáltatások bevezetéséhez szükséges fejlesztésekhez.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása), a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett legalább egy alkalommal köteles a fejlesztéssel érintett település önkormányzata részére önkéntes, közösségi szolgáltatást nyújtani, mely elősegíti az ágazatközi együttműködések kialakítását. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Tiszazugi LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt.

6. A jogosultak köre:

Induló és működő *mikrovállalkozás, őstermelő, adószámmal rendelkező magánszemély.*

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *munkahelyet őriz meg vagy munkahelyet teremt,*
- *új terméket vagy új szolgáltatás hoz létre,*
- *hozzájárul a térség helyi sajátosságaihoz (térség erőforrásaira épülő termékek és szolgáltatások),*

- *nem lehet piactorzító, kizorító hatású (ne a térség igényeit lefedő termékek és szolgáltatások fejlesztésére irányuljon, piac túltelítettségének elkerülése érdekében),*
- *hátrányos helyzetű munkavállalót alkalmaz a fejlesztés során (fiatal pályakezdő, 30 év alatti fiatal, roma, szellemi- és/vagy testi fogyatékos, nő, megváltozott munkaképességű, 50 év feletti, tartósan munkanélküli),*
- *megújuló erőforrások alkalmazása.*

8. Tervezett forrás:

- a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 105.000.000 Ft.*
- b. *a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 70%, Szolnoki járás településein: 65%*
- c. *a projektméret korlátai: 500.000 Ft. – 20.000.000 Ft.*
- d. *a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás*

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018. I. félév.

10. Kimeneti indikátorok:

- a. *A támogatott projektek száma (5-210 db),*
- b. *A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, östermelő, adószámmal rendelkező magánszemély) (1-3 db),*
- c. *Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma (5-210 db),*
- d. *Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (5-210 db).*

1. II. Az intézkedés megnevezése: Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés

2. Specifikus cél:

Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Turizmusfejlesztés; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Helyi termékek népszerűsítése; Településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása.

3. Indoklás, alátámasztás:

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók számának növelése, melyek hozzájárulnak a térség környezeti

állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is a turisták számának növekedésével.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatásra kerülnek azok a projektek, melyek elsődleges célja a térség környezeti adottságaira épülő turisztikai attrakciók létrehozása. Támogatható tevékenység a meglévő turisztikai szálláshelyek korszerűsítése, melyek meglévő vagy új turisztikai attrakciókra épülnek. **Turisztikai attrakció:** A Tiszazugi LEADER HACS illetékességi területén megtalálható, környezeti adottságokra (helyzetfeltárás fejezetben szereplő természeti értékek), természeti értékekre épülő szolgáltatás vagy szolgáltatások

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása), a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.4 alinézkodás

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett részéről **Turisztikai Programcsomag** készítése, amely legalább 3 település turisztikai kínálatát tartalmazza.

6. A jogosultak köre:

Induló és működő *mikrovállalkozás, természetes személy, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy.*

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *munkahelyet őriz meg vagy munkahelyet teremt,*

- új szolgáltatást hoz létre,
- hozzájárul a térség helyi sajátosságaihoz (térség erőforrásaira épülő szolgáltatások),
- nem lehet piactorzító, kizorító hatású (ne a térség igényeit lefedő szolgáltatások fejlesztésére irányuljon, piac túltelítettségének elkerülése érdekében).

8. Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokkált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 80.000.000 Ft.
- b. a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 70%, Szolnoki járás településein: 65%
- c. a projektméret korlátai: 1.000.000 Ft. – 20.000.000 Ft.
- d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018 II. félév

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma (4-80 db),
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, természetes személy, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy) (1-4 db),
- c. Létrehozott új szolgáltatások száma (4-80 db).

1. III. Az intézkedés megnevezése: Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása

2. Specifikus cél:

Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Turizmusfejlesztés; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Helyi termékek népszerűsítése; Civil szervezetek tevékenységének támogatása.

3. Indoklás, alátámasztás:

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járásokkal és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességük legalább 15%-ában érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai végzettséget adó képzések elvégzése, majd a megszerzett szakképesítéssel munkavállalás. Az intézkedés célja tehát a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, a társadalmi kirekesztettség csökkentése, szociális helyzetük javítása. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének csökkentéséhez is.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatható tevékenység keretében a kedvezményezett vállalja, hogy a térségben fellelhető vállalkozásokkal együttműködési megállapodás keretében felméri a munkaerő igényeket, majd ehhez igazodva szakmai végzettséget adó (OKJ szint) képzést szervez.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása), a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely
5.A A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a képzésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. Felmérési anyag elkészítése a térség vállalkozóival, együttműködési megállapodás részeként, melyet eljuttat a HACCS részére. A képzés részeként, kötelező legalább egy előadás megtartása az egészséges életmóddal kapcsolatos témakörben,

6. A jogosultak köre:

Induló és működő *mikrovállalkozás, nonprofit szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy.*

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *Képzések komplexitása (több szakmát, több területet érintő).*

8. Tervezett forrás:

- a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 9.000.000 Ft.*
- b. *a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 95%, Szolnoki járás településein: 75%*
- c. *a projektméret korlátai: 750.000 Ft. – 2.250.000Ft.*

d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018. I. félév.

10. Kimeneti indikátorok:

a. A támogatott projektek száma (4-12 db),

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, nonprofit szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy) (1-4 db),

c. Tervezett szakmai végzettségek száma (1-110 db).

1. IV. Az intézkedés megnevezése: Együttműködésben megvalósított helyi termékek előállítás és népszerűsítése

2. Specifikus cél:

Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Turizmusfejlesztés; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Helyi termékek népszerűsítése; Civil szervezetek tevékenységének támogatása.

3. Indoklás, alátámasztás:

A helyi termékek, mint a térség hagyományait tükröző hozzáadott értékek jelentkeznek, melyek támogatása, megőrzése nemzeti érdek. A vidékfejlesztés kiemelt területe ezen értékek megőrzése, mellyel gazdasági célokat (vállalkozásfejlesztés), illetve szociális területeken is érhetünk el célokat (hátrányos helyzetű csoportok bevonása).

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatható tevékenység keretében a kedvezményezett rövid ellátási lánc kialakítását vállalja, melynek keretében együttműködési megállapodás formájában biztosítja a helyi termék előállítását és értékesítését. Helyi termék: A Tiszazugi LEADER HACS illetékeségi területén honos vagy ott megtermelt, előállított termék.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása), a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.2 alintézkedés; M16 – Együttműködés

Vidékfejlesztési Program: M04 - Beruházások tárgyi eszközökbe (17. cikk), (4.2) Mezőgazdasági termékek feldolgozásába/forgalmazásába és/vagy kifejlesztésébe történő beruházások támogatása alintézkedés

Vidékfejlesztési Program: M03 - A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszerei (16. cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkeznek:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A kedvezményezett és a helyi terméket előállító között kötött együttműködési megállapodás HACs részére történő megküldése. A kedvezményezett vállalja, hogy a Tiszazugi LEADER HACs településein helyi termékével közösségi munka keretében, népszerűsítés céljából megjelenik.

Non-annex termék előállítás esetében az intézkedés a VP 6.2., 6.4., 4.2. horizontális intézkedésektől való lehatárolása:

- mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások nem támogathatóak;
- induló nem mezőgazdasági vállalkozás nem támogatható;

· Feldolgozott élelmiszer előállítás esetén az intézkedés VP 6.3., 4.2. intézkedésektől való lehatárolása:

Az intézkedés keretében induló vagy 50% alatti mezőgazdasági árbevétellel rendelkező mezőgazdasági termelő, őstermelő helyi termék előállításra vonatkozó fejlesztése támogatható;

· Mezőgazdasági termék előállítás (Annex 1) esetében az intézkedés VP 6.3., 4.1. horizontális intézkedésektől való lehatárolása: az intézkedés keretében elsődleges mezőgazdasági termék előállítás esetében induló (40 év feletti) vagy a 3000 STÉ alatti mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozás, őstermelő fejlesztése támogatható. 3000 EUR \leq STÉ \leq 6000 EUR esetén a nem főállású őstermelő, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás.

6. A jogosultak köre:

Induló és működő mikrovállalkozás, nonprofit szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy, őstermelő, természetes személy.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Értékesítési lánc száma (értékesítési csatornák száma, bolthelyiség, elektronikus felületeken keresztül, piac stb.),
- Helyi terméket előállítók száma,
- Helyi termék védjegy kialakítása (mely a térség helyi termékeit fogja össze).

8. Tervezett forrás:

- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 15.000.000 Ft.
- a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 70%, Szolnoki járás településein: 65%

c. a projektméret korlátai: 500.000 - 3.500.000 Ft.

d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018. II. félév.

10. Kimeneti indikátorok:

a. A támogatott projektek száma (4-30 db),

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (vállalkozás, nonprofit szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy, őstermelő, természetes személy) (1-6 db),

c. Helyi terméket előállítók száma (10-50 db),

d. Értékesítési láncba bevont települések száma (1-12 db),

e. Értékesítési csatornák száma (1-10 db).

1. V. Az intézkedés megnevezése: Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása

2. Specifikus cél:

Turizmusfejlesztés; településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása; civil szervezetek tevékenységének támogatása

3. Indoklás, alátámasztás:

A Tiszazugi térség települései, mint vidéki térség épített örökségének megóvása fontos érdek, célja az épített örökség megőrzése az utókor számára, ugyanakkor a rendezett településkép turizmus területén elérhető látogatói számot nagymértékben növelheti, mely gazdasági előnyökkel jár. Beavatkozás célja a településkép megjelenésében jelentős szereppel bíró épületek felújítása, energiahatékonyságának javítása. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása, illetve új értékek létrehozása.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás keretében a településképben meghatározó elemként jelentkező épületek, építmények felújítása, új tájértékek építése valósulhat meg akár megújuló erőforrások alkalmazásával. **Új tájérték:** Olyan, a településképet meghatározó elemként jelentkező épületek, építmények, melyek korábban nem léteztek, így a térségben új elemként szerepelnek, hozzájárulva a településkép egyediségének megőrzéséhez.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása),

a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Vidékfejlesztési Program: M07 - Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 3.B A települési önkormányzatok energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások részarányának növelése; KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

57

Környezeti És Energhatékonyági Operatív Program: Energhatékonyág növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő.

6. A jogosultak köre:

Önkormányzat, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *Fejlesztéshez megújuló erőforrásokat alkalmaz,*
- *Új településképi értéket teremt (új tájértéket hoz létre).*

8. Tervezett forrás:

- a. *az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 70.000.000 Ft.*
- b. *a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 95%, Szolnoki járás településein: 75%*
- c. *a projektméret korlátai: 1.000.000 – 10.000.000 Ft.*
- d. *a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás*

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018. II. félév.

10. Kimeneti indikátorok:

- a. *A támogatott projektek száma (7-70 db),*

b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (önkormányzat, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy) (1-3 db),

c. Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (7-70 db).

1. VI. Az intézkedés megnevezése: Civil szervezetek tevékenységének támogatása

2. Specifikus cél:

Turizmusfejlesztés; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Helyi termékek népszerűsítése; településkép megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása; civil szervezetek tevékenységének támogatása

3. Indoklás, alátámasztás:

A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelve erősödik, ágazatközi viszonyok valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása:

Támogatás keretében a civil szervezet tevékenységéhez kapcsolódó fejlesztés támogatható.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: kiegészítés alapja, hogy a nagyobb léptékű fejlesztések Operatív Programokból támogatandóak (ezt a célt szolgálja a projektméret forrásösszegeinek a meghatározása), a kisebb léptékűek pedig LEADER programból. A lehatárolás alapját a LEADER alapelvek közül a területalapú megközelítés, alulról építkezés elve, partnerség elve, integrált megközelítés adják.

Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett

vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Tiszazugi LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt.

6. A jogosultak köre:

Nonprofit szervezet.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportokkal kapcsolatos a fejlesztés,
- A fejlesztésben szerepet játszik az egészséges életmódra nevelésben.

8. Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 35.331.335 Ft.
- b. a támogatás aránya: Kunszentmártoni járás településein: 95%, Szolnoki járás településein: 75%
- c. a projektméret korlátai: 500.000 – 5.000.000 Ft.
- d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma:

2017. II. félév; 2018. I. félév.

10. Kimeneti indikátorok:

- a. A támogatott projektek száma (7-70 db),
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (nonprofit szervezet) (1 db).

1. VII. Az intézkedés megnevezése: Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése) **EFOP 1.7** forrásaiból

2. Specifikus cél:

Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Civil szervezet tevékenységének támogatása

3. Indoklás, alátámasztás:

A térségben a fiatalok elvándorlása problémaként jelentkezik, mely további negatív gazdasági hatásokat indukál. Ennek a kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése a térség egészének érdeke. Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedés keretében, az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörését célozzuk HACS együttműködéssel, helyi és területi költségvetési szervekkel, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetekkel. Az intézkedés kapcsolódik a HFS 3. intézkedéséhez. A projekt forrásigénye 50.000.000 Ft.

A támogatás keretében két fő célt tűztünk ki:

- Fiatalok helyben tartása: A HACS térségéhez tartozó településeken élő fiatalok megszólítása, pályaorientációs tanácsadás keretében, melynek során felmérésre kerülnek a térségben fellelhető munkaerő igények, valamint meghatározásra kerülnek az igényeknek megfelelő képzések, melynek eredményeként a fiatalok a térségben tudnak munkát vállalni, így az elvándorlás csökkenthető, valamint a gazdasági potenciál növelhető.
- Helyi tudástőke növelése: Általános iskolás, pályaválasztás előtt álló fiatalok pályaválasztási tanácsadás keretében, a helyi igényeknek megfelelő továbbtanulási lehetőségeit gyűjti össze és mutatja be, ösztönözve ezáltal a fiatalokat arra, hogy a tanulmányaik befejezésével a HACS térség területén helyezkedjenek el.

8.2 Együtműködések

1. Az együtműködés tervezett tématerületei:

A Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedései alapvetően a helyi igényekre épülnek, ugyanakkor a stratégiában meghatározásra kerültek olyan specifikus célok, melyek nagyobb léptékű megvalósítása több térség fejlődését is elősegítheti, így célszerű azokat a fejlesztéseket kiterjeszteni együtműködés keretében más térségekre is. Térségek közötti együtműködés keretében két területen van jelentősége az együtműködésnek, egyik terület a turizmusfejlesztés, másik terület pedig a helyi termékek népszerűsítése.

2. Specifikus cél:

Együtműködés keretében elérendő cél a térség természeti adottságaira épülő turizmusfejlesztés, a környezeti értékek megőrzése és bemutatása, az ökológiai folyósók (folyók) megőrzése, melyek nagy területeket foglalnak magukba, több térségre is kiterjed. Elérendő cél helyi termékek népszerűsítése a Tiszazugi LEADER HACS illetékességi területén kívül, a kölcsönös, más térségekre is kiterjedő értékesítési csatornák kialakítása. A fenti célok kapcsolódnak a Helyi Fejlesztési Stratégia 2. illetve 4. specifikus céljaihoz.

3. Indoklás, alátámasztás:

Az együtműködési projektek elsődleges célja a helyi igényeken túlmutató térségfejlesztés, melyet önmagában egy-egy HACS nem képes végrehajtani, illetve a fenti tématerületek olyan fejlesztési területek, melyek illetékességi-, járás-, vagy egyéb határokon túlmutató, mesterséges határokkal nem zárható, így célszerű egységesen, együtműködésben kezelni.

A térség egyik erőssége a sokszínű természeti környezet, melyek döntően nem kerültek kiaknázásra, állapota így elhanyagolt. Lehetőség tehát a turisztikai értékekre épülő fejlesztések megvalósítása, mellyel komplex fejlesztéseket lehet végrehajtani térségek erősségeinek összekapcsolásával.

A térség erősségei közé tartozik a helyi termékek jelenléte, melyek előállítását és értékesítését támogatja a Helyi Fejlesztési Stratégia, ugyanakkor ezen a területen szélesebb piacok felkutatásával, más térséggel

együttműködésben kölcsönös értékesítési pontok kerülhetnek kialakításra, mellyel a helyi termékek értékesítése, így fennmaradásuk, mint tájérték biztosított.

A Tiszazugi LEADER Egyesületnek a 2007-2013 ciklusban volt LEADER térségek közötti együttműködés jogcímen sikeres pályázata turizmusfejlesztés területen, melyben a Körösök Völgye Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület vezetésével és a Tiszazug LEADER Egyesület, valamint a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület szakmai támogatásával kidolgozott pontszerű fejlesztéseket Békés Város Önkormányzata, a Körös-Szögi Nonprofit Kft. és Kunszentmárton Város Önkormányzata valósították meg. A fejlesztések között szerepelt a békési kishajó kikötő felújítása, a szarvasi szabad strand mellett pihenőhelyek és szociális blokk kialakítása, valamint a Holt-Körös és a Hármas-Körös összekapcsolása céljából 2-2 fix és mobil móló kiépítése, továbbá új kishajó kikötő létesítése Kunszentmártonban. A fejlesztés eredményeként az összekapcsolt térségekben nőtt a víziturizmus népszerűsége.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

A HACs és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök:

A Tiszazugi LEADER Nonprofit Kft. pályázatot nyújtott be a LEADER vidékfejlesztési program támogatásra. Az első körben sikeresen regisztrált akciócsoport létrehozta a Tiszazugi–Leader Nonprofit Kft-t, amit a FVM **2008. szeptember 26.**-án a Magyar vidék napján Helyi Leader Akciócsoporthként ismert el. A Tiszazugi LEADER Egyesület a Tiszazugi LEADER Nonprofit Kft. „jogutódjaként” alakult meg, a működésre vonatkozó jogszabályi változást követően. A Szolnoki Törvényszék végzése alapján a társadalmi szervezetként nyilvántartásba vette **2012. 01. 10.**-vel. A HACs **Egyesületi formában**, jogi személyként folytatja tevékenységét. Az Egyesület fő tevékenységi körei tartoznak az egyesület céljainak megvalósítása érdekében a **6/1989. IM rendelet** 4. számú mellékletének

- 1. pontja szerinti: kulturális tevékenység; 4. pontja szerinti: oktatási tevékenység;
- 10. pontja szerinti: településfejlesztési tevékenység; 12. pontja szerinti: nemzetközi tevékenység; valamint 15. pontja szerinti: egyéb tevékenység.

A HACs összetétele (elnökség, tagság, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACs-ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével):

A Tiszazugi LEADER Egyesület jelenleg **39 taggal** működik, melynek elosztása a következőképpen alakul 12 közszféra (31%), 12 üzleti sféra (31%) és 15 civil sféra (38%). Az **elnökség** 9 tagból áll, összetétele: **2 közszféra (22%), 3 üzleti sféra (33%) és 4 civil sféra (45%)** képviselő, így **megfelel a 1303/2013/EU Rendelet (2013. december 17.) 32. cikk (2) bekezdés b) pontjában meghatározott előírásoknak**. A felügyelő bizottság 3 tagból áll, 2 üzlet sféra, 1 közszféra képviselőjében. A Tiszazugi

LEADER Egyesület munkaszervezete 3 fő munkatárssal dolgozik, 1 fő munkaszervezet vezető, 2 fő ügyintéző. A Tiszazugi LEADER Egyesület tagságának bővítését tagfelvétel útján valósítja meg. A tagfelvételtől belépési nyilatkozat alapján a közgyűlés dönt, erre vonatkozó belépési nyilatkozat benyújtását követő első ülésen. A belépési nyilatkozathoz csatolni kell az egyesület legalább kettő tagjának ajánlását.

Az Egyesületi tag kötelezettsége, hogy

- támogassa az Egyesület céljait, célkitűzéseit, tevékenyen működjön közre azok megvalósításában,
- megfizesse a Közgyűlés által évente meghatározott tagdíjat, a Közgyűlés által meghatározott időpontig,
- az Egyesület alapszabályának rendelkezéseit betartása.

Tiszazugi LEADER Egyesület tagi összetétele:

Település név:	Közsféra	Civil szféra	Üzleti szféra
Cibakháza	1	1	0
Csépa	1	1	0
Cserkeszölő	1	1	1
Kunszentmárton	1	9	7
Nagyrev	1	0	0
Öcsöd	1	1	0
Szelevény	1	0	0
Martfű	1	1	1
Tiszainoka	1	0	1
Tiszakürt	1	1	2
Tiszasas	1	0	0
Tiszaöldvár	1	0	0
Összesen (fő):	12	15	12
Százalék (%):	31	38	31

Tiszazugi LEADER Egyesület elnökségének összetétele:

Szervezet	Képviselő	Szféra	Település
Genero Kft.	Trabach Tibor	Üzleti	Cserkeszölő
Egyéni vállalkozás	Samu István	Üzleti	Kunszentmárton
Egyéni vállalkozás	Győri Imre	Üzleti	Kunszentmárton
Tiszazugi Turizmus Szövetség	Tálás László	Civil	Tizsakürt
Tiszaföldvár Város Önkormányzata	Hegedűs István	Köz	Tiszaföldvár
Tiszazugi Települések Szövetsége	Molnár Bálint	Civil	Kunszentmárton
Magánszemély	Fazekas János (elnök)	Civil	Kunszentmárton
Kinizsi Horgász Egyesület	Fialka György (alelnök)	Civil	Csépa
Tizsasas Község Önkormányzata	Gyói Gábor (alelnök)	Köz	Tizsasas

Tiszazugi LEADER Egyesület felügyelő bizottságának összetétele:

Szervezet	Képviselő	Szféra	Település
Egyéni vállalkozás	Iglódi Ferenc	Üzleti	Kunszentmárton
Cibakháza Nagyközség Önkormányzata	Hegyes Zoltán	Köz	Cibakháza
Genero Kft.	Trabach Tibor	Üzleti	Cserkeszölő

A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása:

A Tiszazugi LEADER Egyesület szervezeti felépítése a 2014-2020-as ciklusban a 2007-2013 ciklusban felépített, előző fejezetben összhangban történt meg.

Ennek megfelelően:

Taglétszám 39, mely folyamatosan bővíthető, 9 főből álló elnökség, 3 főből álló felügyelő bizottság, 3 főből álló munkaszervezet. Az egyesület tagjai, elnökség, felügyelő bizottság tekintetében teljesül az a kitétel, miszerint valamennyi szféra képviselőiből került kiválasztásra a szervezetek összetétele, így biztosítható az ágazatköziség is.

Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása a Helyi Akciócsoport Vidékfejlesztési Programban definiált feladatokat figyelembe véve:

- ❖ A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásának kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)
- ❖ a pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt Helyi Fejlesztési Stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk révén, (HACS munkaszervezet)
- ❖ a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetlenséget, a holtteher vagy helyettesítő hatást, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami vagy önkormányzati költségvetési gazdálkodó szervnek nem minősülő partnerek adják. Írásos kiválasztási eljárás nem folytatható. (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)
- ❖ a pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének (a pályázó ennek hiányában nem lenne képes megvalósítani projektet) mérlegelése, pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság)
- ❖ támogatási kérelmek befogadása és értékelése, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság)
- ❖ pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából, (HACS munkaszervezet, HACS elnökség)
- ❖ a közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása. (HACS munkaszervezet, HACS elnökség, HACS tagság, HACS felügyelőbizottság)

A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével:

Összeférhetlenség:

HFS összeférhetlenség kizárását biztosító intézkedések/szabályok: A **272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet VI. fejezet 39.§** rendelkezik az **összeférhetlenségről**. Ez alapján és az Európai Számvevőszék alábbi szabályai szerint:

1. azok, akik részt vesznek a projektek kidolgozásában (tartalmának kialakítása, pályázat elkészítése), nem vehetnek részt az adott felhívásra beérkező pályázatokkal kapcsolatos döntés előkészítésében (a projektek értékelése) és a döntésben (kiválasztás);
2. a munkaszervezet csupán segítséget nyújthat a projektek fejlesztése, pályázatok elkészítése során (javasol, tanácsol, információt szolgáltat), de nem dönthet tartalom felett és nem írhatja meg a pályázatot vagy annak részeit;
3. bárki, aki érintett (a 272/2014. (XI.5.) Kormányrendelet VI. fejezet 39.§ (1) pontja alapján) egy adott projektben, nyilatkoznia kell erről, és nem vehet részt az értékelésben;
4. az értékelésben és a döntéshozatalban résztvevő HACS tagok.

HACS feladata AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU rendeletének 34. cikke alapján:

(1) Helyi akciócsoportok dolgozzák ki és hajtják végre a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiákat. A tagállamok határozzák meg a helyi akciócsoportok szerepét és a vonatkozó programok végrehajtásáért felelős hatóságokat a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiát érintő valamennyi végrehajtási feladatot illetően.

(2) A felelős irányító hatóság vagy hatóságok biztosítják, hogy a helyi akciócsoportok vagy kiválasztanak a csoporton belül egy partnert, aki az igazgatási és pénzügyi kérdésekben a vezető partner lesz, vagy pedig egy közös jogi szervezetet létrehozva összeállnak.

(3) A helyi akciócsoportok feladatai a következőket tartalmazzák:

- a) a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve projektirányítási képességeik fejlesztését is;
- b) hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a műveletek kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetlenséget, biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50 %-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják, és engedélyezik az írásos kiválasztási eljárás alkalmazását;
- c) a műveletek kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk szerinti rangsorolása révén;
- d) pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását;
- e) támogatási kérelmek befogadása és értékelése;
- f) műveletek kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá – adott esetben – a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a felelős hatósághoz a támogathatóság végső ellenőrzése céljából;
- g) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek végrehajtása.

(4) A (3) bekezdés b) pontjának sérelme nélkül a helyi akciócsoport lehet kedvezményezett, és a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával összhangban műveleteket hajthat végre.

(5) A helyi akciócsoporthoz a 35. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett együttműködési tevékenységei esetében az e cikk (3) bekezdésének f) pontjában megállapított feladatokat a felelős irányító hatóság végezheti.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében:

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport napi teendőit, a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során HACS munkaszervezet végzi. A munkaszervezet 3 főből áll, ebből 2 fő felsőfokú végzettséggel, 1 fő pedig középfokú végzettséggel rendelkezik. A munkaszervezet tagjai a 2007-2013 ciklusban is az egyesület alkalmazásában álltak, így a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításában már részt vettek, a 2007-2013 ciklusban rendelkezésre álló valamennyi fejlesztési forrás felhasználása pedig referencia a jól elvégzett munkára vonatkozóan. A három főből 1 fő munkaszervezet vezetői feladatokat lát el, 2 fő pedig ügyintézői feladatokat. A Tiszazugi LEADER Egyesület elnöke a Szociális Alapellátási Központ És Bölcsőde dolgozója, így közvetlen betekintésünk van a nehéz helyzetben élő lakosságot érintő szociális problémákba is, valamint az egyesület tagjai között megtalálhatóak olyan civil szervezetek, melyek a hátrányos helyzetű közösségeket képviselik, így biztosítható az esélyegyenlőség megteremtése a Helyi Akciócsoportban.

A működés fizikai feltételeinek bemutatása:

A Tiszazugi LEADER Egyesület székhelye Kunszentmárton településen, könnyen megközelíthető, frekventált épületben a Köztársaság tér 8. szám alatt található. Az egyesület irodája 2 helyiségből áll, valamint rendelkezésre áll egy tárgyalóterem is a közgyűlések, elnökségi ülések, fórumok, illetve egyéb megbeszélések céljából. Az iroda a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása során jelentkező feladatok elvégzése érdekében valamennyi szükséges eszközzel felszerelt, azok folyamatosan naprakészek (számítógépek, multifunkciós nyomtatók, telefonkészülék, internet, biztonságtechnikai berendezések).

A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása:

A Tiszazugi LEADER HACS fejlesztési forrása a 2014-2020 időszakban a Darányi Ignác Terv EMVA társfinanszírozású intézkedések Irányító Hatóságának 22/2015. (V. 18.) számú közleményének 1. mellékletének módosítását követően 314.331.335 Ft. Ez az összeg ugyan kisebb mértékű, mint a 2007-2014 ciklusban, viszont az intézkedések során olyan fejlesztések kerülnek támogatásra, melyek katalizátorként hatnak a térség gazdaságára, civil életére. A teljes fejlesztési forrás 63,62%-a kerül gazdaságfejlesztésre, mely megfelel az elvárt, 60%-os szintnek. A források 2017. és 2018. években várhatóan lekötésre kerülnek, melynek célja, hogy a meg nem valósított projektekből visszafolyó források újra lekötésére elegendő idő álljon rendelkezésre. A HACS működési és animációs költségeire 2014-2020 időszakban összesen 60.202.739 Ft., míg tagdíj bevételekből előreláthatólag 11.380.000 Ft. folyik be a ciklus alatt. Ezen források az irodafenntartás, munkabérek és járulékaik, rendezvények, tájékoztató fórumok megtartása és részvételeinek költségeire kerülnek felhasználásra.

8.4 Kommunikációs terv

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása (2. fejezet), illetve a stratégia megvalósítása során kiemelt fontosságot biztosít a kommunikációra és a nyilvánosság tájékoztatására. A nyilvánosság biztosítása valamennyi szféra (vállalkozói, civil és közsféra) számára fontos, hiszen a Tiszazugi LEADER Egyesület tagsága a felsorolt szférákból kerül ki döntően. A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve megvalósítása során a nyílt, közérthető tájékoztatás első lépés a stratégia sikeres megvalósítása felé, valamint a megvalósításra érdemes, a stratégia céljaihoz igazodó fejlesztési projektek kiválasztásához elengedhetetlen. A Tájékoztatás célcsoportja tehát valamennyi a térségben érdekelt szférák tagjai, illetve a teljes lakosság. A **teljes nyilvánosság** hozzájárult a térség igényeihez igazodó stratégia kidolgozásához, illetve a rendelkezésre álló fejlesztési források hatékony felhasználásához.

A nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs eszközt alkalmazunk, melyek:

- **Fórum:** célja a személyes kapcsolattartás, az információk közvetlenebb átadása, a közérthetőség biztosítása. Alkalmazása folyamatos.

- **Honlap:** A Helyi Akciócsoport saját honlapot működtet, melynek célja a széleskörű elérhetőség, így az információk átadásának folyamatos biztosítása. Alkalmazása folyamatos.

- **Felhívás/Hirdetés:** Célja a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a folyamat ismertetése, vélemények, észrevételek összegyűjtése, valamint a tervezési folyamatba történő bevonás, a stratégia megvalósítása során pedig a pályázati kiírásokra való figyelemfelhívás. Alkalmazása időszakos.

- **E-mail:** Elektronikus levél alkalmazásával az információk közvetlen az érdeklődők felé jut el, melyből gyorsan értesülhetnek az aktuális folyamatokról. Alkalmazása folyamatos.

- **Kérdőív:** Célja a nyilvánosság széleskörű véleményének, észrevételeinek összegyűjtése, mely a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során is segítségre volt, illetve a Helyi Akciócsoport munkájának minőségének felmérésére is alkalmazandó. Alkalmazása időszakos.

- **Kiadvány:** Célja a térségben megvalósult fejlesztések bemutatása a teljes nyilvánosság előtt.

- **Személyes kapcsolattartás:** A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosítja a nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során. A Helyi Akciócsoport a stratégia összeállítása során, a pályázati felhívások megjelenését követően folyamatosan biztosítja a dokumentumokba történő betekintést minden érdeklődő számára. Ennek célja az átláthatóság biztosítása. A kívülről érkező dokumentumok érkeztetése, iktatása folyamatos, nyomon követhető, a Helyi Akciócsoport belső dokumentumai pedig irattározásra kerülnek. A dokumentumok kezelése valamennyi munkaszervezeti tag felelőségi körébe beletartozik, a stratégia összeállításának időpontjában 3 fő. A kommunikációs eszközök alkalmazása a Helyi Akciócsoport működési forrásaiból működtethetőek, alkalmazásuk a pályázati felhívások megjelenése előtt fokozottabb, így nagyobb pénzügyi kiadást jelentenek.

8.5. Monitoring és értékelési terv

I. Az intézkedés megnevezése: Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával. **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (5-210 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1-3 db), Létrehozott új szolgáltatások/termékek száma (5-210 db), Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (5-210 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján. **II. Az intézkedés megnevezése:** Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (4-80 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1-4 db), Létrehozott új szolgáltatások száma (4-80 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján. **III. Az intézkedés megnevezése:** Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (4-12 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1-4 db), Tervezett szakmai végzettségek száma (1-110 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján. **IV. Az intézkedés megnevezése:** Együttműködésben megvalósított helyi termékek előállítása és népszerűsítése **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (4-30 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1-6 db), Helyi terméket előállítók száma (10-50 db), Értékesítési láncba bevont települések száma (1-12 db), Értékesítési csatornák száma (1-10 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján. **V. Az intézkedés megnevezése:** Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (7-70 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1-3 db), Megújuló erőforrásokat alkalmazó projektek száma (7-70 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján. **VI. Az intézkedés megnevezése:** Civil szervezetek tevékenységének támogatása **Indikátorok:** A támogatott projektek száma (7-70 db), A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva (1 db). **Adatok forrása, begyűjtés módja és gyakorisága:** támogatási kérelem benyújtásakor összesítendő a kérelem dokumentumai alapján.

A monitoring adatok feldolgozását támogatási kérelmek benyújtása után tervezzük, a kérelem dokumentumai alapján, így pontos képet kaphatunk az egyes intézkedésekben definiált indikátor mutatókról. A mutatók alapján az egyes intézkedésekben meghatározott célok, eredmény indikátorok mérhetőek le, melyek a későbbi HFS felülvizsgálatkor kiindulási pontként szolgálnak. A HACS a saját teljesítményét, elérni kívánt céljait egyrészt a monitoring adatgyűjtéssel, a támogatási kérelmek benyújtását követően végzi el, valamint az időszakos elnökségi üléseken (HFS értékelése, intézkedések értékelése, egyesületi mérleg). A felülvizsgálati eredmények kommunikálása és terjesztése egyrészt a HFS-ben történt módosítások közzétételével, a HACS értékelése pedig az egyesületi üléseken készült jegyzőkönyvekkel történik.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés							
Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen Ft.	%	
1	Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával		II. félév	I. félév			105.000.000	33,40	
2	Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés		II. félév	II. félév			80.000.000	25,45	
3	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása		II. félév	I. félév		69	9.000.000	2,87	
4	Együtműködésben megvalósított helyi termékek előállítás és népszerűsítése		II. félév	II. félév			15.000.000	4,77	
5	Településkép, mint tájértékek megőrzése, megújuló erőforrások alkalmazása		II. félév	II. félév			70.000.000	22,27	
6	Civil szervezetek tevékenységének támogatása		II. félév	I. félév			35.331.335	11,24	
7	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése EFOP 1.7	EFOP forrásból, megjelenéskor					N.R.	N.R.	
Összesen							314.331.335, ebből gazdaságfejlesztésre 200.000.000	100, ebből gazdaságfejlesztésre 63,62	

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

		Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek		7.300.000	16.800.000	16.800.000	16.800.000	1.502.739	59.202.739
Animációs költségek		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	1.000.000
Egyéb tervezett bevételek ¹		1.940.000	1.940.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	11.380.000
Összesen		9.440.000	18.940.000	19.500.000	19.500.000	4.202.739	71.582.739

¹ Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

Kiegészítő információk

Mellékletek

Mellékletek I.

Demográfia

Foglalkoztatottság/Munkanélküliség

Mellékletek II.

Foglalkoztatottság/Munkanélküliség

Társadalom

Gazdaság

Mellékletek III.

Gazdaság

Idegenforgalom

Mellékletek IV.

Idegenforgalom

Humán Közszolgáltatások

Jövedelem

Mellékletek V.

Jövedelem

Lakásállomány, közművesítés

Közlekedés, elérhetőség

Mellékletek VI.

Tiszazugi LEADER Egyesület illetékességi területe, Tiszazugi kistérség helyi értékei, áttekintő térképek

Mellékletek VII.

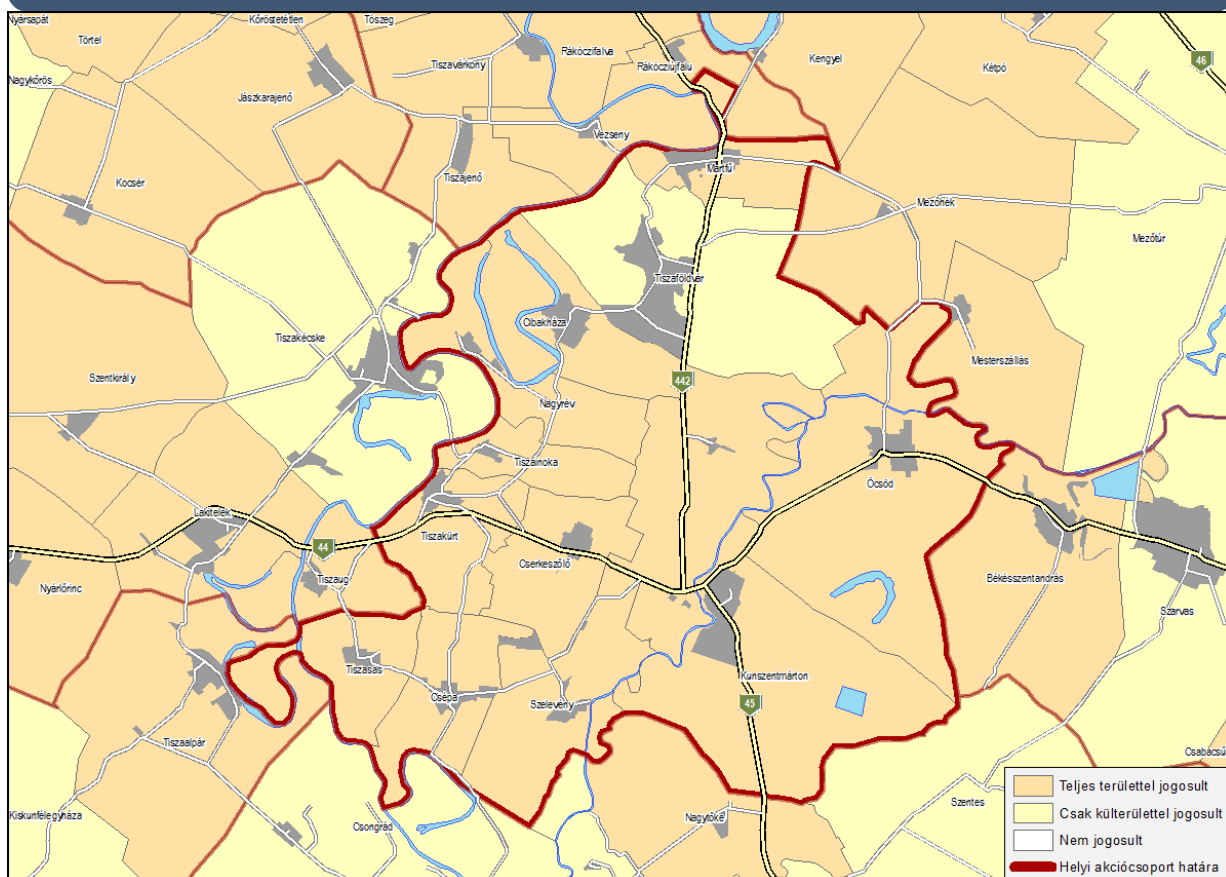
Jász-Nagykun-Szolnok megye kedvezményezett települései a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint

Mellékletek VIII.

Nyilvánosságot biztosító eszközök (Fórumok, Honlap frissítések, Felhívás, Kérdőív)

Mellékletek I.

Tiszazugi Leader Egyesület

A Helyi Akciócsoport területe: 599.56 km²

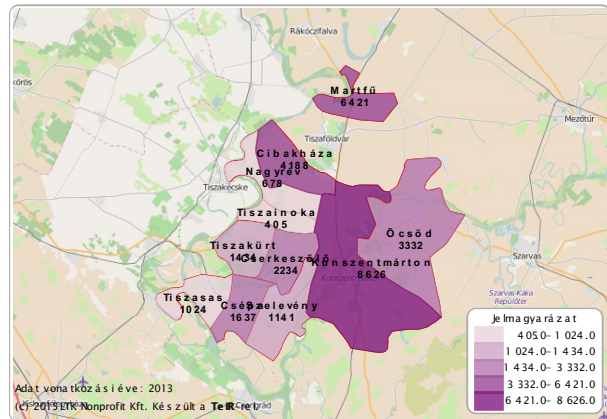
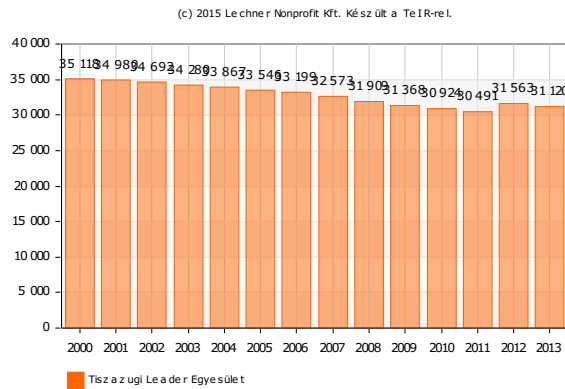
Teljes területtel jogosult települések száma: 11 db

Külterülettel jogosult települések száma: 1 db

A támogatásra jogosult lakónépesség: 31 183 fő

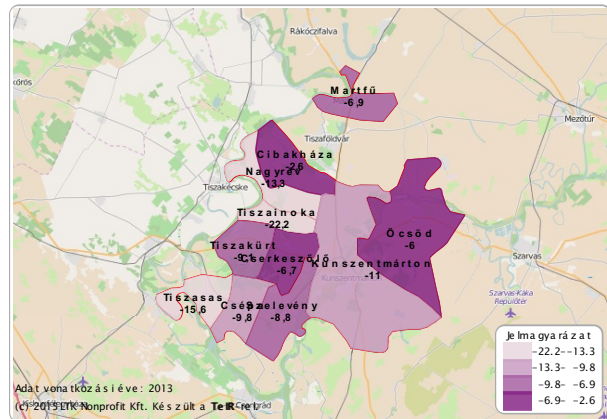
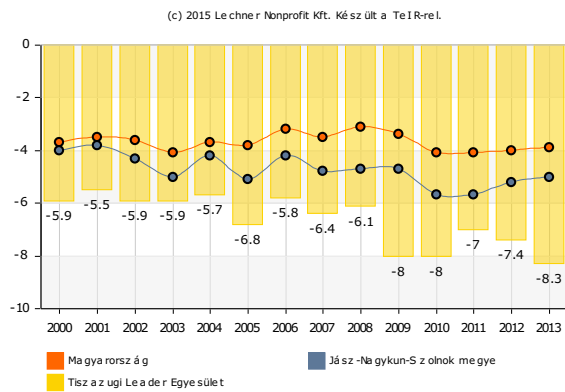
Lakónépesség száma az év végén

Az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

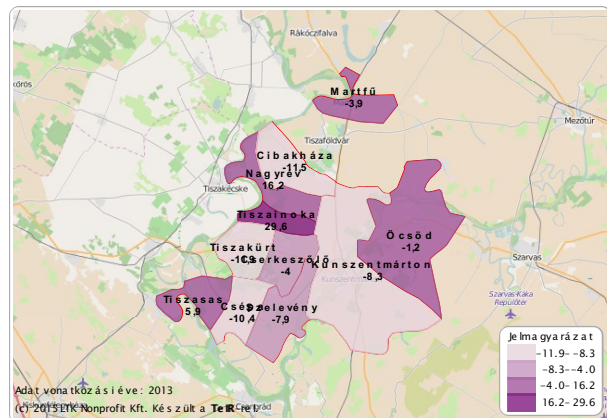
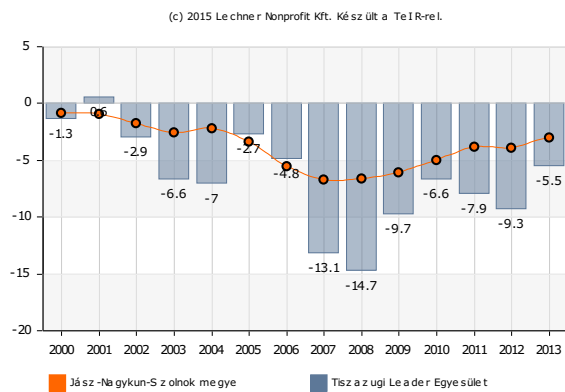
Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

Az éves születések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve.

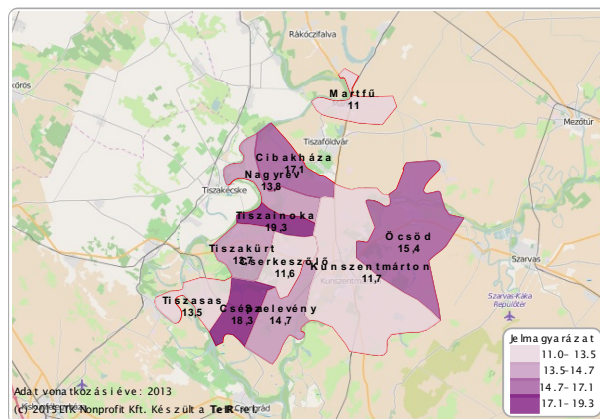
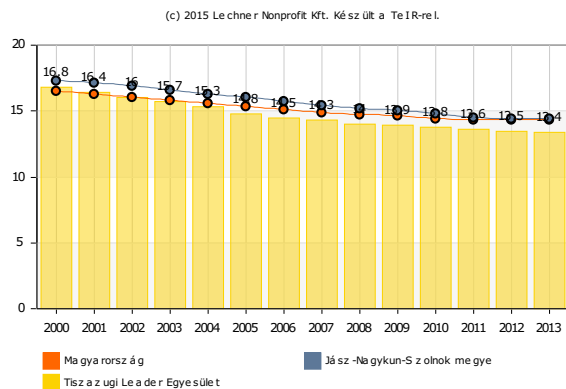

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve.

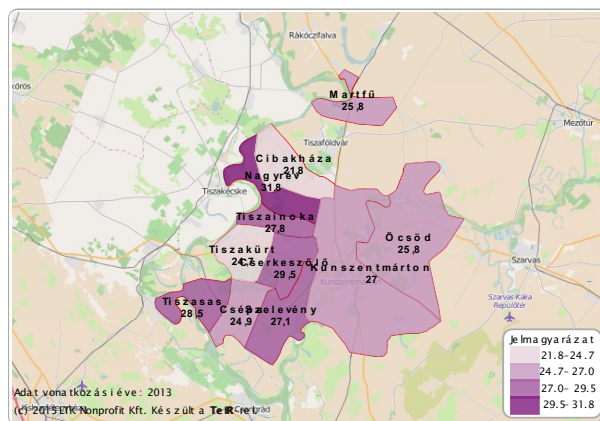
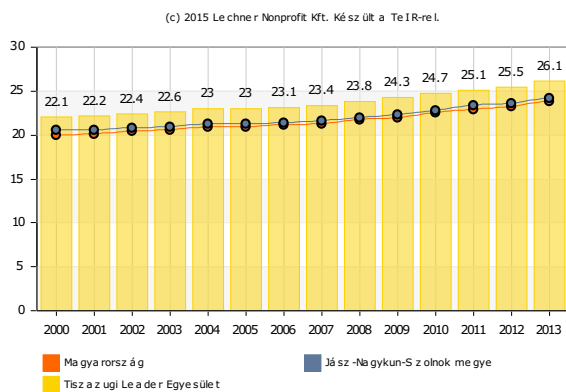

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 0–14 éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

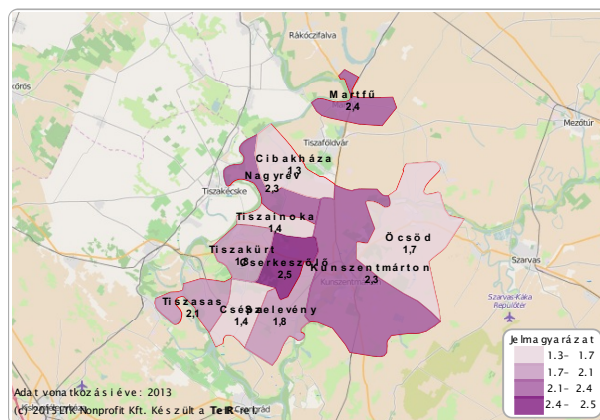
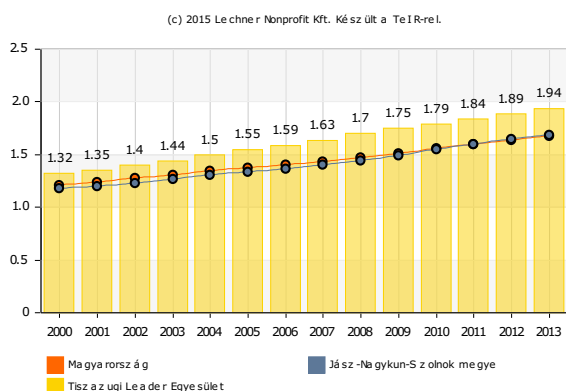
Állandó népesség belüli a 60–x évesek aránya (%)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60–x éves személyek száma. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

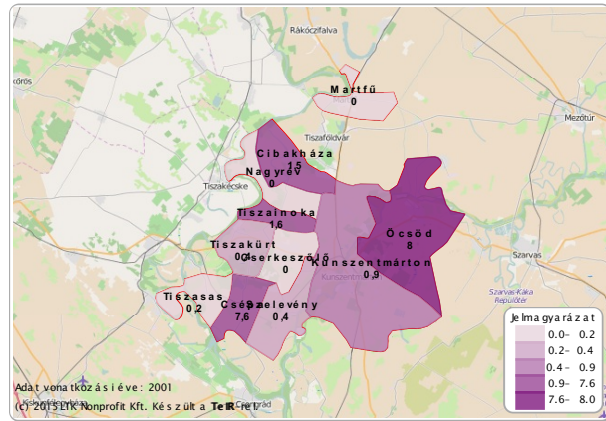
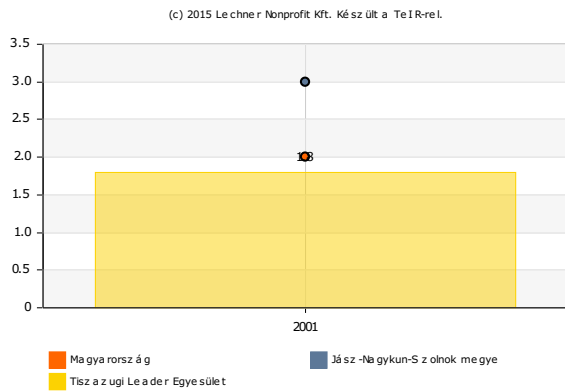

Öregségi mutató, (száz 0–14 évesre jutó 60–x éves)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60–x éves személyek száma száz 0–14 évesre vetítve. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

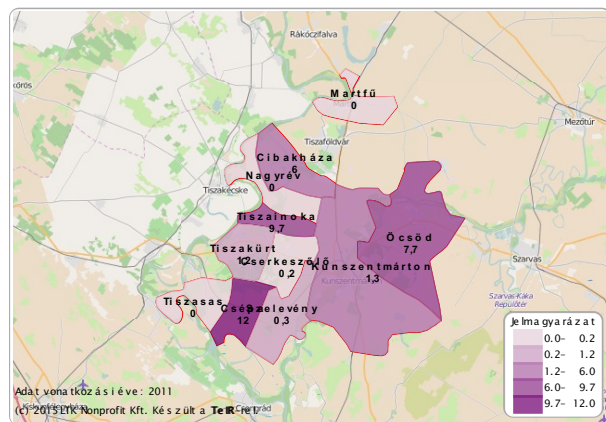
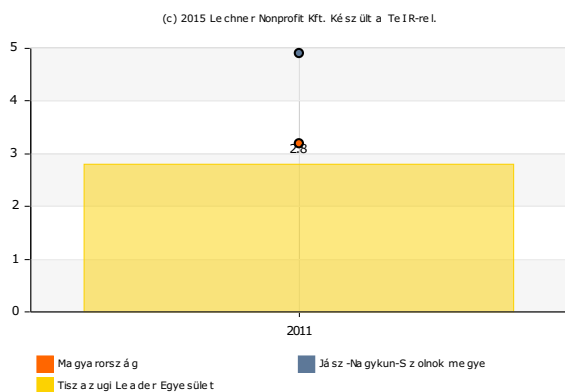

A 2001-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozóknak vallók a lakosság százalékában.

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

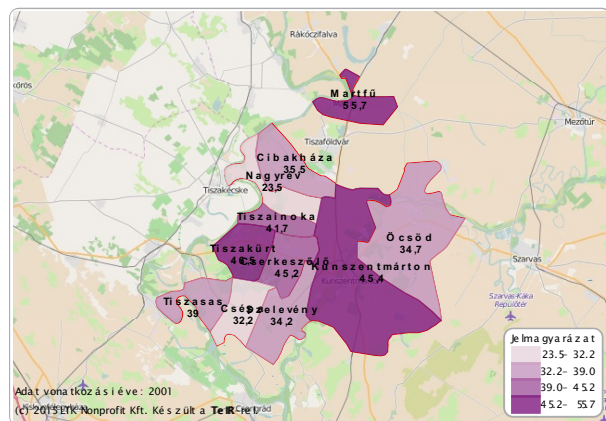
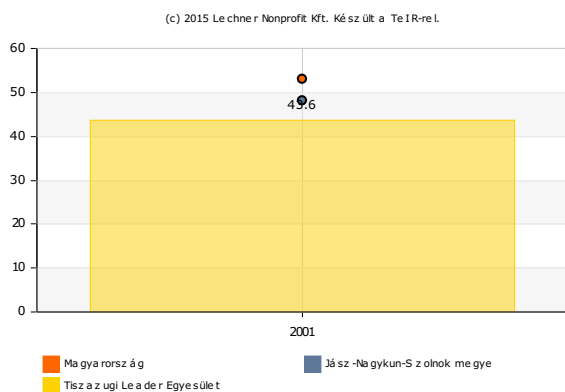
A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozóknak vallók a lakosság százalékában.

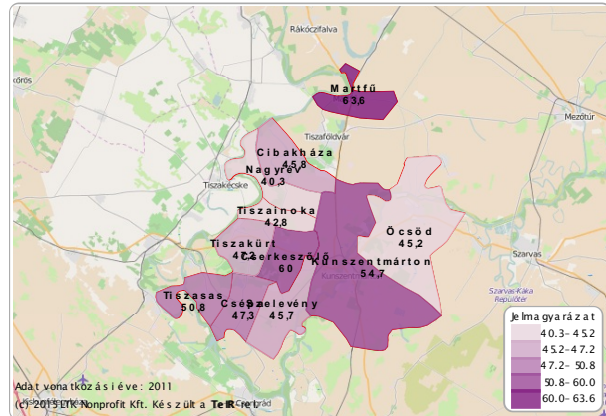
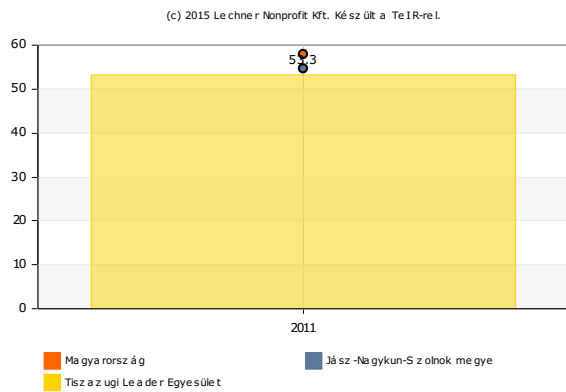
Foglalkoztatottság / Munkanélküliség

Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (%), 2001

A népszámlálás során foglalkoztatottnak minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetés, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

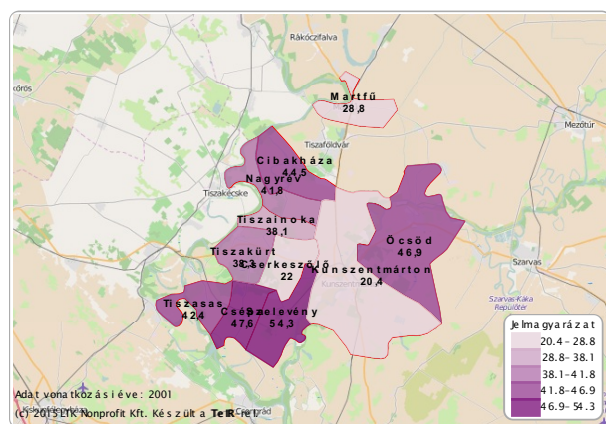
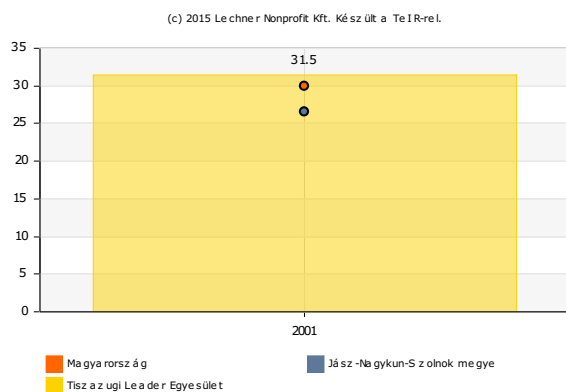

A népszámlálás során foglalkoztatottnak minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

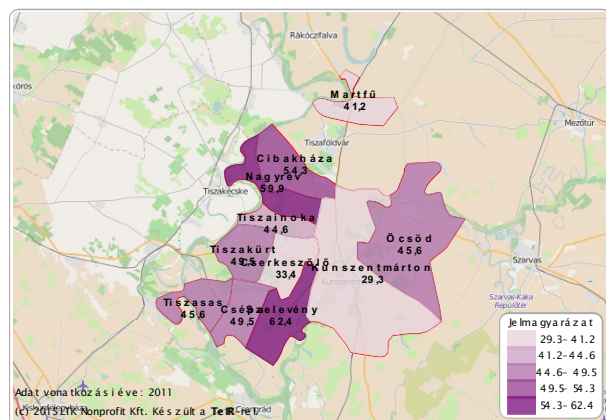
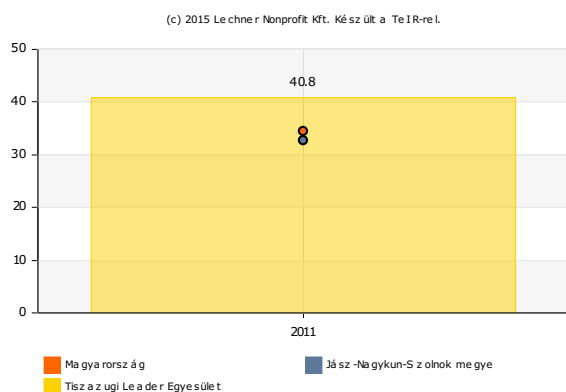
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%), 2001

Naponta ingázók (eljárók) aránya a foglalkoztatottak százalékában. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

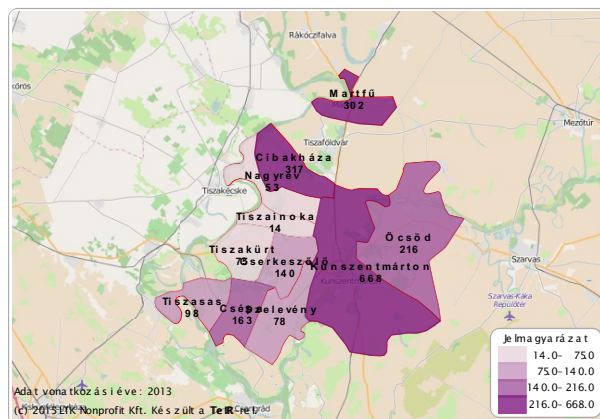
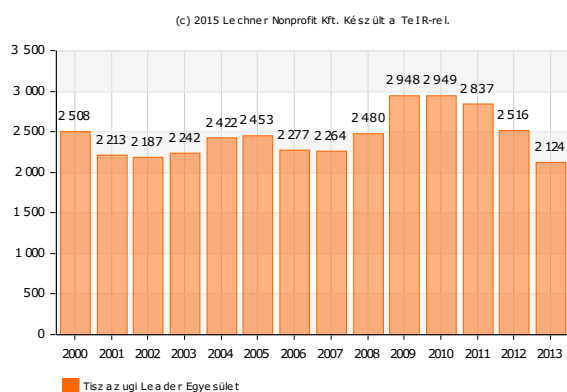

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%), 2011

Naponta ingázók (eljárók) aránya a foglalkoztatottak százalékában. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

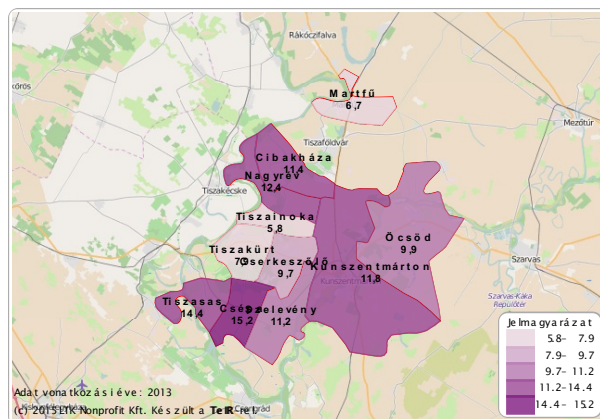
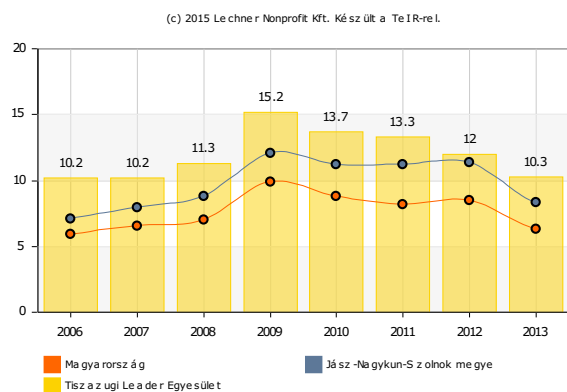

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.

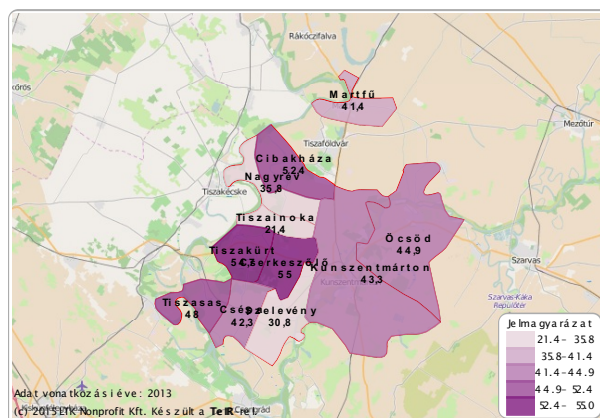
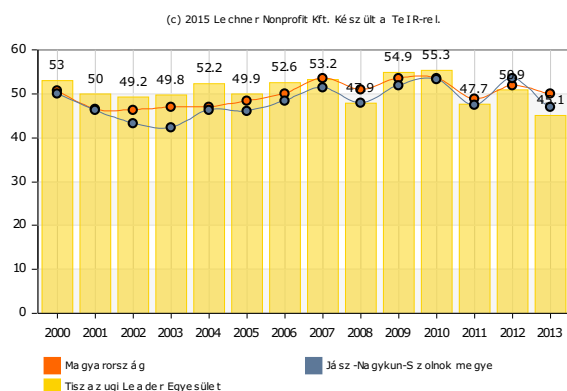
Munkanélküliségi ráta (%)

Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra.

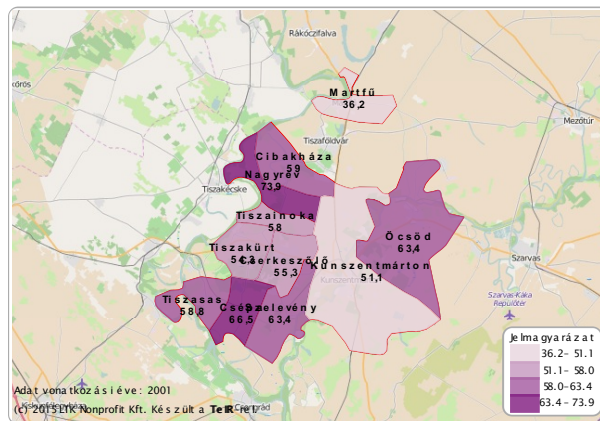
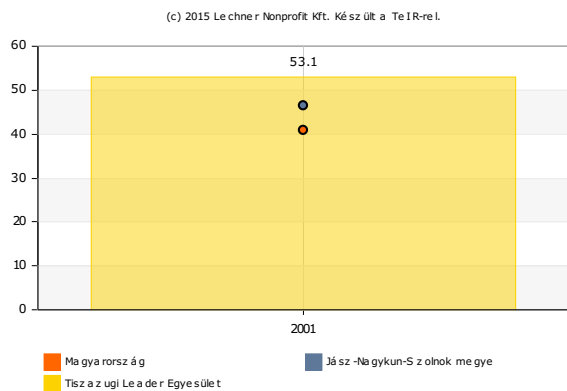

Tartós munkanélküliek aránya (%)

180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek az összes munkanélküli százalékában.

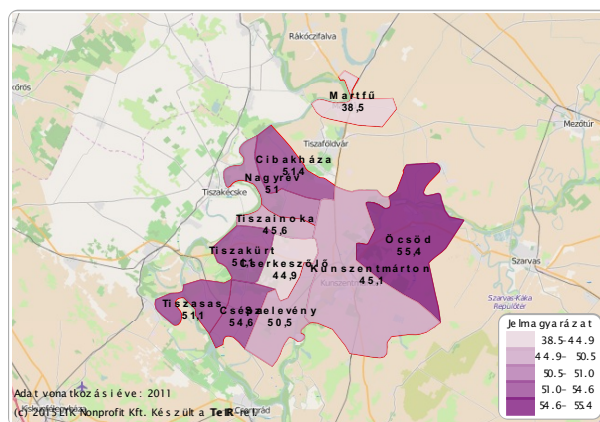
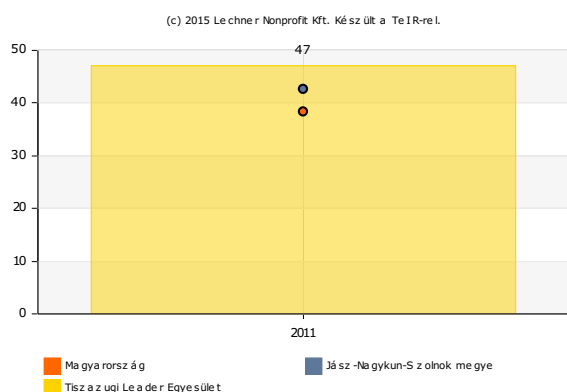

Foglalkoztatott személy nélküli háztartások az összes háztartás százalékában. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

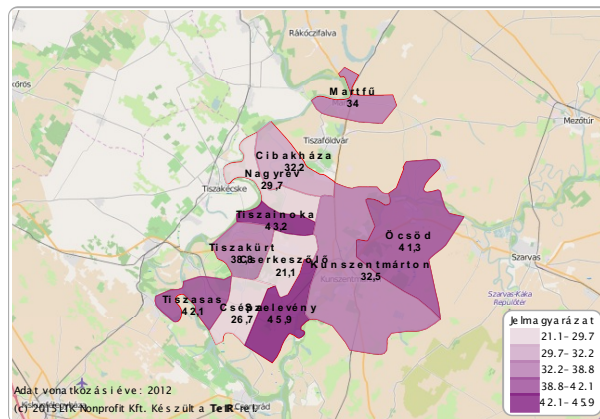
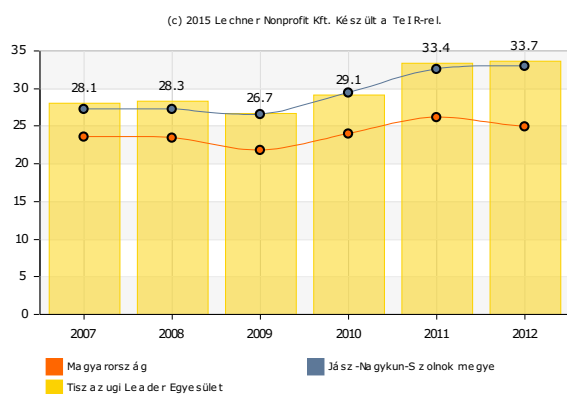
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%), 2011

Foglalkoztatott személy nélküli háztartások az összes háztartás százalékában. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

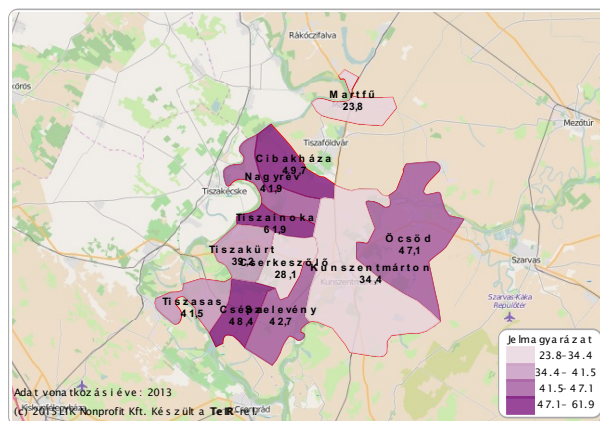
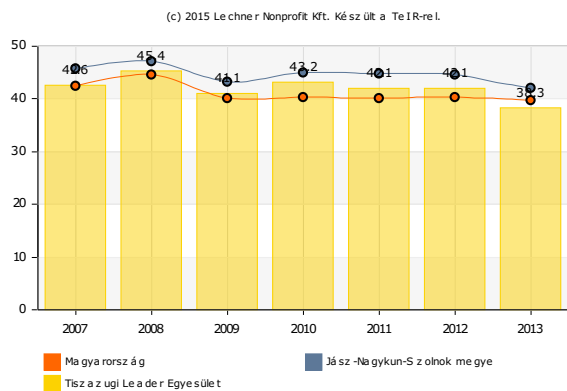

Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%)

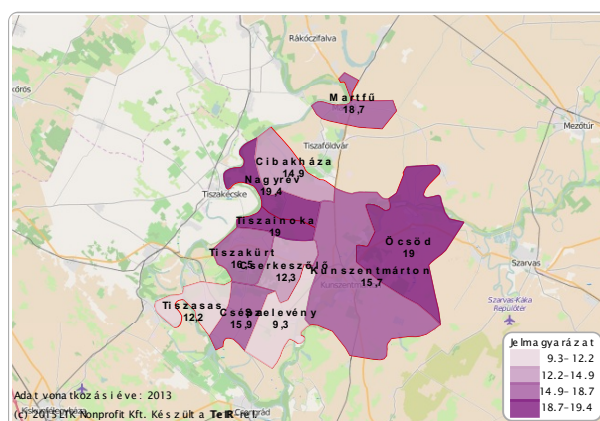
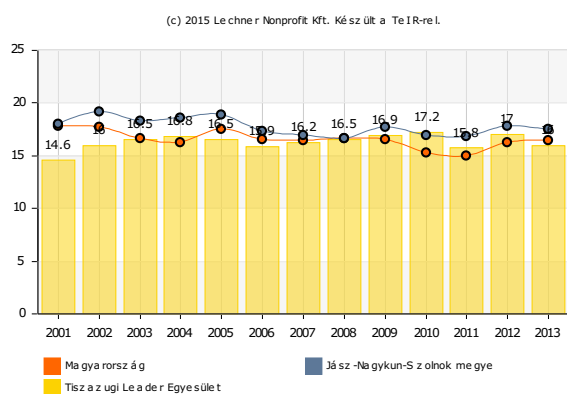
Ipari és építőipari (FEOR 7) Gépkelző, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportokba tartozók száma a 15-59 éves állandó népesség százalékában.

Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).

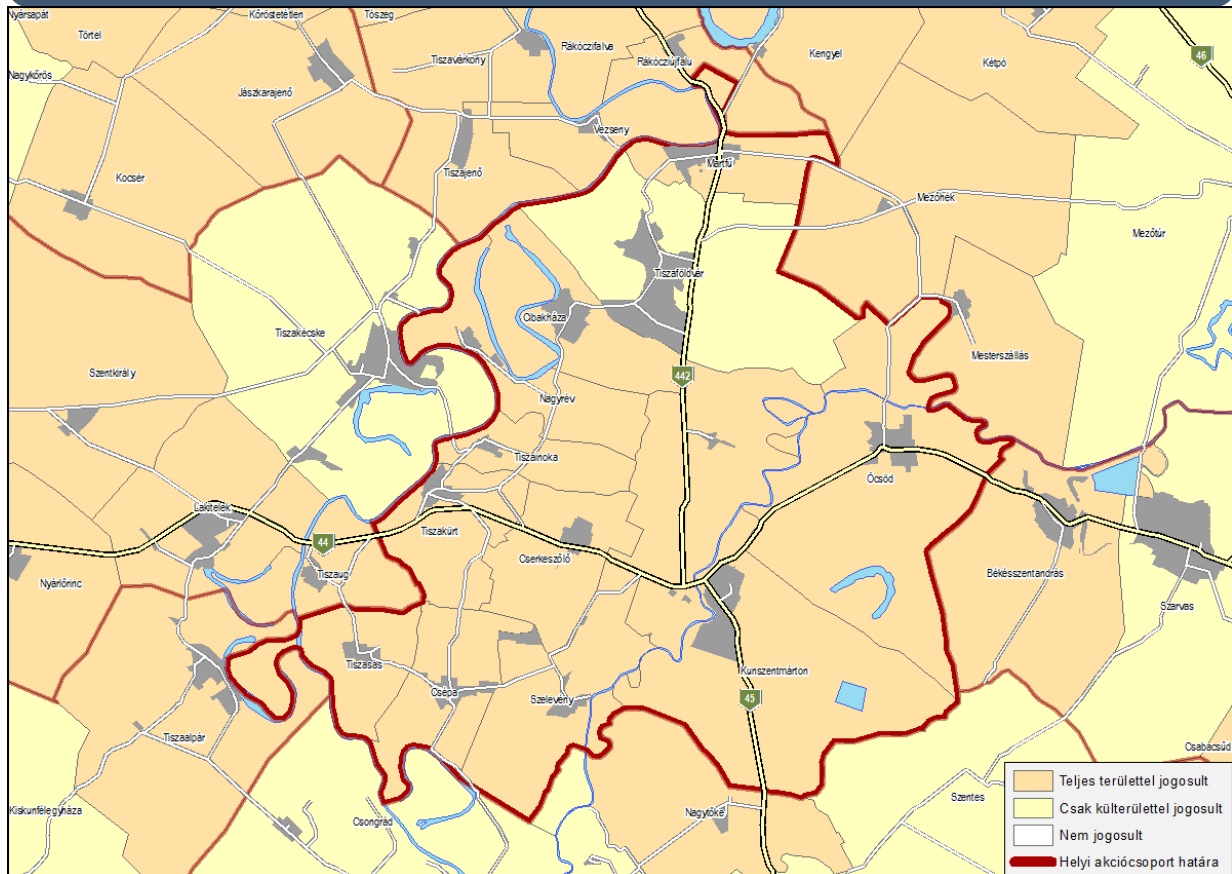

25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (%)
 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).

Mellékletek II.

Tiszazugi Leader Egyesület

A Helyi Akciócsoport területe: 599.56 km²

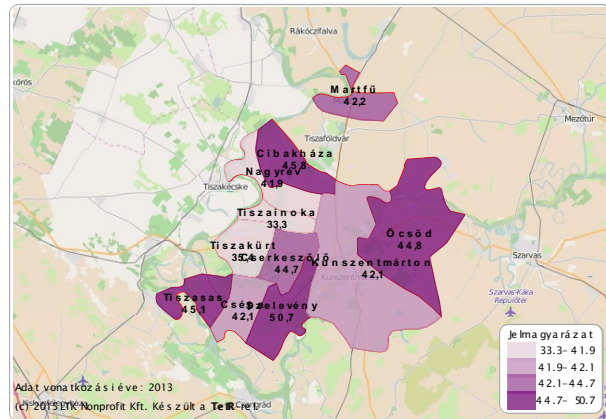
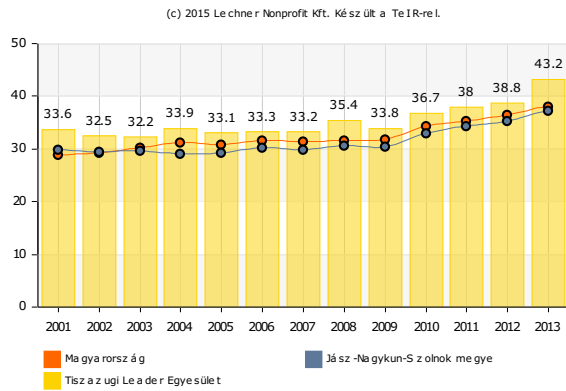
Teljes területtel jogosult települések száma: 11 db

Külterülettel jogosult települések száma: 1 db

A támogatásra jogosult lakónépesség: 31 183 fő

45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (%)

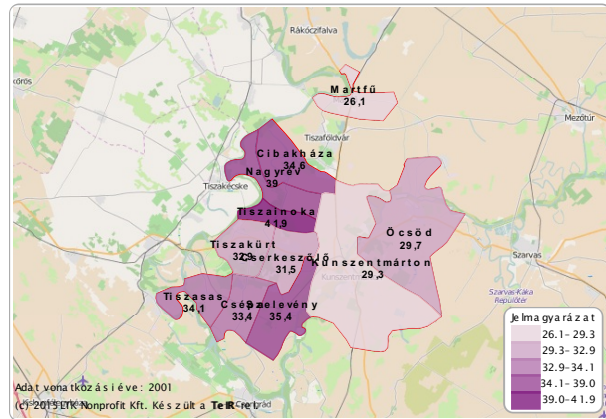
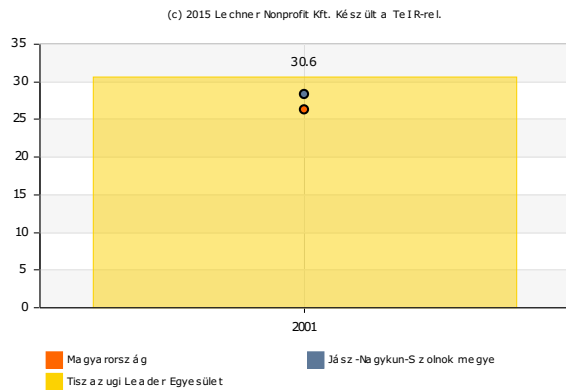
45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli százalékában).

Társadalom

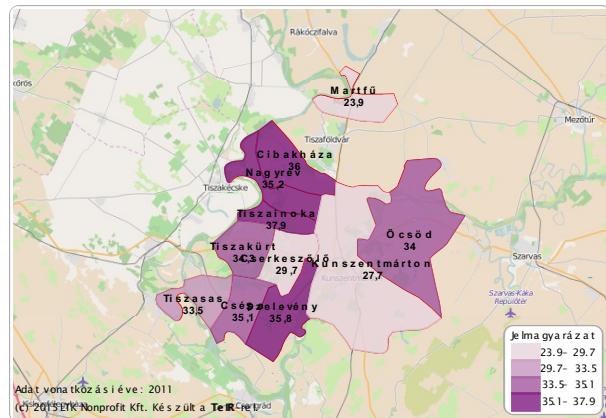
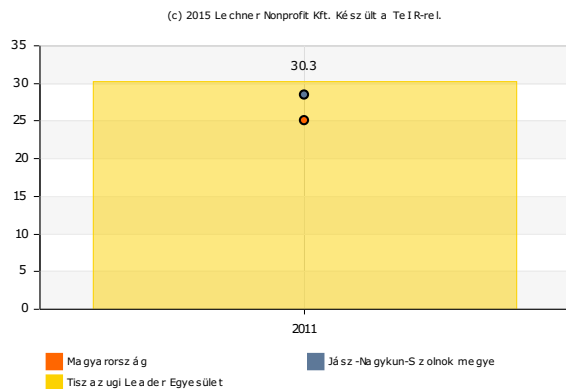
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%) , 2001

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában, 2001 (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

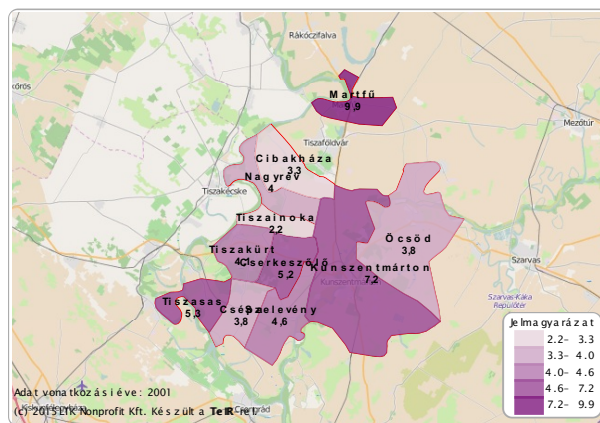
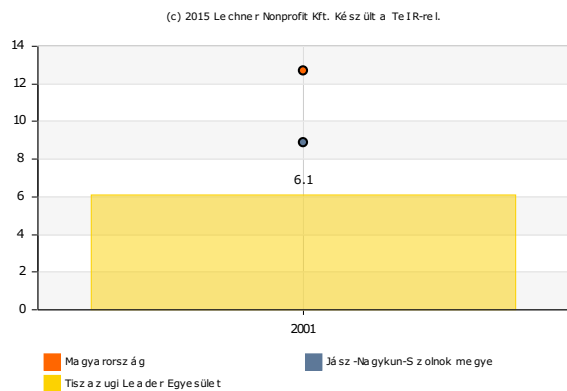

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%) , 2011

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

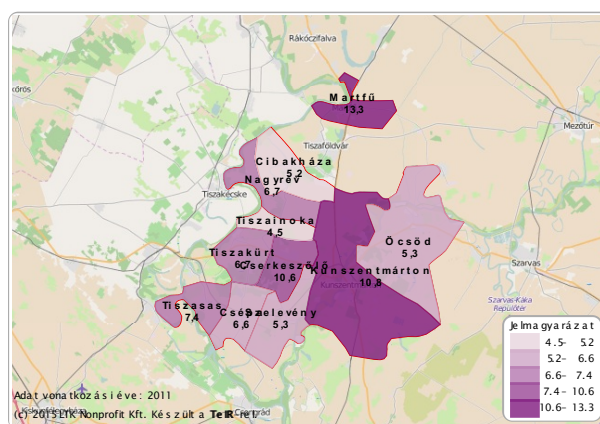
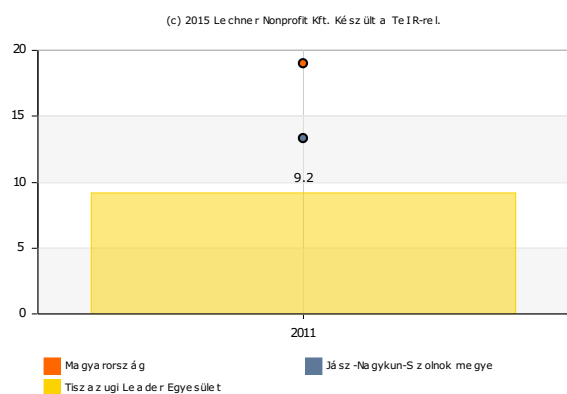

Felsőfokú végzettségük a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2001 (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

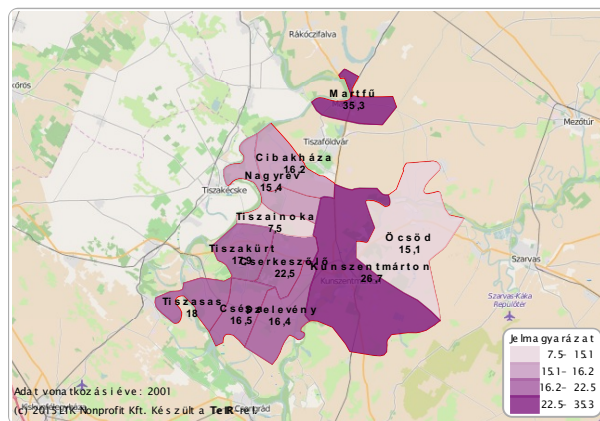
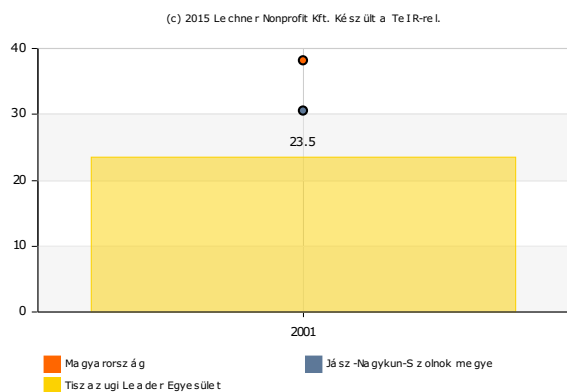
Felsőfokú végzettségük 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Felsőfokú végzettségük a 25 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

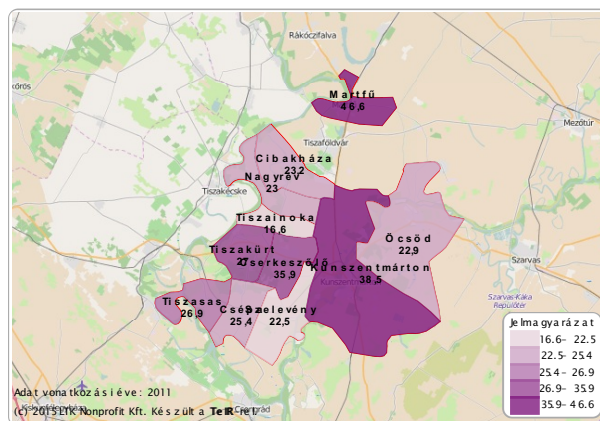
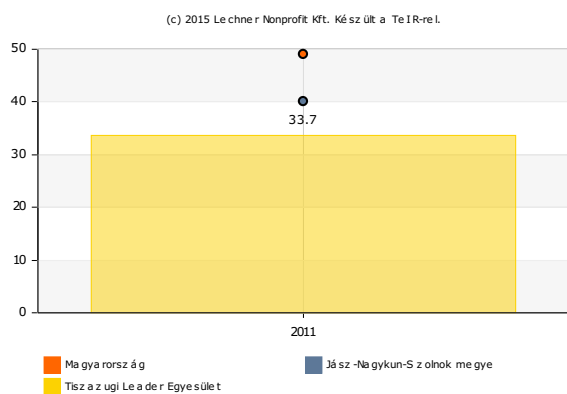

Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%), 2001

Legalább érettségizettek a 18 éves és idősebb népesség arányában, 2001 (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

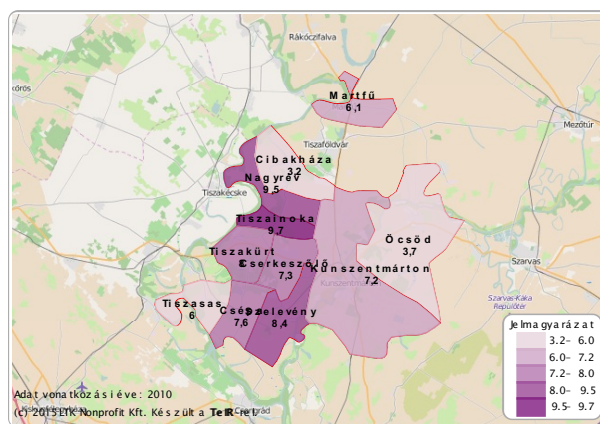
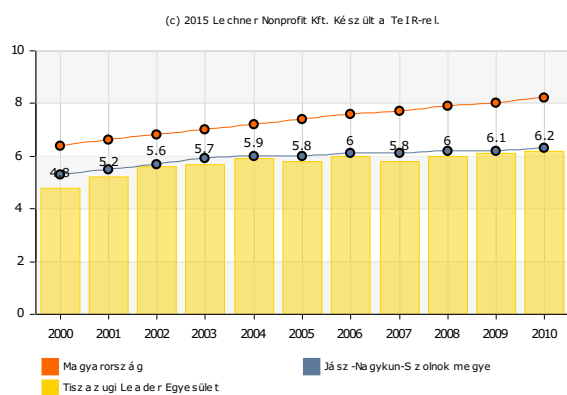

Legalább érettségizettek a 18 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

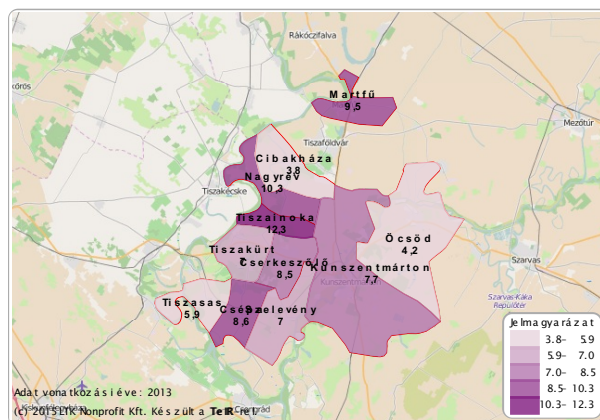
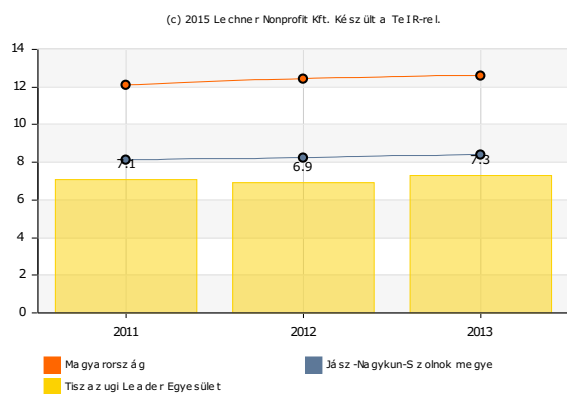
Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db), (2010-ig, TEÁOR 08 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

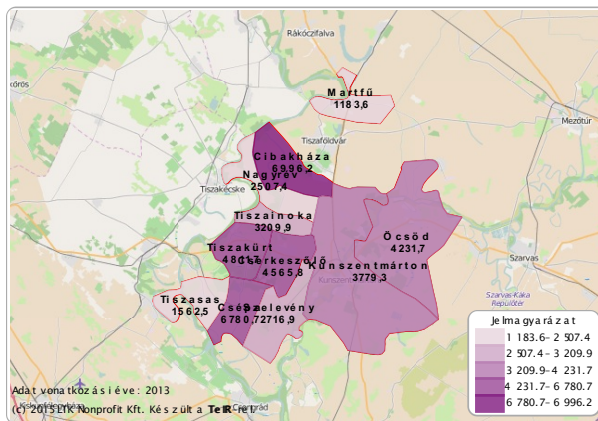
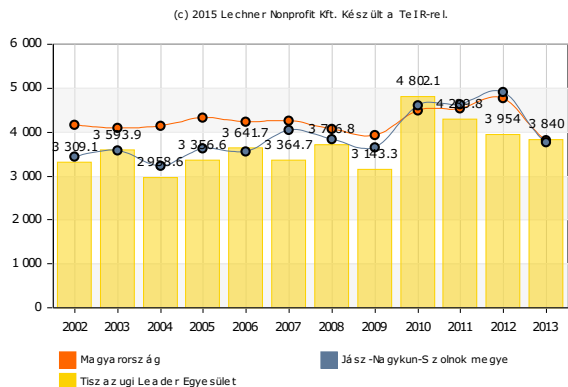

Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db), (2011-től, GFO 11 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

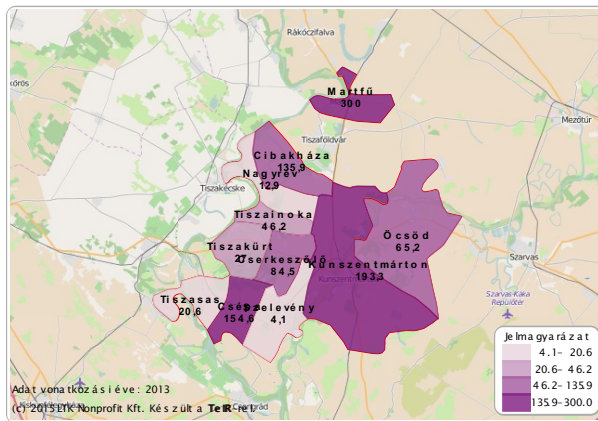
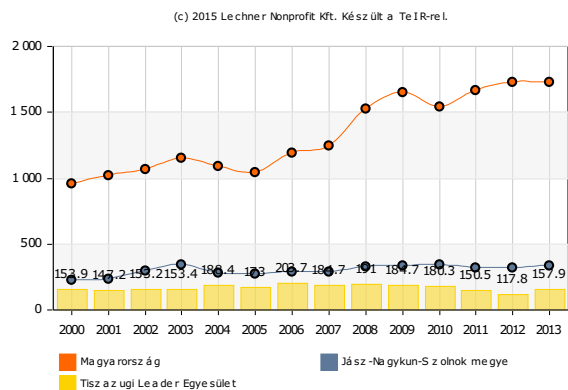
A regisztrált bűncselekmények száma az elkövetés helye szerint ezer lakosra

Gazdaság

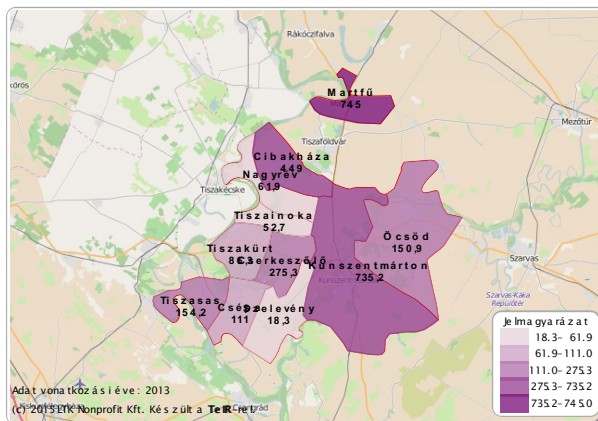
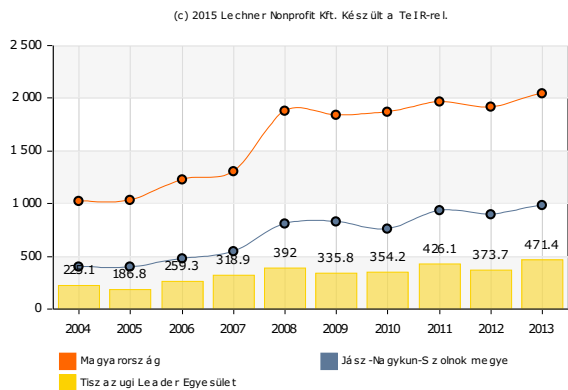
Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzett tőkéje, egy lakosra vetítve.

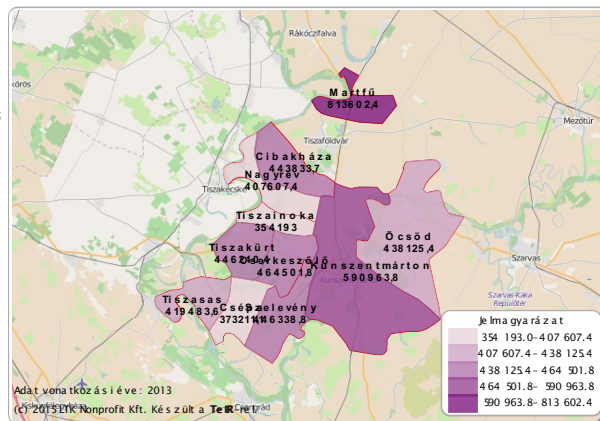
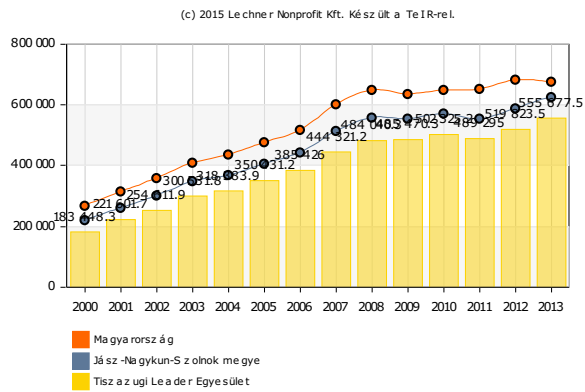

Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

Társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások bruttó hozzáadott értéke, egy lakosra vetítve.

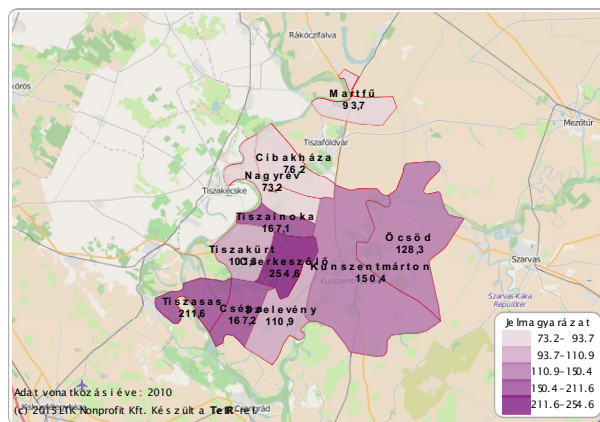
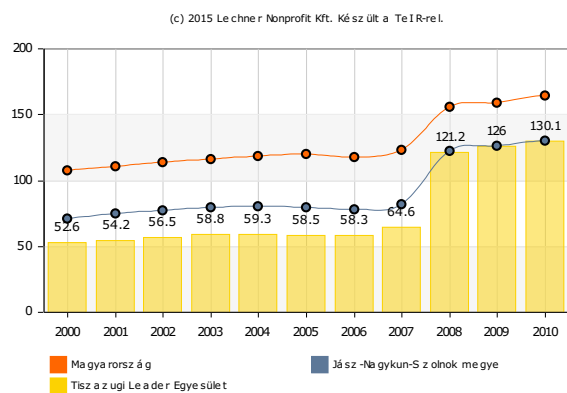

Helyi önkormányzatok iparűzési adóbevétele, egy lakosra vetítve.

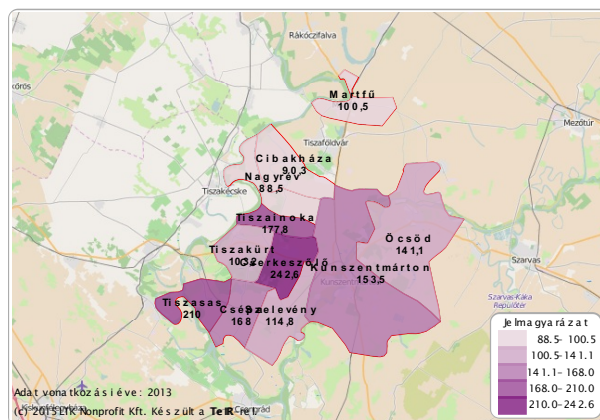
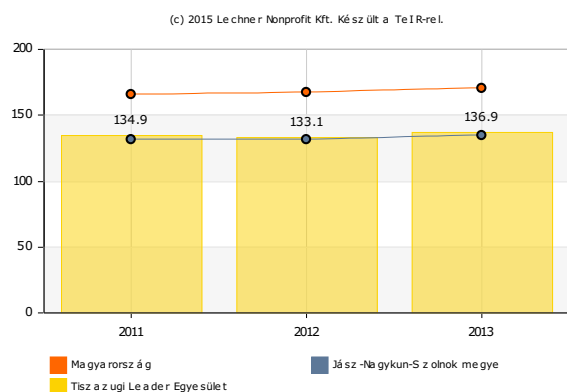
Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2010-ig

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

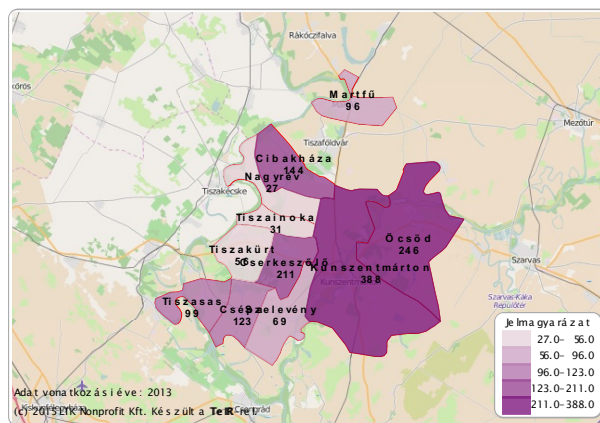
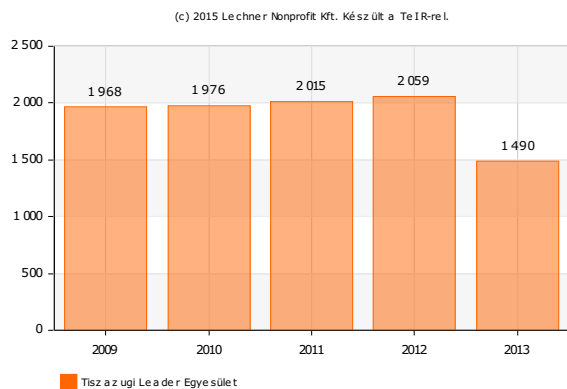

Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

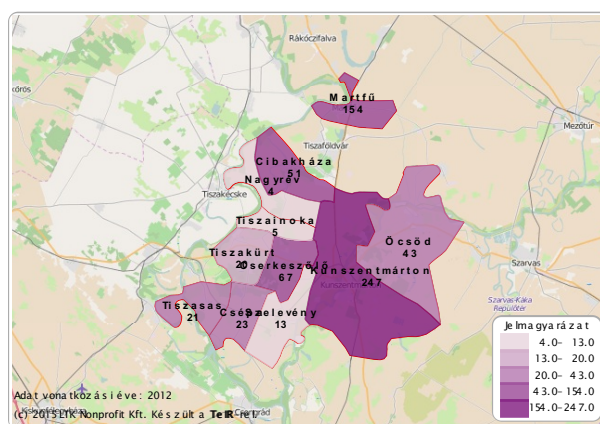
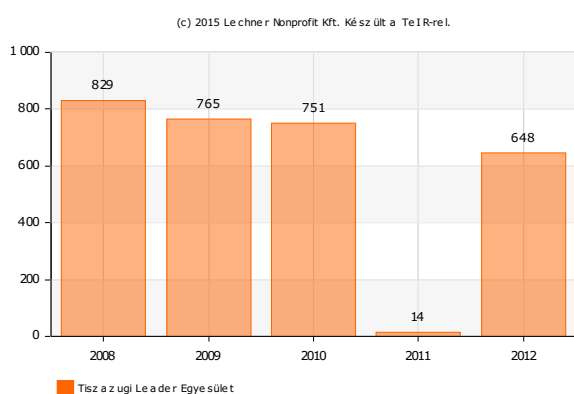

Mezőgazdasági őstermelői igazolvánnyal rendelkezők száma.

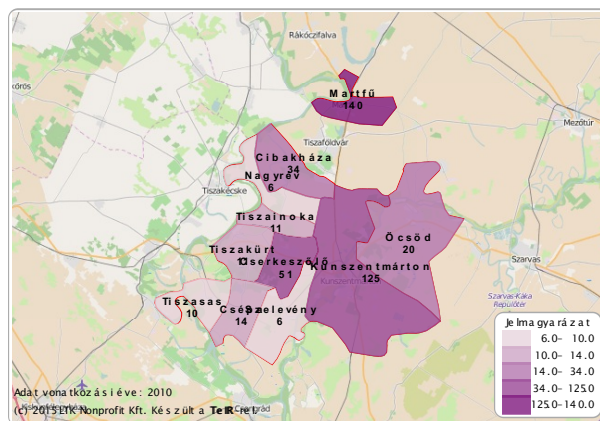
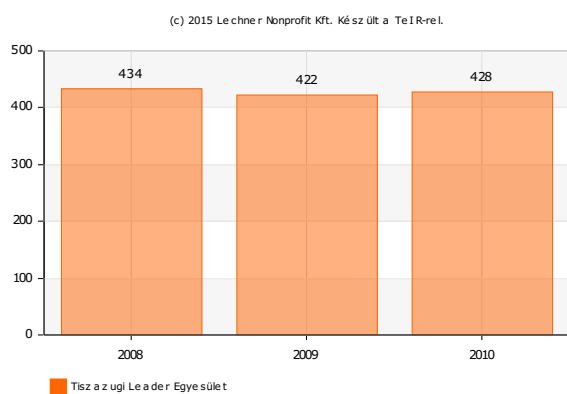
Működő egyéni vállalkozók száma (fő)

Működő egyéni vállalkozók száma, vállalkozási demográfia szerint

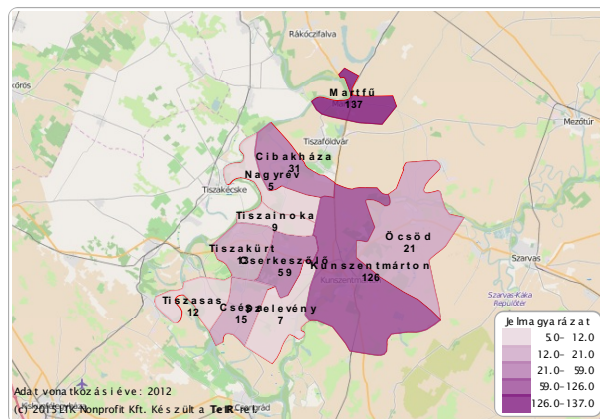
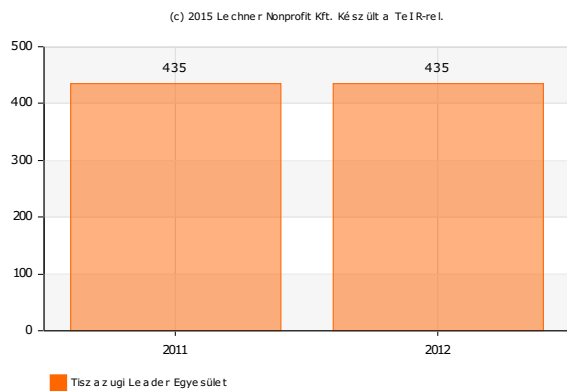

Működő társas vállalkozások száma (db), 2010-ig

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

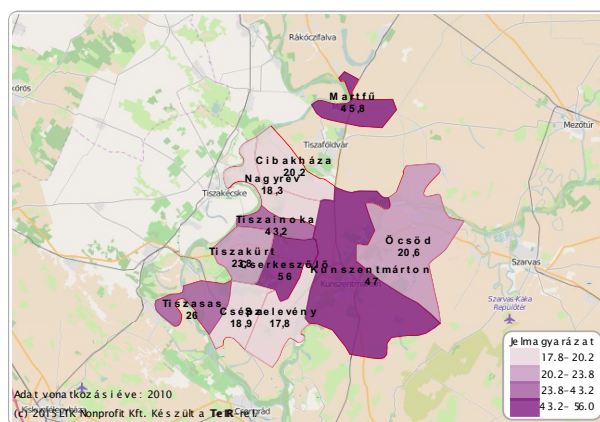
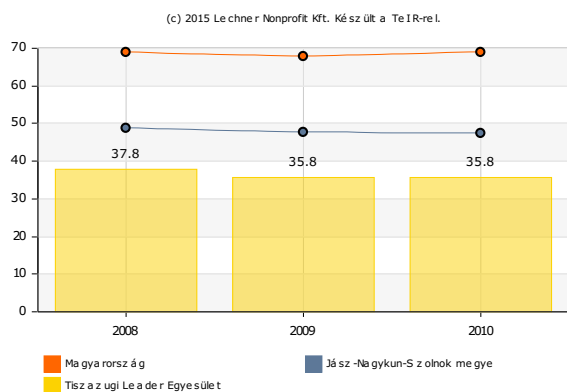

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

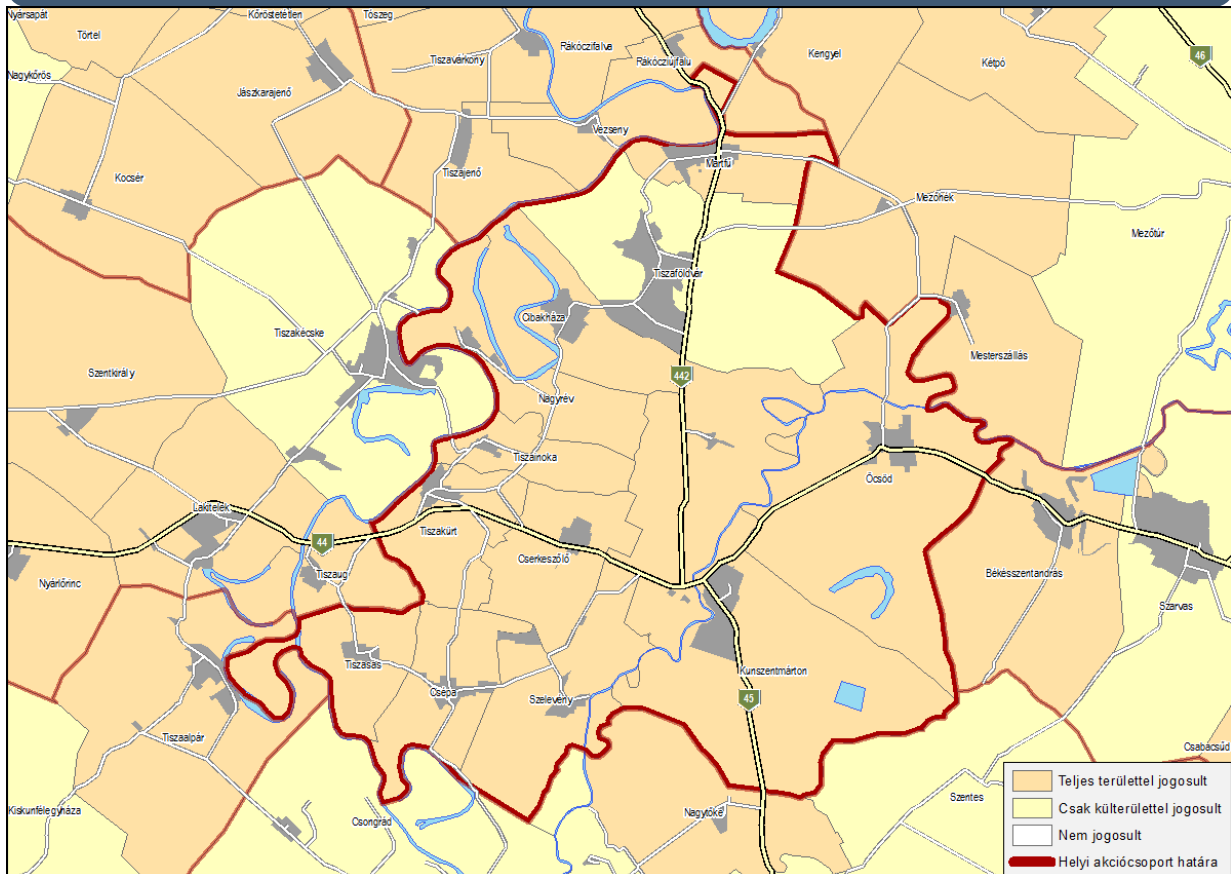
Működő vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2010-ig

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

Mellékletek III.

Tiszazugi Leader Egyesület

A Helyi Akciócsoport területe: 599.56 km²

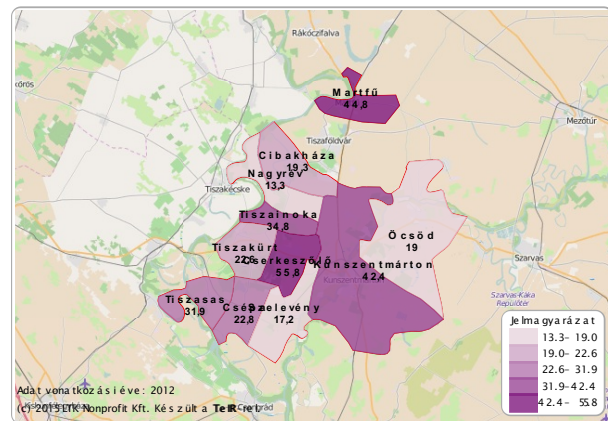
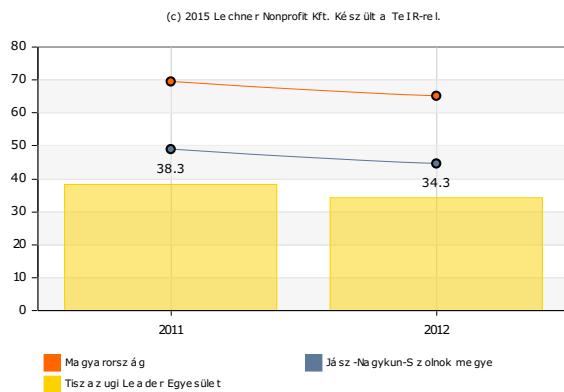
Teljes területtel jogosult települések száma: 11 db

Külterülettel jogosult települések száma: 1 db

A támogatásra jogosult lakónépesség: 31 183 fő

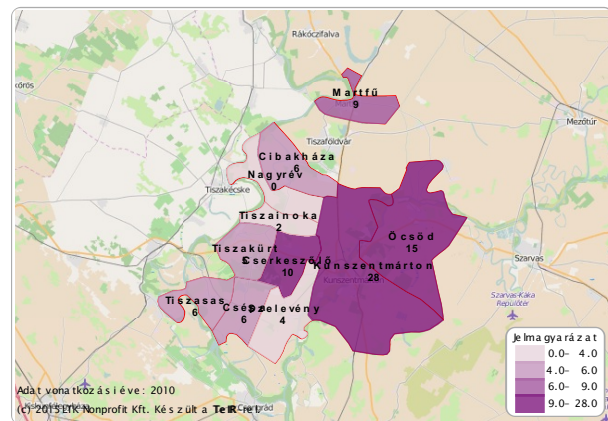
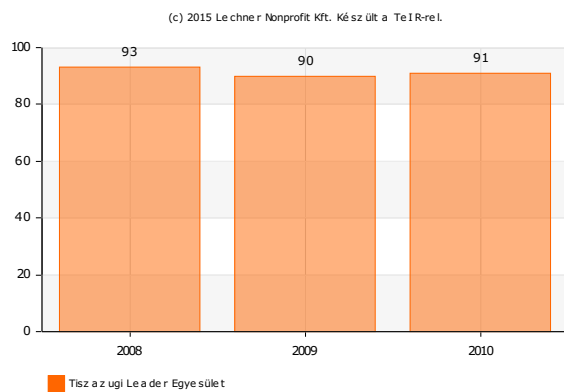
Működő vállalkozások száma ezer lakosra (db), 2011-től

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalalkozási demográfia szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

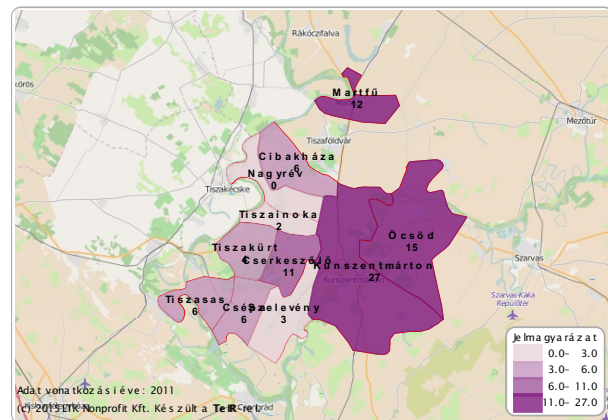
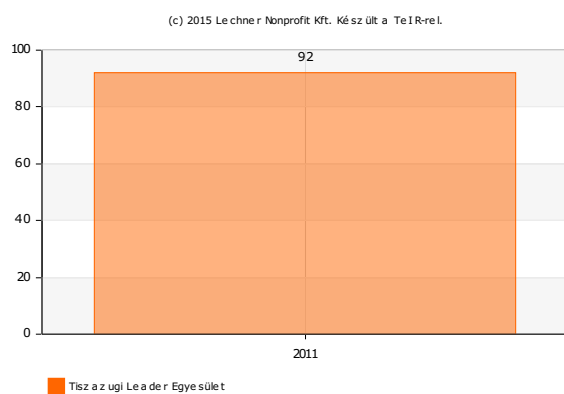
Működő mezőgazdasági vállalkozások száma (db) (2010-ig, TEÁOR 08 szerint)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak ("A" gazdasági ág), TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

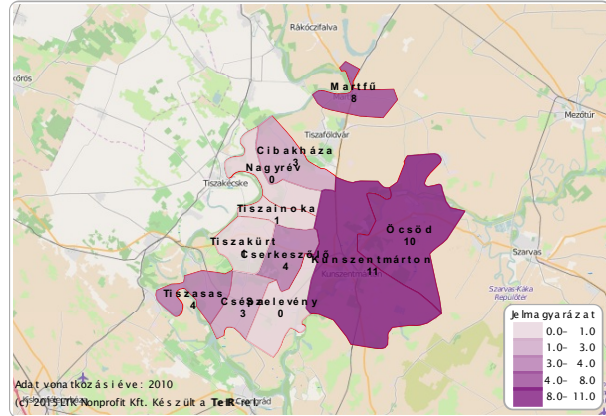
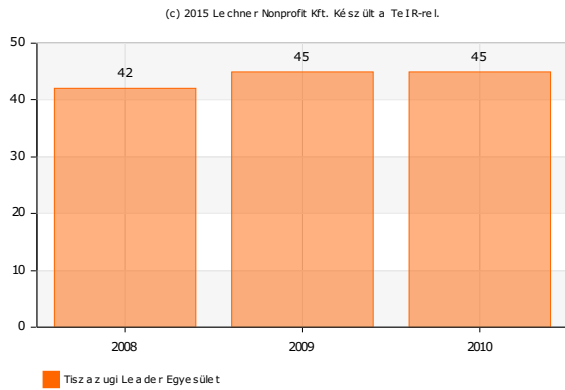
Működő mezőgazdasági vállalkozások száma (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak ("A" gazdasági ág), GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

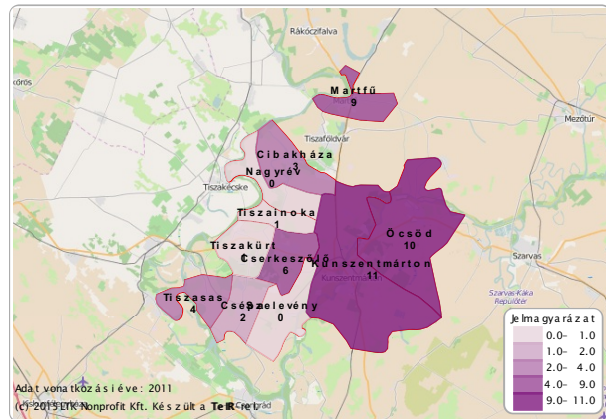
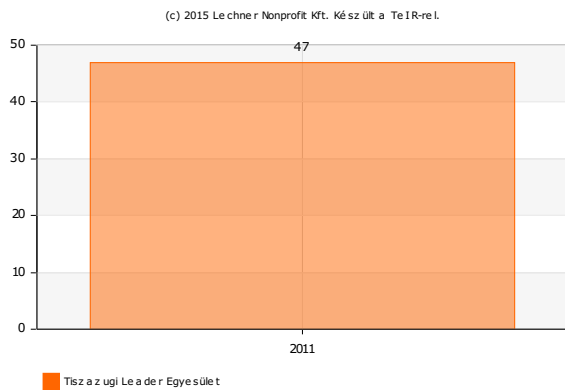
(2010-ig TEAOR 08 szerint)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak ("A" gazdasági ág), TEAOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

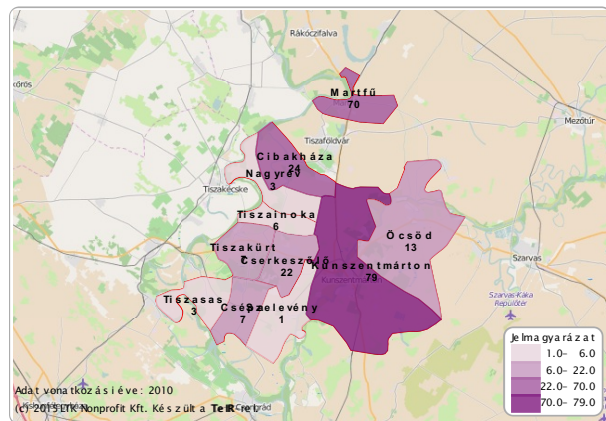
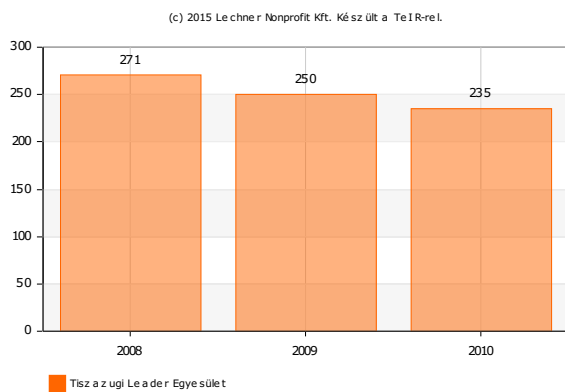
Működő társas vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban(db) (2011-től, GFO 11 szerint)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágak ("A" gazdasági ág), GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

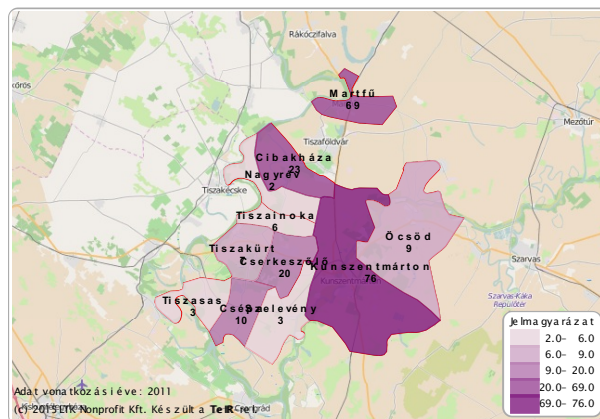
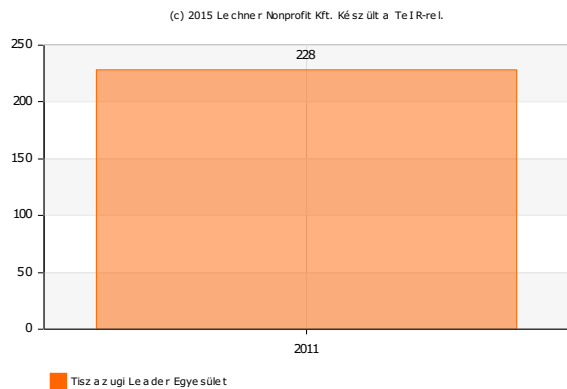

Működő vállalkozások száma az ipar-építőiparban (db) (2010-ig TEAOR 08 szerint)

Bányászat, kőfejtés (B) feldolgozóipar (C) villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (D) vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés (E) valamint építőipar (F) nemzetgazdasági ágban, TEAOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

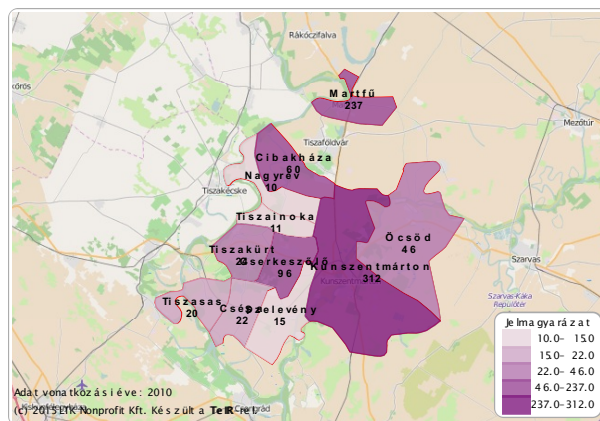
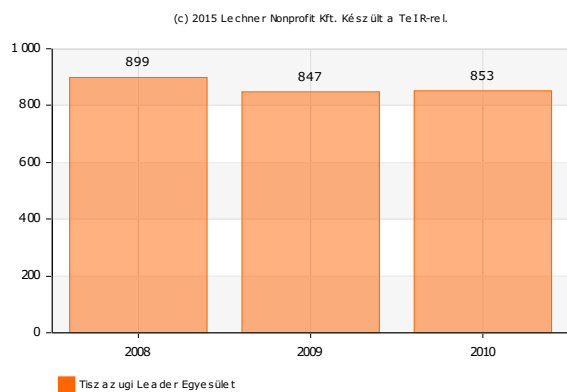

Bányászat, kőfejtés (B) feldolgozóipar (C) villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (D) vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgyártás, szennyződésmérsítés (E) valamint építőipar (F) nemzetgazdasági ágban , GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

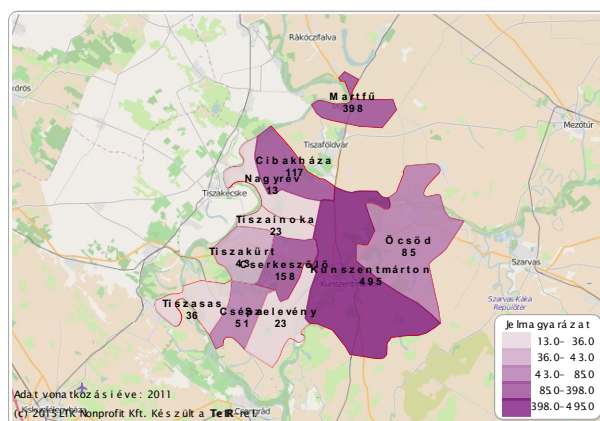
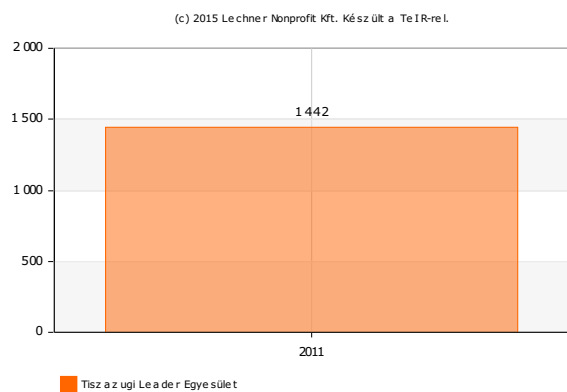
Működő vállalkozások száma a szolgáltatásokban (db) (2010-ig TEÁOR 08 szerint)

Tercier gazdasági ágakban (G-S nemzetgazdasági ágak), TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

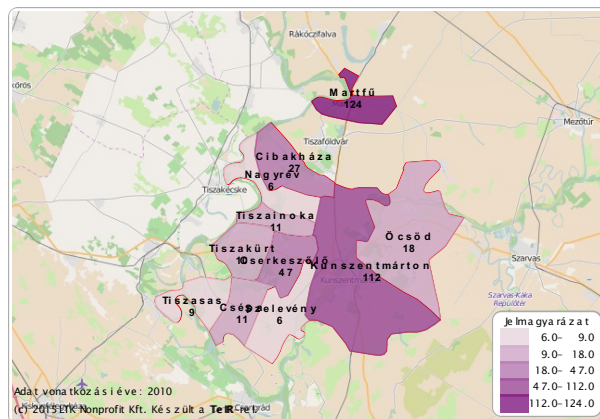
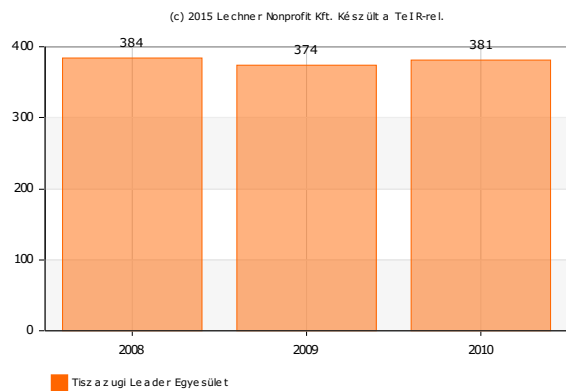

Működő vállalkozások száma a szolgáltatásokban (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

Tercier gazdasági ágakban (G-U nemzetgazdasági ágak), GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

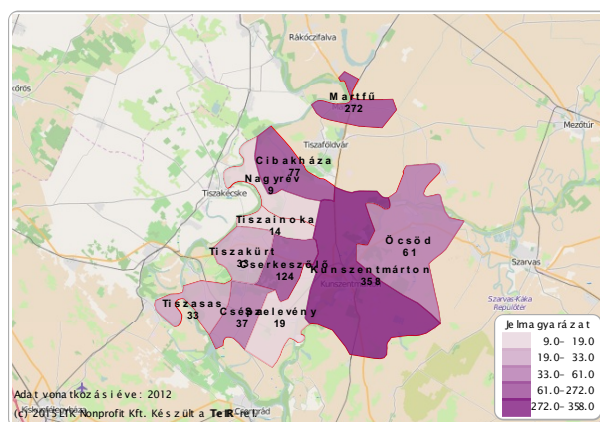
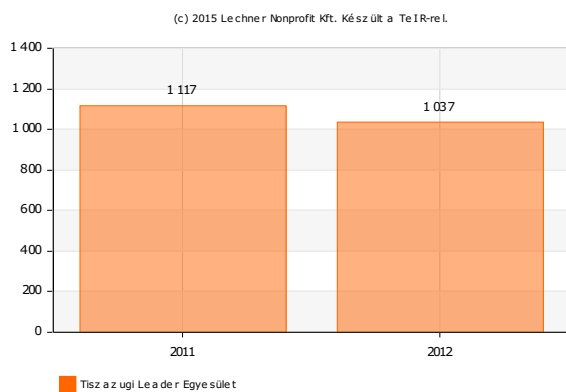

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalalkozási demográfia szerint, TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

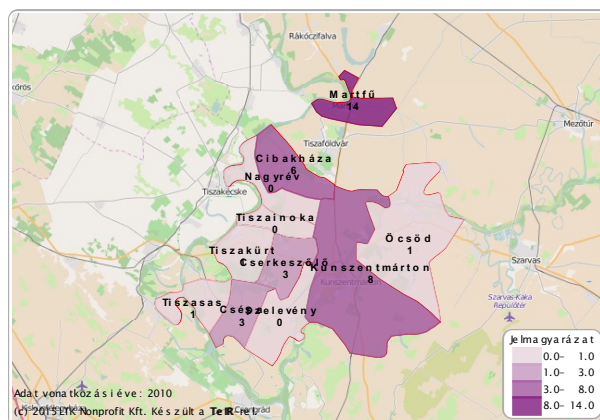
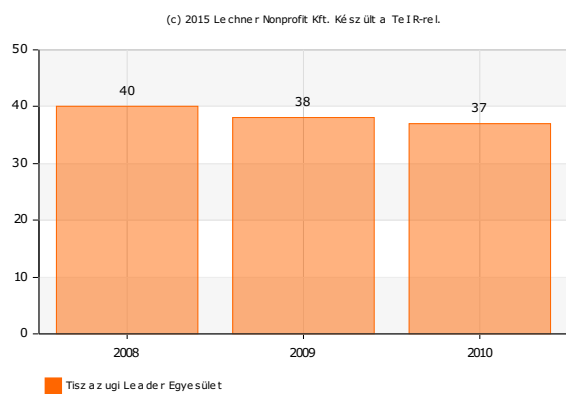
1-9 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalalkozási demográfia szerint, GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

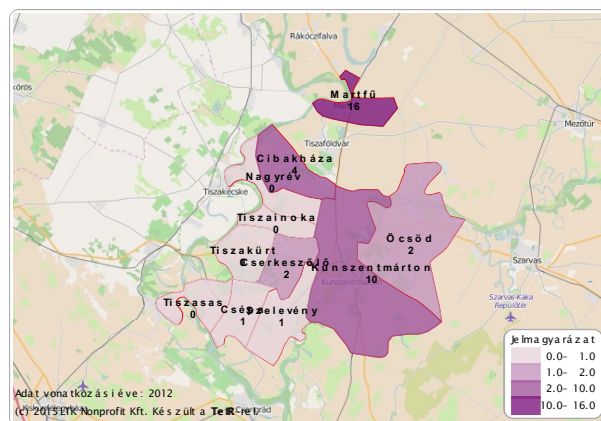
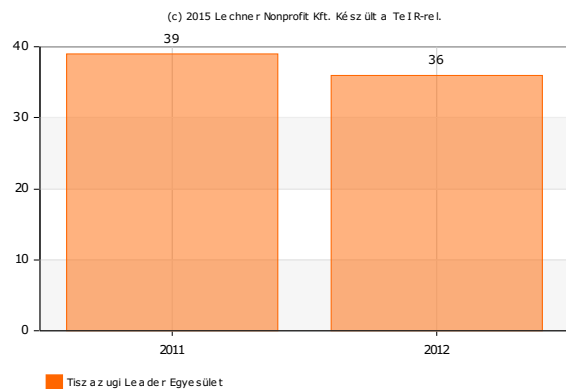

10-49 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2010-ig TEÁOR 08 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalalkozási demográfia szerint, TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

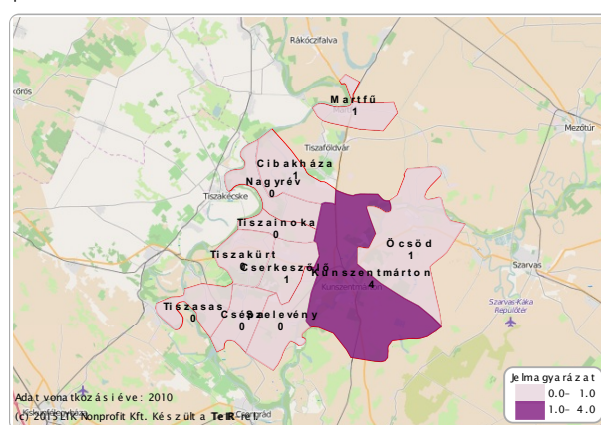
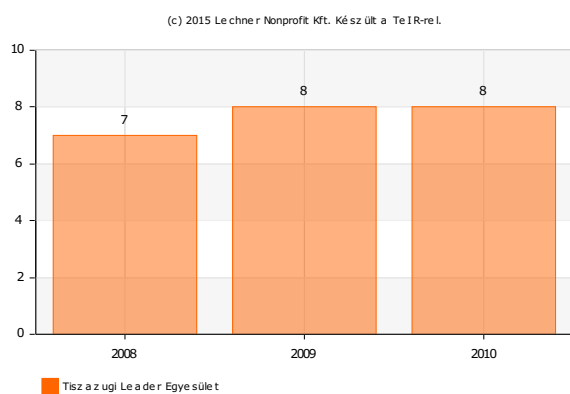

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

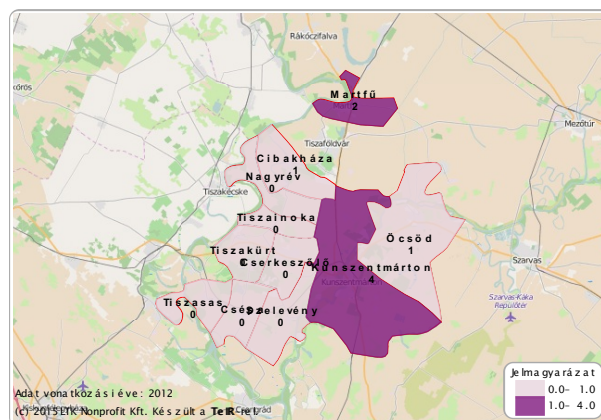
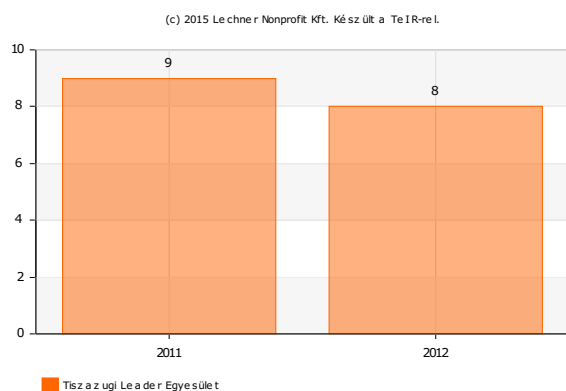
50-249 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2010-ig TEÁOR 08 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

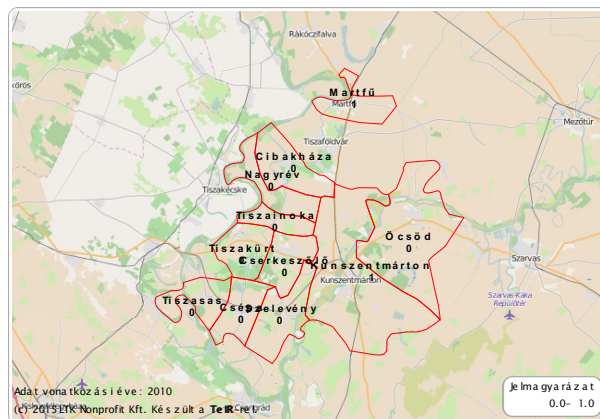
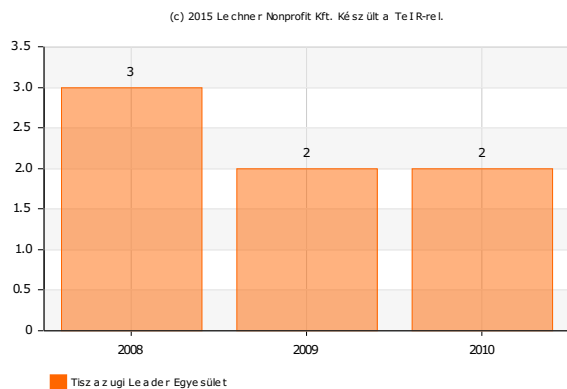

50-249 fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

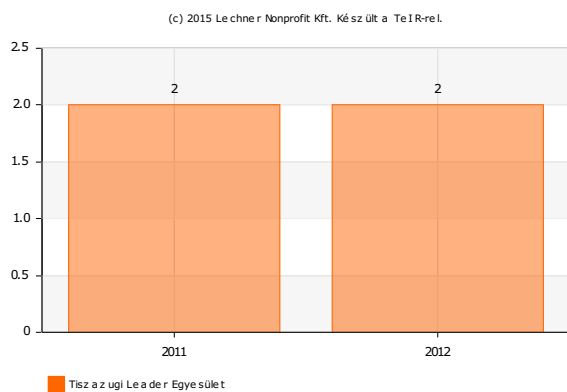

Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, TEÁOR 08 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2011-től külön mutatóként szerepel

250-x fős működő társas vállalkozások száma (db) (2011-től, GFO 11 szerint)

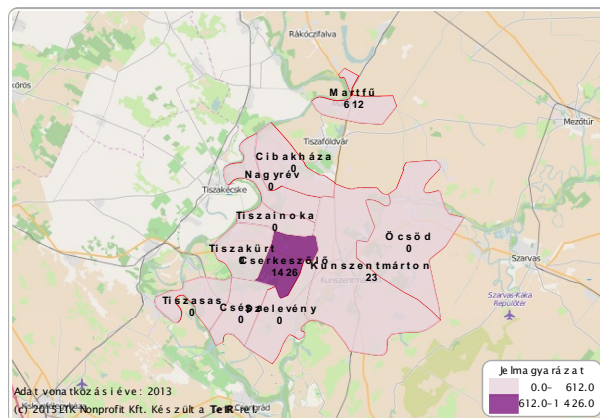
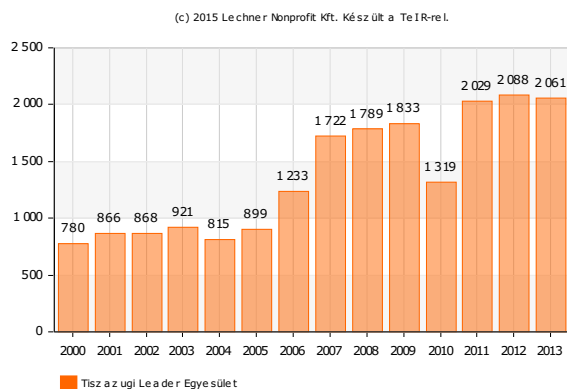
Megszűnő és átalakulásra kötelezett gazdálkodási formákkal együtt, az év során, a vállalkozási demográfia szerint, GFO 11 osztályozás szerint. Módszertani változás miatt a 2010-ig külön mutatóként szerepel

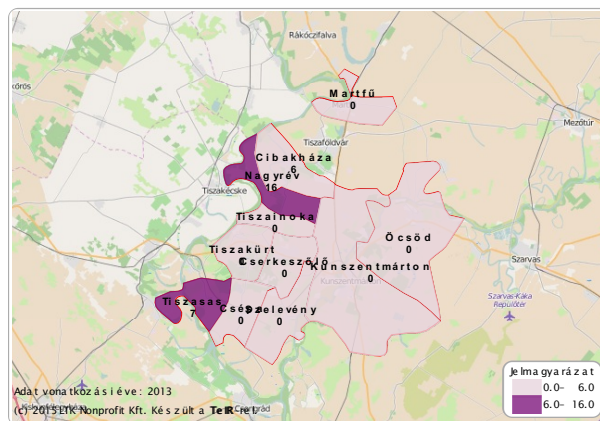
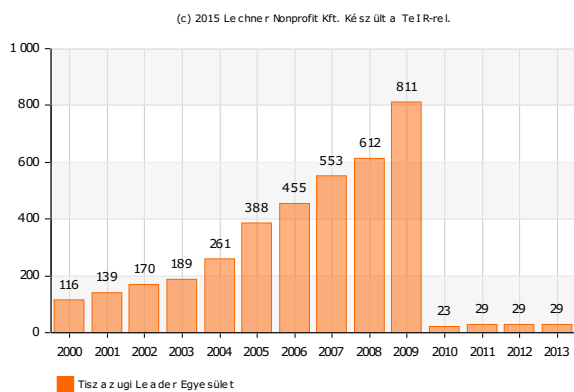
Idegenforgalom

Kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyeinek száma (db)

Kereskedelmi szálláshely az engedélyben feljogosított, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény (szálloda, panzió, turisztaszállás, ifjúsági szálló, üdülőház, kemping), amely üzletszerűen, egész éven át vagy időnyelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szálláshelyszolgáltatást nyújt, és 5-nél több szobával, illetve 10-nél több ágygal (kempingek esetében 5-nél több hasznosított területtel) rendelkezik.

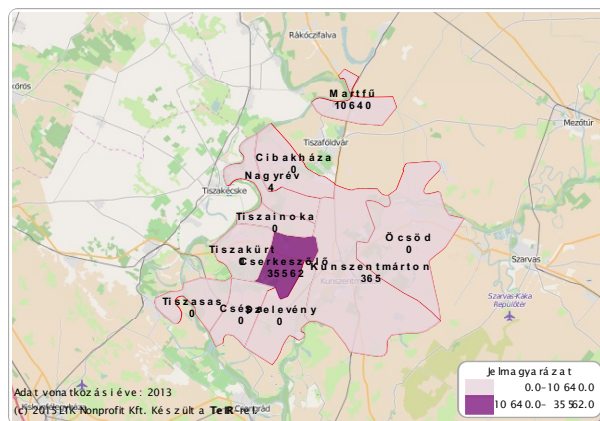
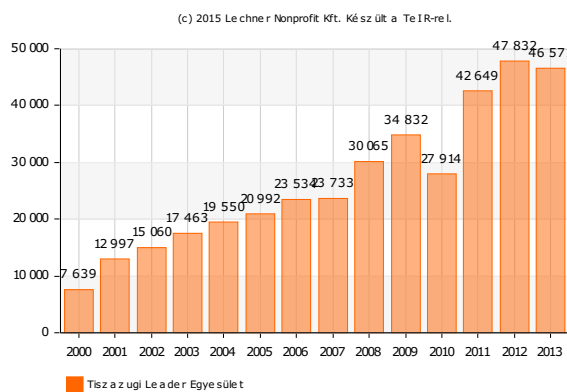

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetéhez nem tartozó települések, valamint a törzskönyvezett gyógyhelyek kivételével az 5000 fő alatti településeken, illetve a 100 fő/km² népsűrűség alatti területeken található olyan egyéb szálláshely, amelyet úgy alakítottak ki, hogy abban a falusi életkörülmények, a helyi vidéki szokások és kultúra, valamint a mezőgazdasági hagyományok komplex módon, adott esetben kapcsolódó szolgáltatásokkal együtt bemutatásra kerüljenek.

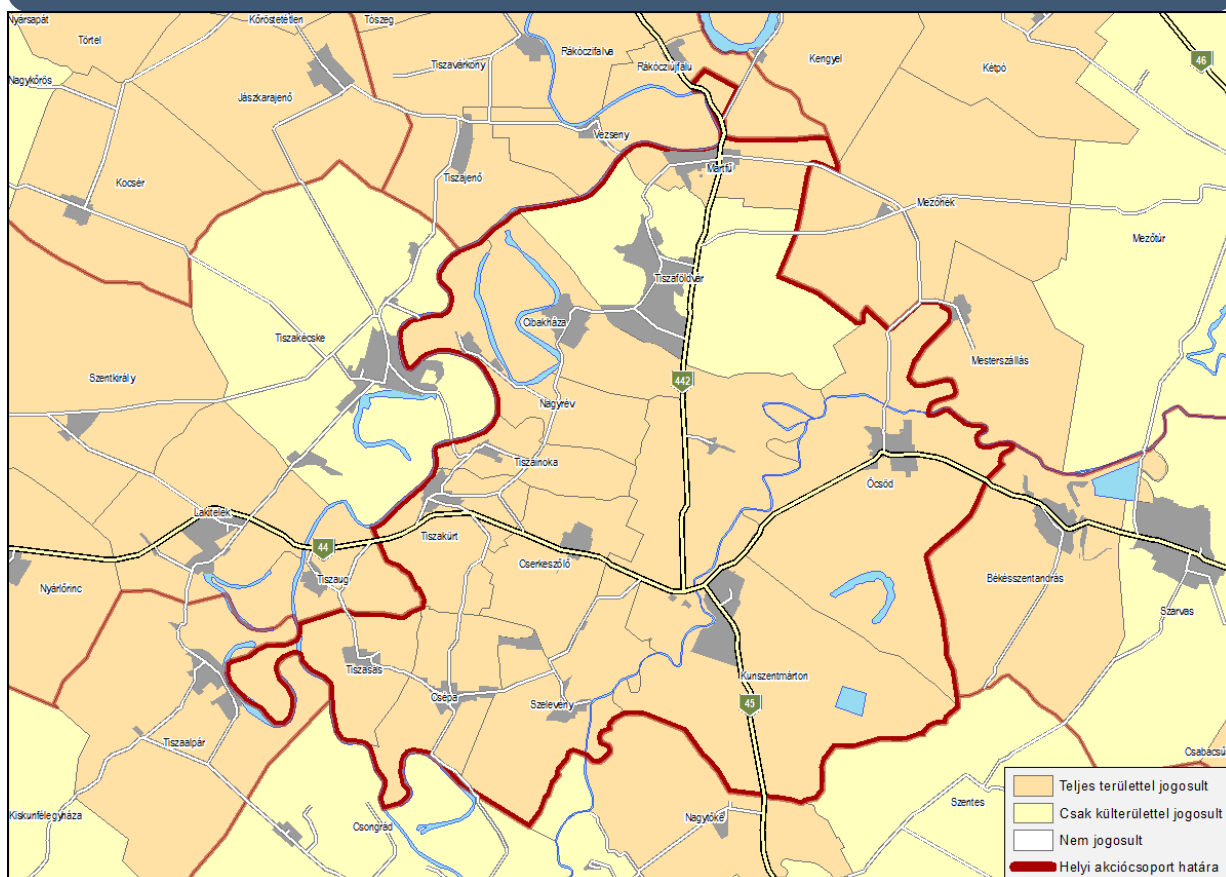
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)

A vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken.

Mellékletek IV.

Tiszazugi Leader Egyesület

A Helyi Akciócsoport területe: 599.56 km²

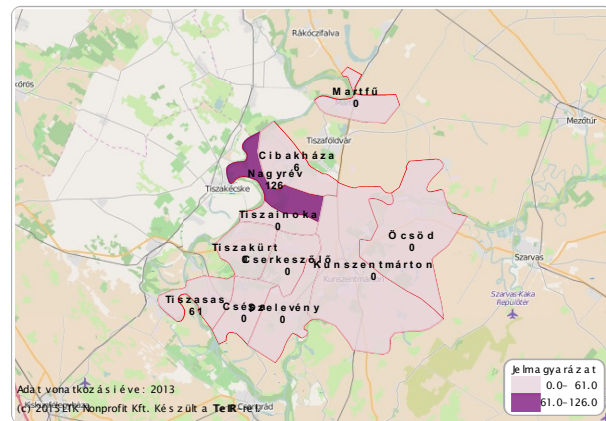
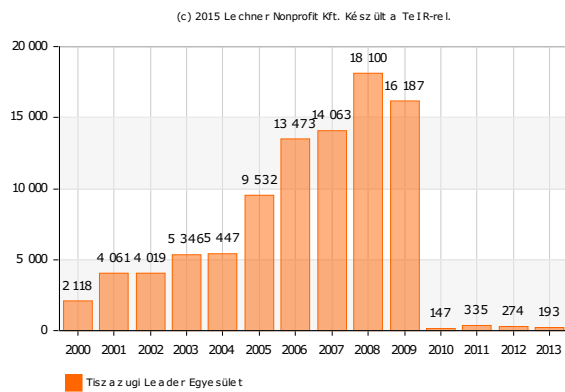
Teljes területtel jogosult települések száma: 11 db

Külterülettel jogosult települések száma: 1 db

A támogatásra jogosult lakónépesség: 31 183 fő

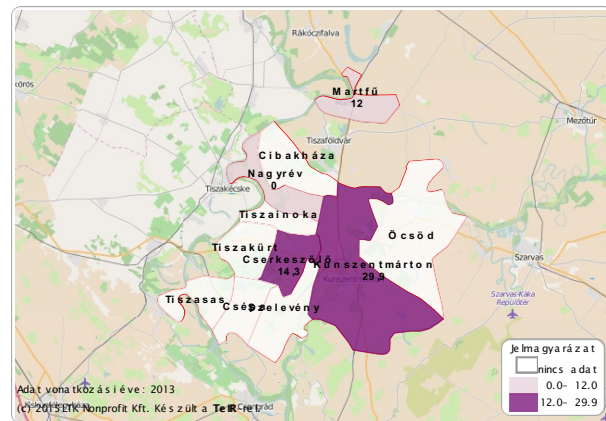
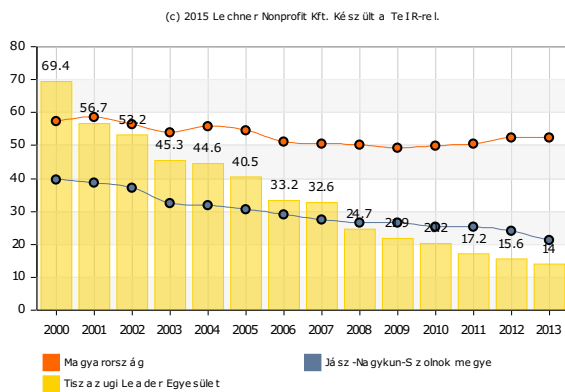
Vendégéjszakák száma a falusi szálláshelyeken (db)

A vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszakák száma a falusi szálláshelyeken.

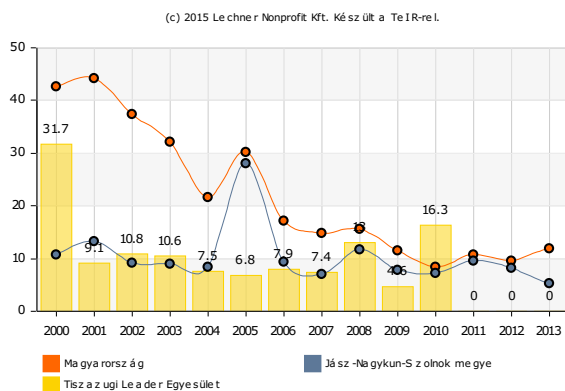
Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya a kereskedelmi szálláshelyeken (%)

A külföldi vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszakák az összes kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszaka százalékában.

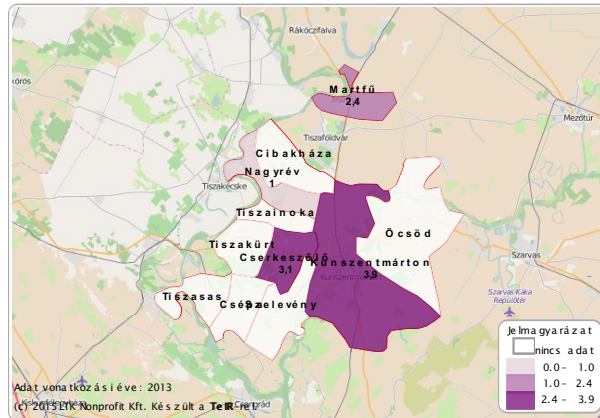
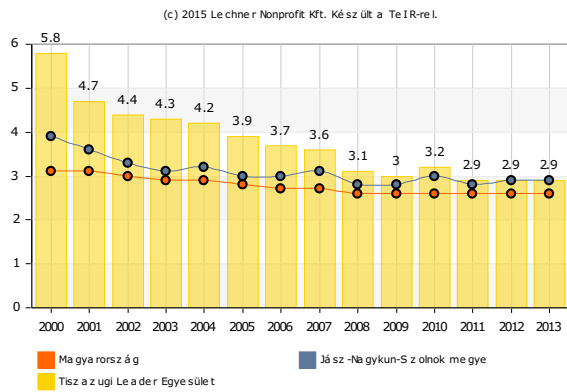

Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya a falusi szálláshelyeken (%)

A külföldi vendég által a szálláshelyen eltöltött éjszakák az összes falusi szálláshelyen eltöltött vendégéjszaka százalékában.

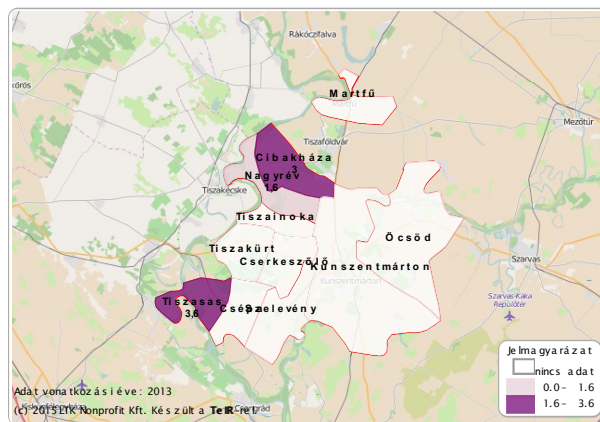
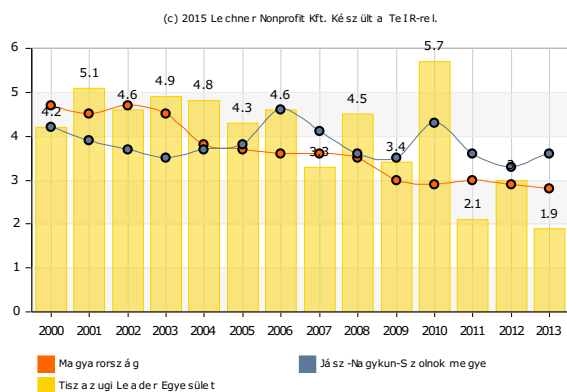

Egy vendégre jutó vendégszakai száma a kereskedelmi szálláshelyeken.

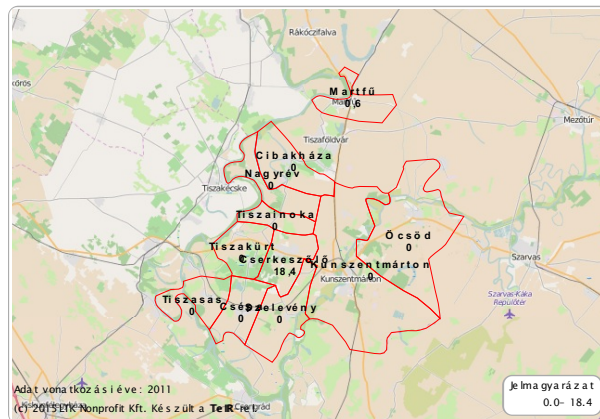
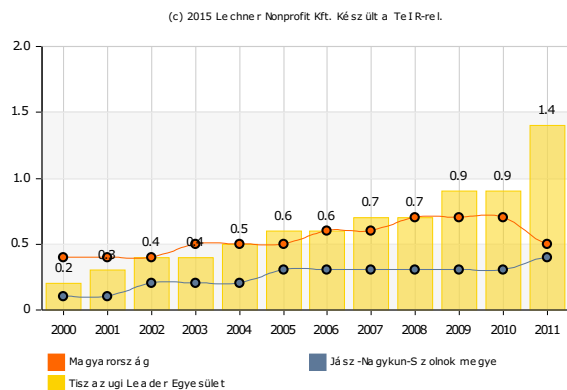
Átlagos tartózkodási idő a falusi szálláshelyeken (nap)

Egy vendégre jutó vendégszakai száma a falusi szálláshelyeken.

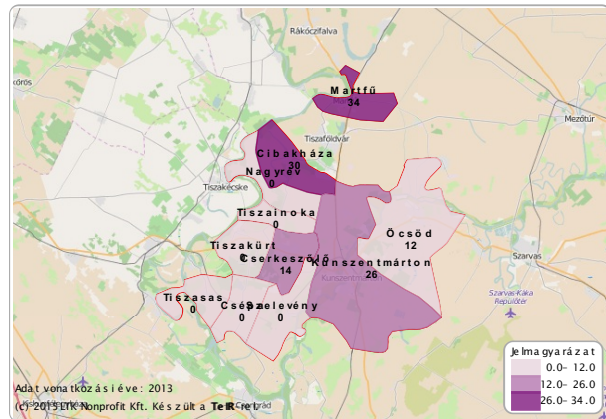
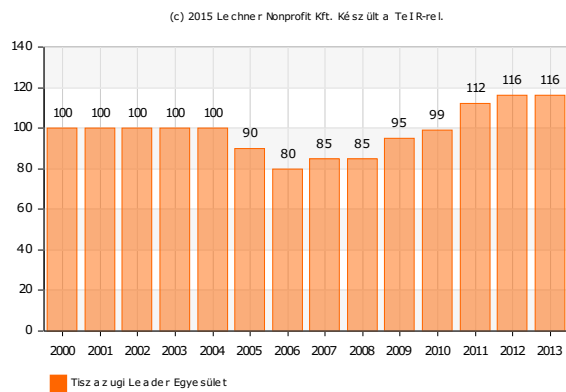
Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó (1000 Ft)

Helyi önkormányzatok idegenforgalmi (épület+ tartózkodás után fizetendő) adóbevétele egy lakosra vetítve.

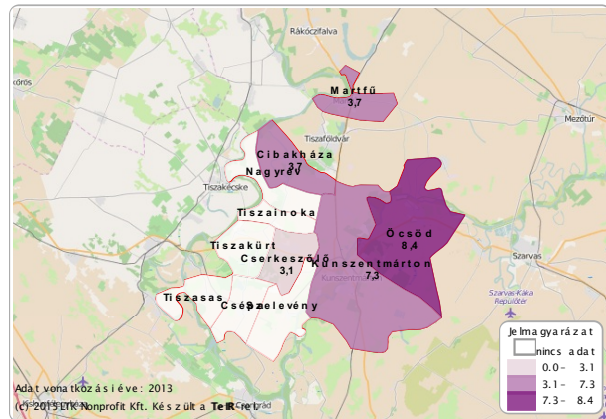
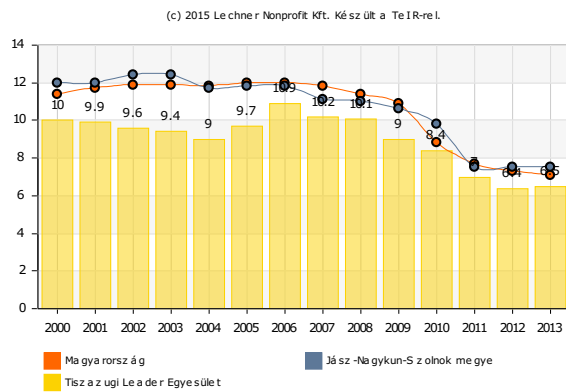
Működő bölcsődei férőhelyek száma (db)

A működő bölcsődei férőhely az engedélyezett férőhelyek közül a ténylegesen működő férőhelyek száma, amely a tartósan szünetelő férőhelyek számát nem tartalmazza.

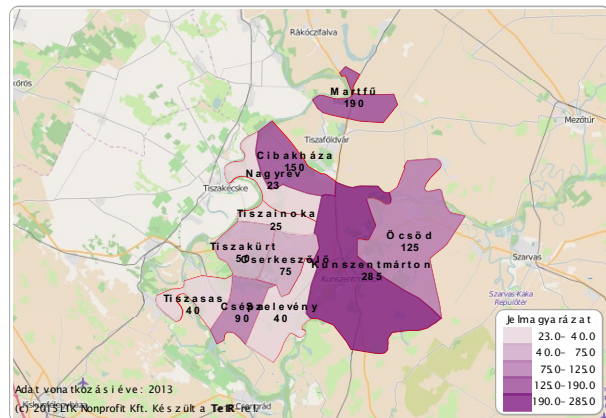
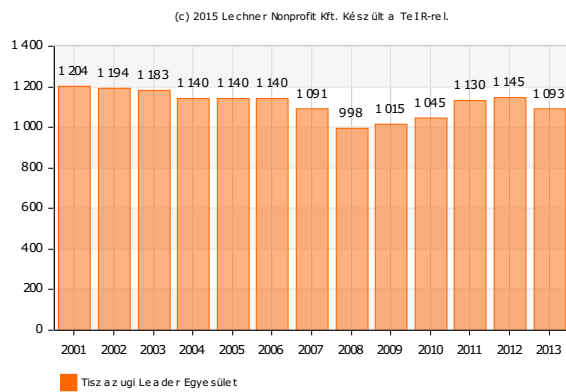
Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó 0–2 évesek száma (fő)

A 0–2 éves állandó népesség száma egy működő bölcsődei férőhelyre vetítve

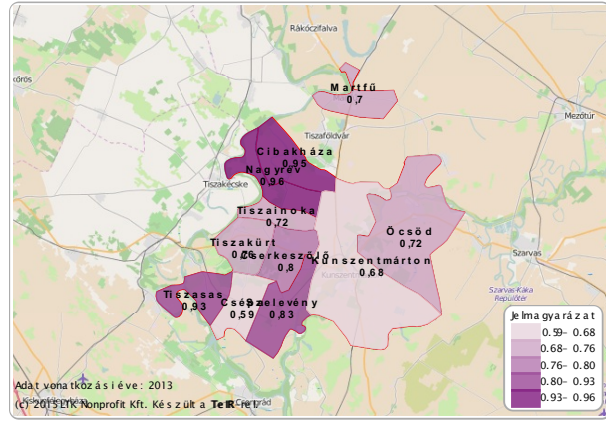
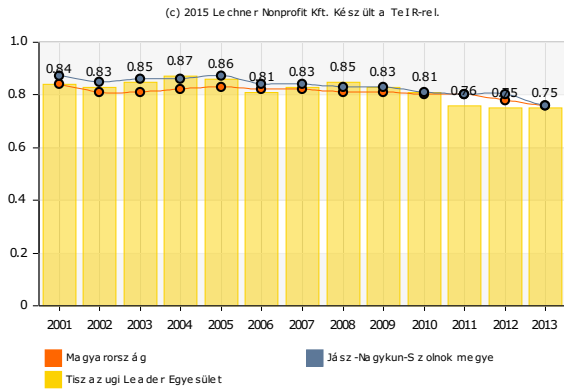

Óvodai férőhelyek száma (db)

Óvodai férőhelyek száma (gyógy- és pedagógiai neveléssel együtt)

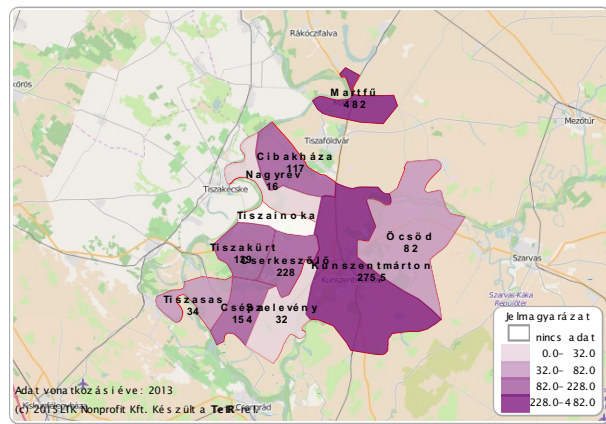
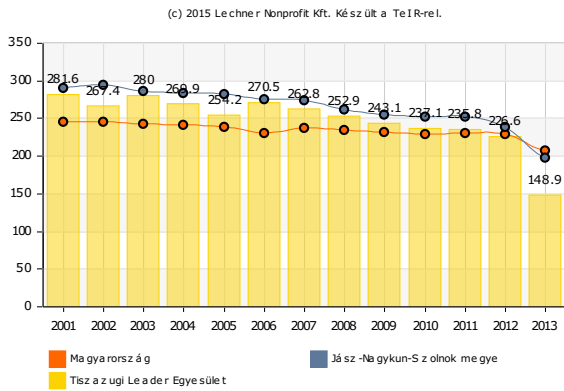

A 3-5 éves állandó népesség száma egy óvodai férőhelyre vetítve

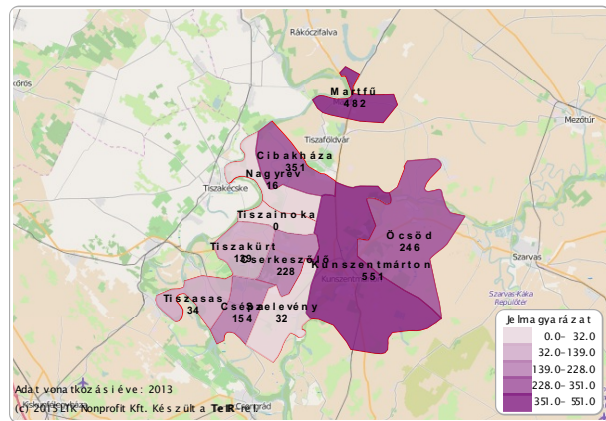
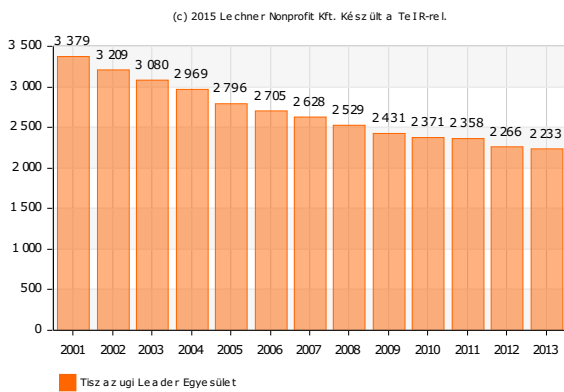
Általános iskolai feladatellátási helyek átlagos létszáma (fő)

Általános iskolai tanulók száma egy feladatellátási helyre vetítve. (Feladatellátási hely; a köznevelési intézmény igazgatási szervezetén belül a székhelyen vagy más telephelyen működő intézményegység, valamint a székhelyen, illetve az azonos telephelyen, de eltérő nevelési-oktatási feladatokat ellátó intézményegység.)

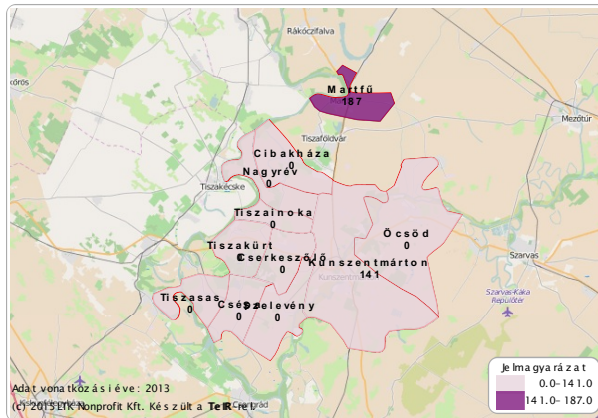
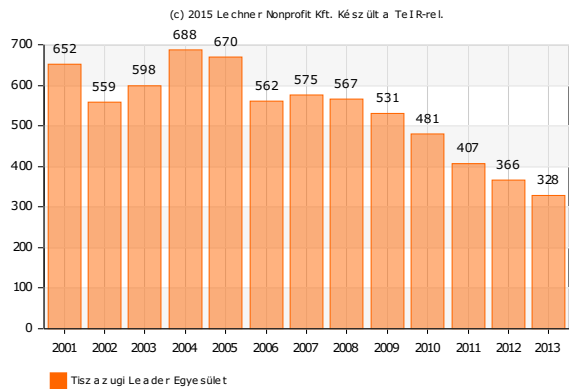
Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő)

Általános iskolába beiratkozott, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanulói jogviszonyban lévő személy. (A statisztikai közlésekben 2000-től az általános iskolai tanulók száma nem tartalmazza a gimnáziumi oktatásban tanuló 5-8. évfolyamos tanulókat. Létszámuk a gimnáziumi tanulók számában szerepel.)

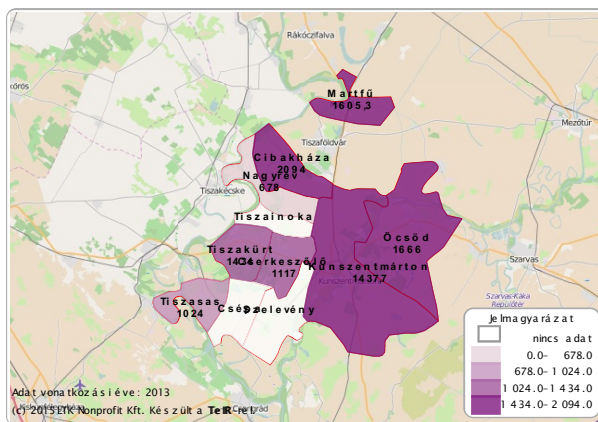
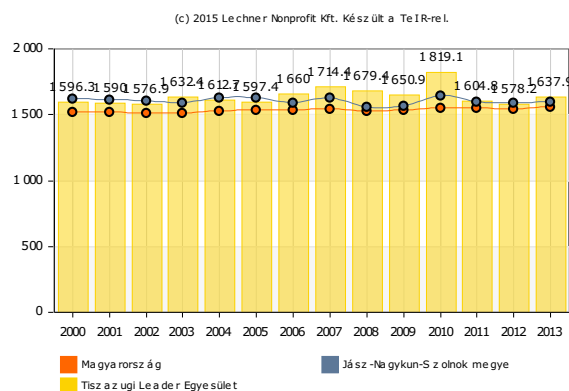
együtt) (fő)

Középiskolába beiratkozott, nappali tagozatos, az adatfelvétel eszmei időpontjában az intézménnyel tanuló jogviszonyban lévő személy.

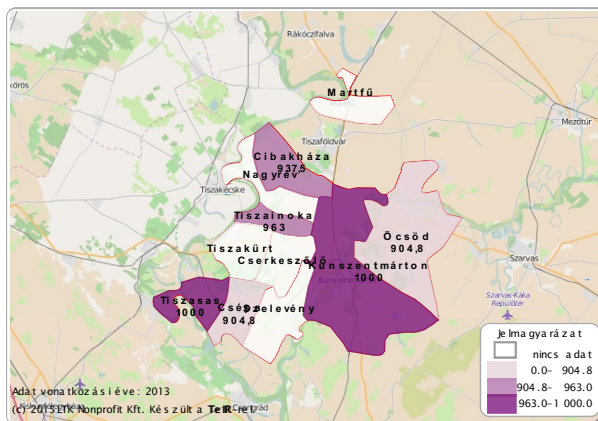
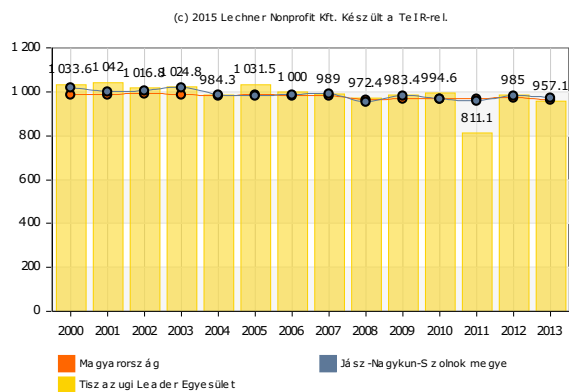
Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

Alakosság száma a házi és házi gyermekorvosok együttes számára vetítve.

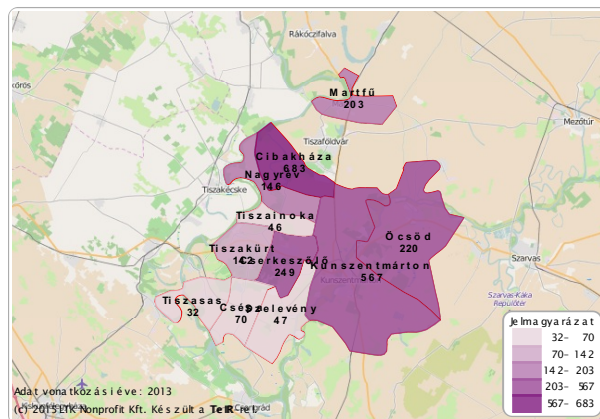
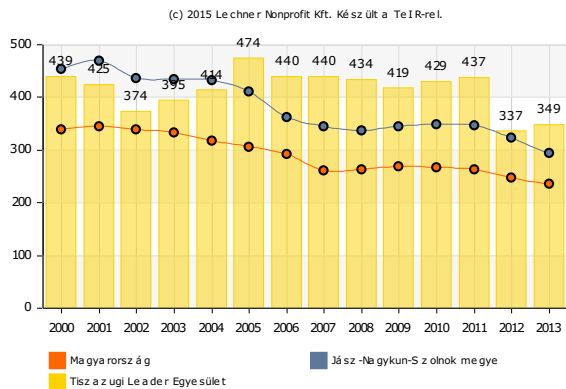

Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága (ezrelék)

Önkormányzat kezelésében lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményekben gondozottak száma az intézmények férőhelyszámára vetítve.

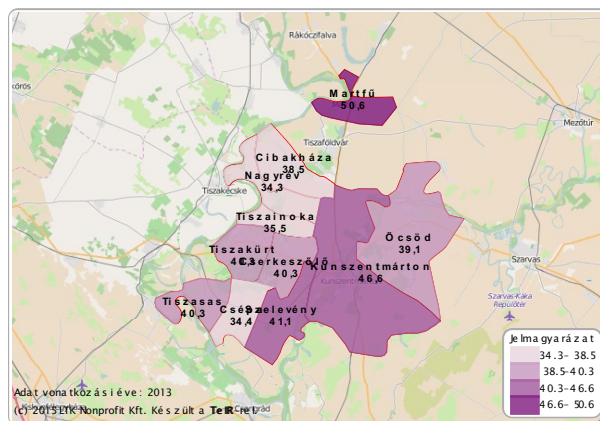
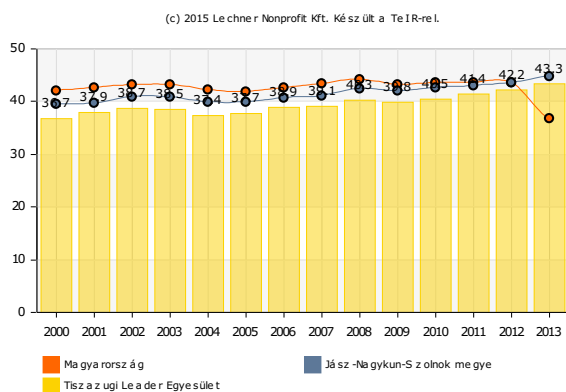
A települési könyvtár általános gyűjtőköri nyilvános könyvtár, amelynek feladata a lakosság (a könyvtárat használó személyek) művelődési és tájékoztatói igényeinek kielégítése.

Jövedelem

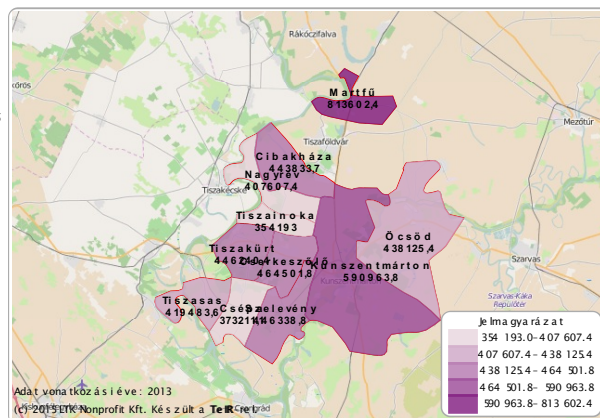
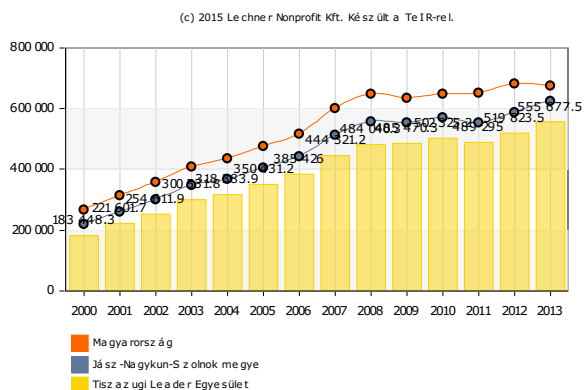
Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

Személyi jövedelemadó fizetésre kötelezett adófizetők száma, száz lakosra vetítve.

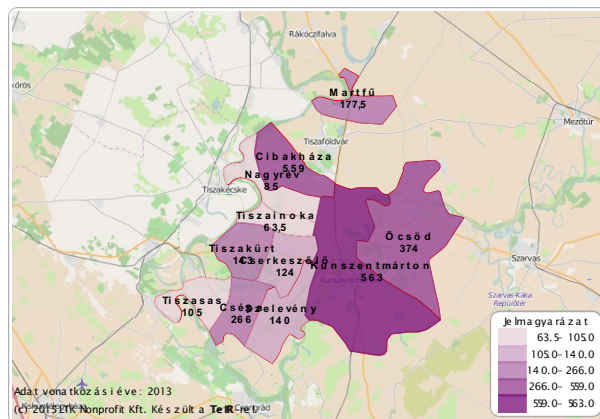
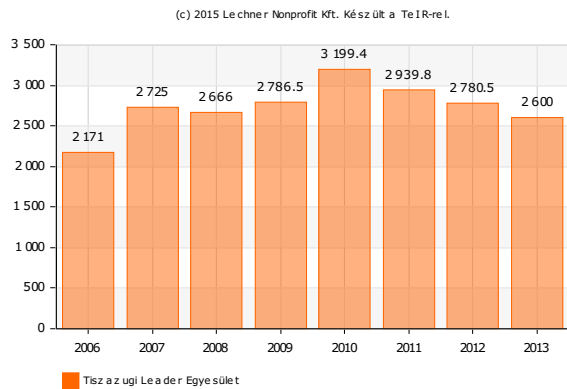

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

A személyi jövedelemadó köteles jövedelemadóval csökkentett értéke egy lakosra vetítve

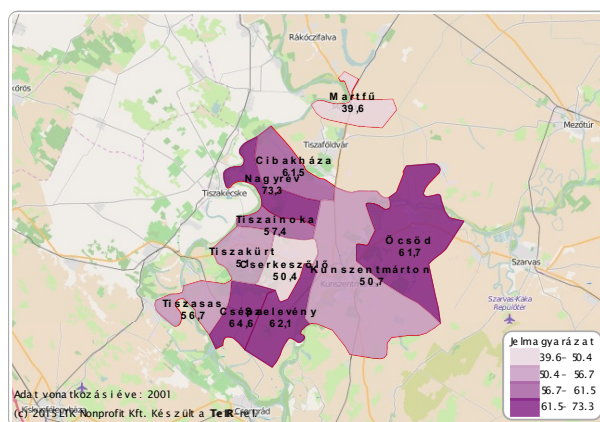
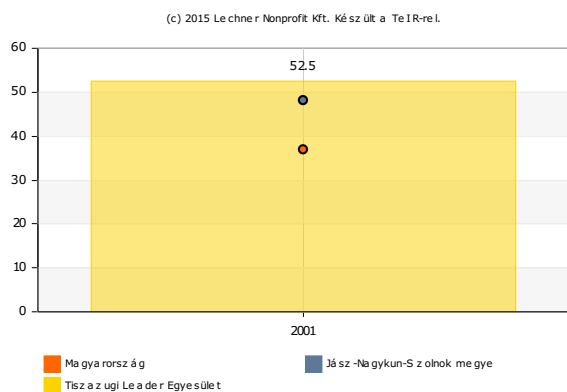

A gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege, illetve az egy főre jutó vagyoni érték nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket.

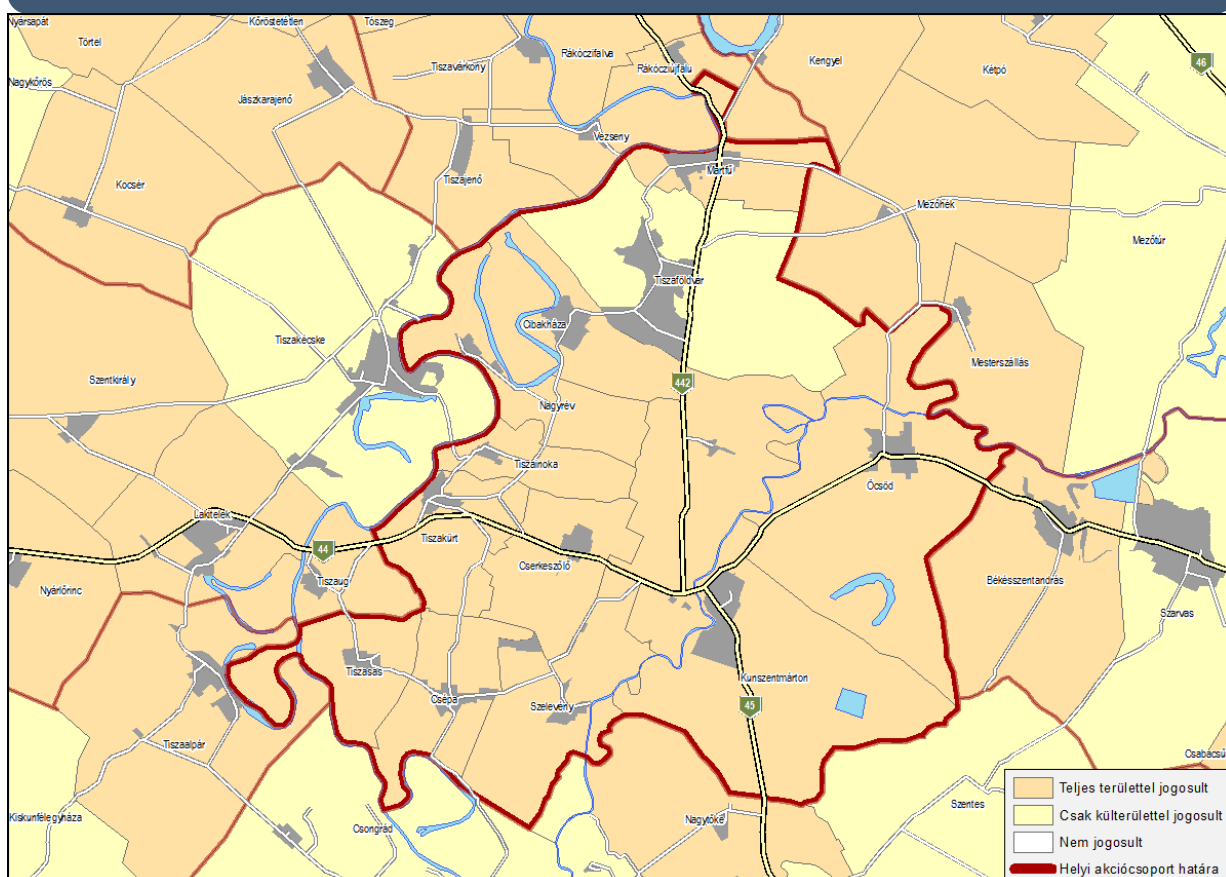
Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (%), 2001

Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

Mellékletek V.

Tiszazugi Leader Egyesület

A Helyi Akciócsoport területe: 599.56 km²

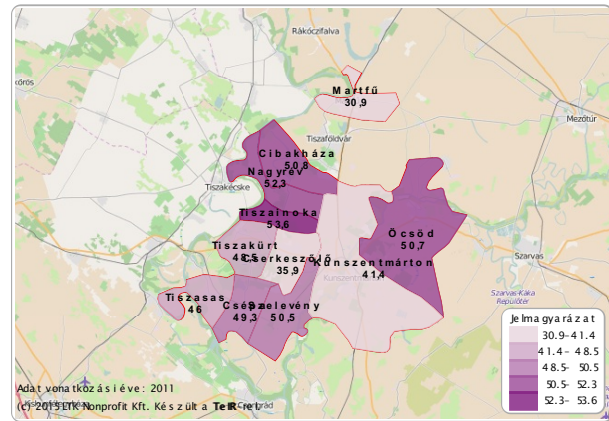
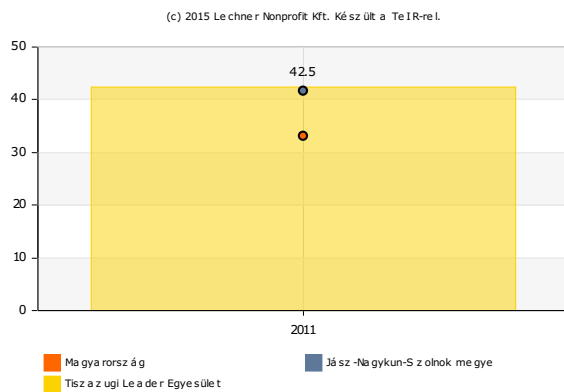
Teljes területtel jogosult települések száma: 11 db

Külterülettel jogosult települések száma: 1 db

A támogatásra jogosult lakónépesség: 31183 fő

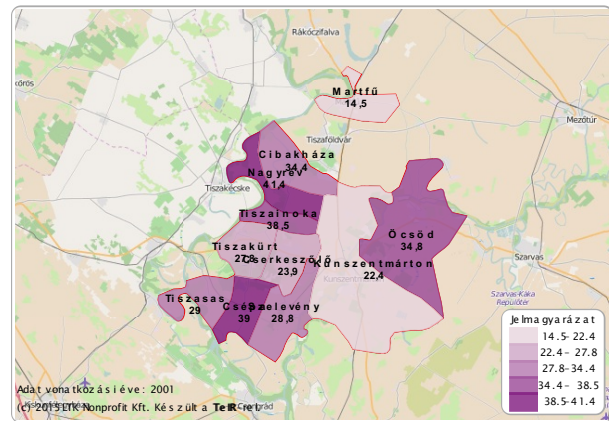
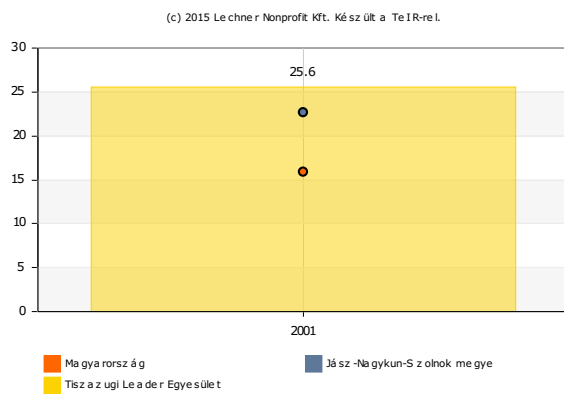
Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (%), 2011

Rendszeres munka jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

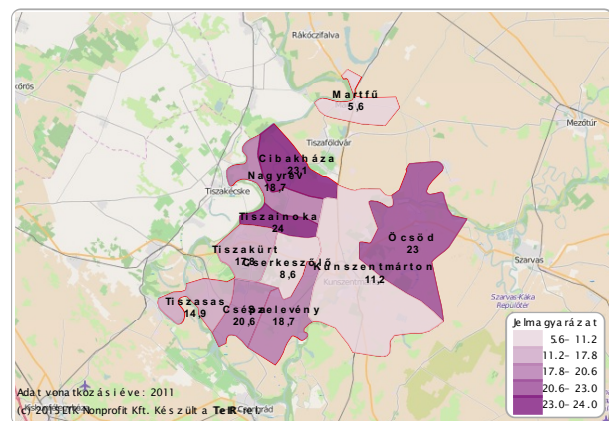
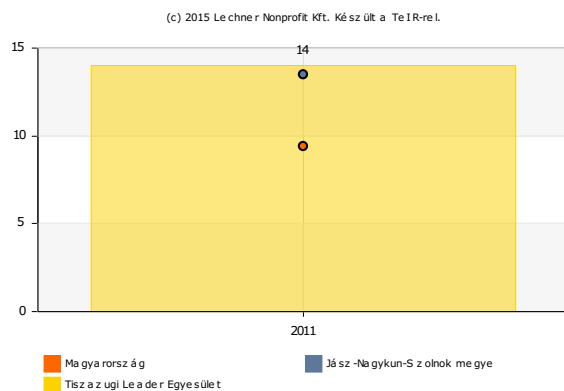
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (%), 2001

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

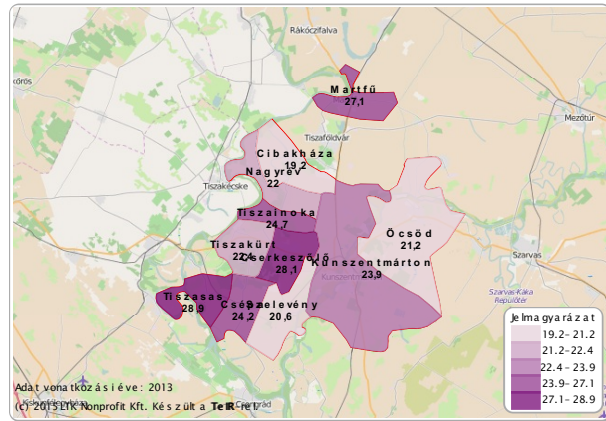
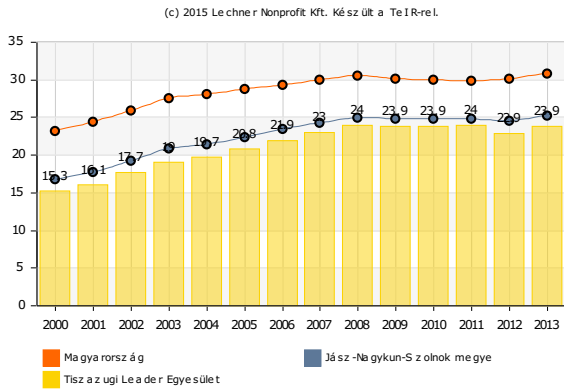

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (%), 2011

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

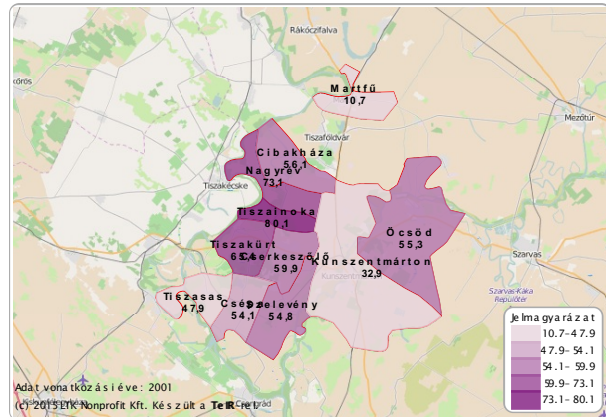
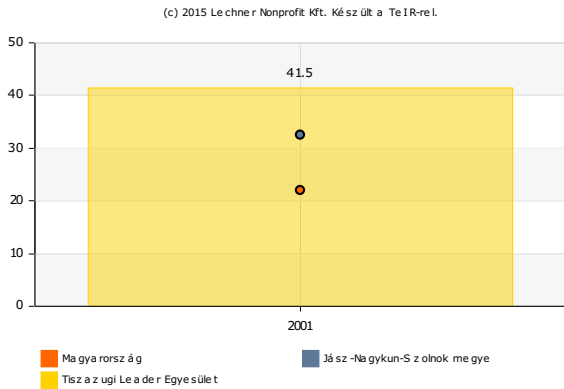
A személygépjármű személyek szállítására szolgáló közúti gépjármű, és az üldőhelyek száma (a vezetővel együtt) nem több kilencnél.

Lakásállomány, közművésítés

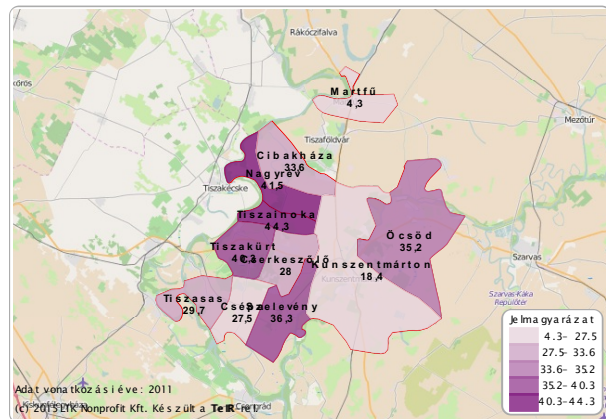
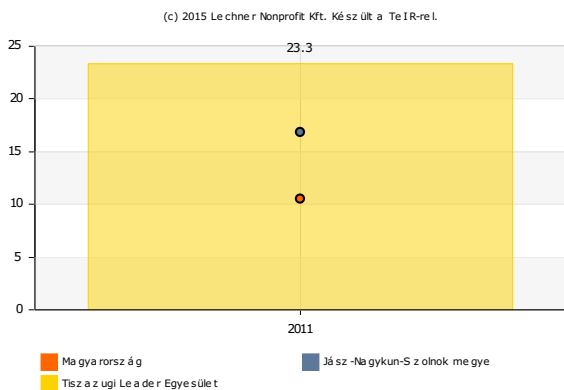
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%), 2001

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá fürdőhellyel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vezellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. (Technikai okból a 2011-es adat külön mutatóként szerepel)

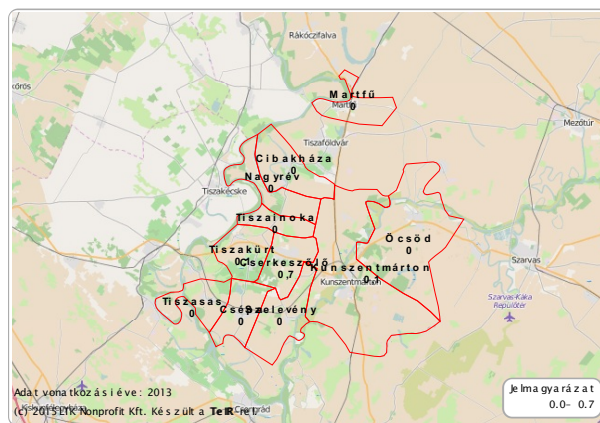
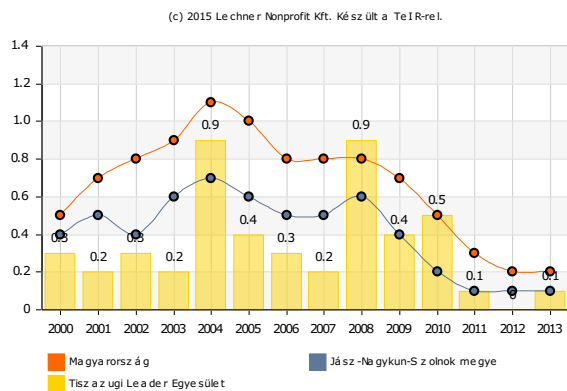

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%), 2011

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá fürdőhellyel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vezellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik. A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

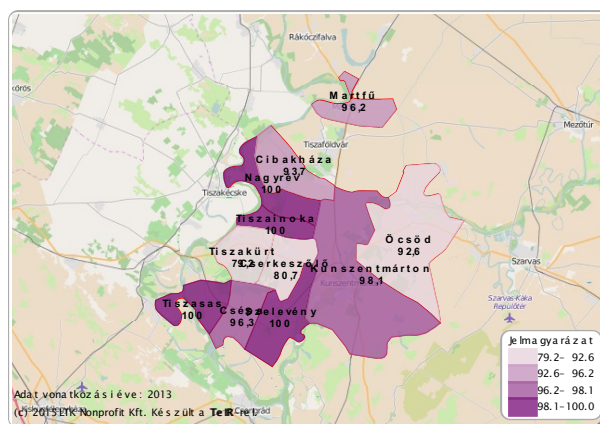
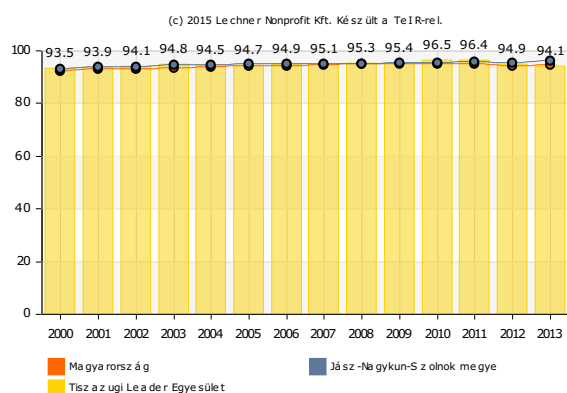

Az épített lakás, üdülő a használatbavételi engedélyt kapott lakás, illetve üdülő.

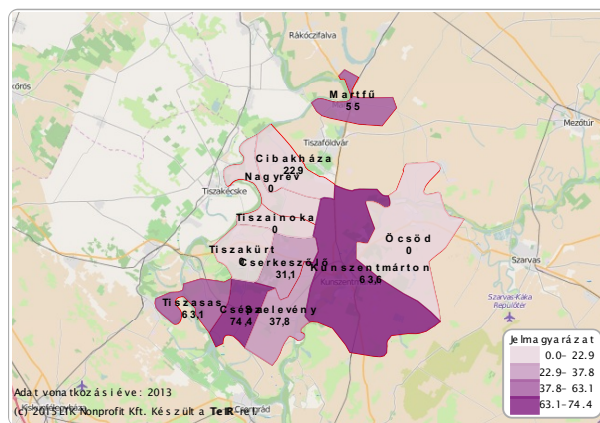
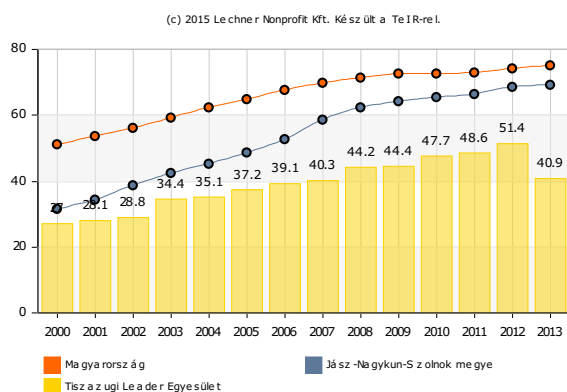
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

A közműves vízellátásba bekapcsolt lakás, üdülő olyan lakás, üdülő amelynek a közműhálózatba való bekötése a telekhatáron belül megtörtént, illetve a közműves vízellátás lakáson belüli kifolyóval biztosított.

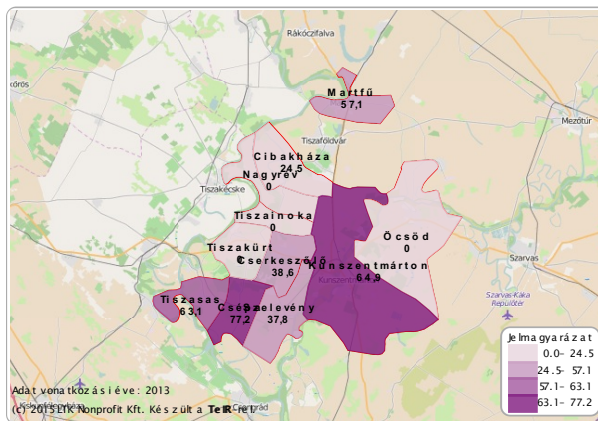
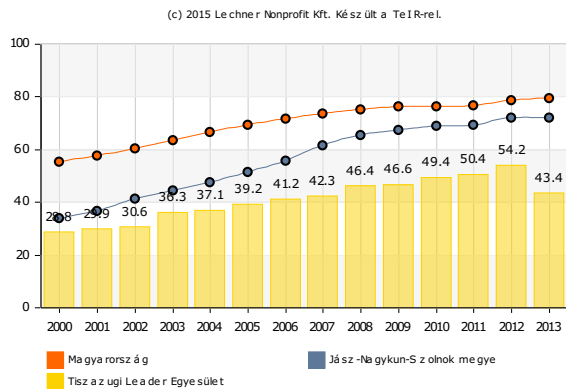

Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

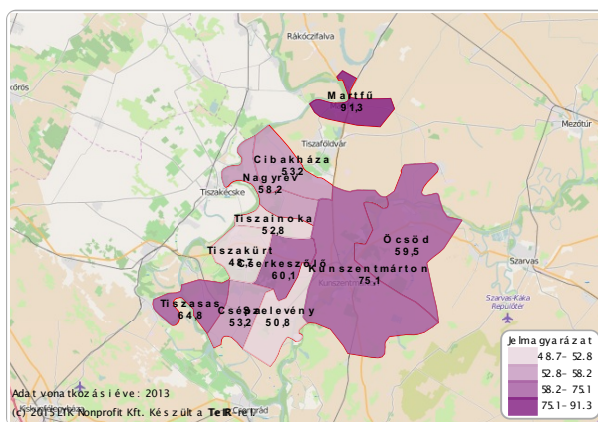
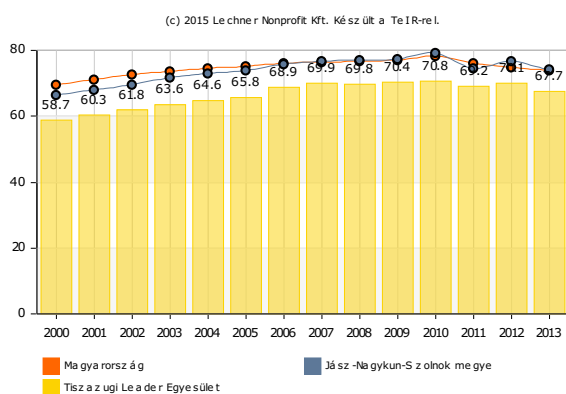
A közműves csatornahálózatba bekapcsolt lakás, üdülő a közüemi, illetve közüemi jellegű szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakás, üdülő.

Közcsoportnak hálózatra bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában

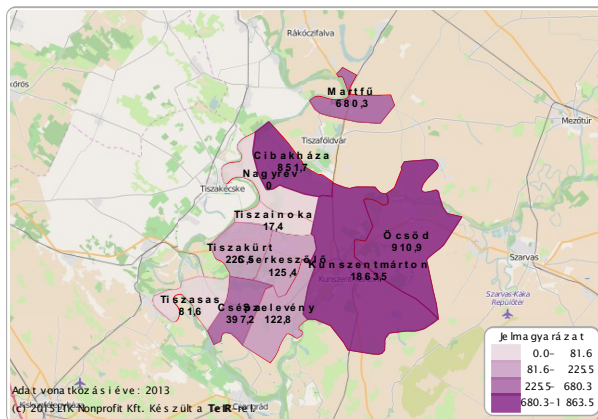
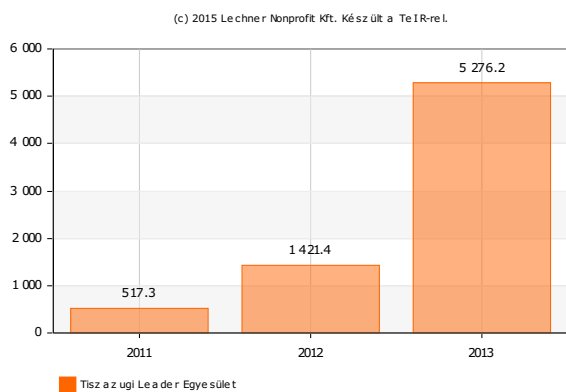

Háztartási gázfogyasztók száma (fő), száz lakásra
Háztartási gázfogyasztók száma száz lakosra vetítve.

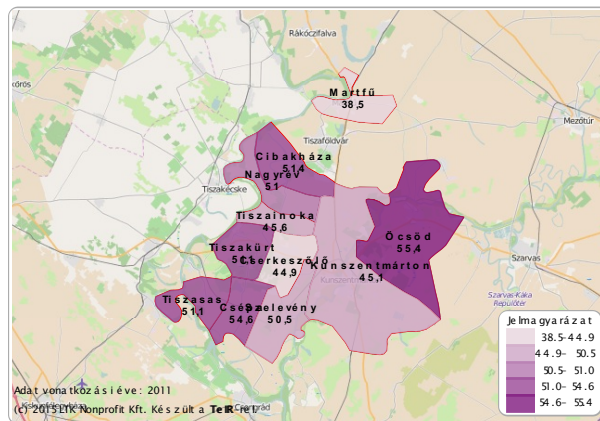
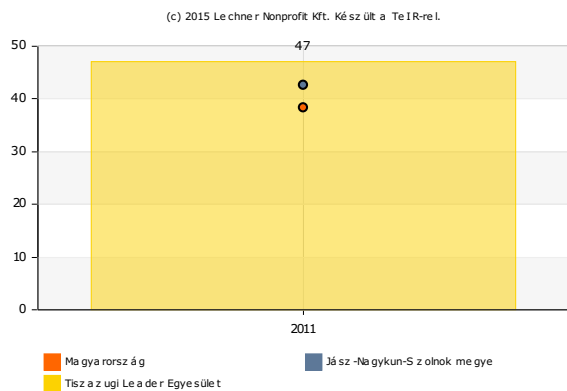

Legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma (fő)

"A legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes technológiák szerinti előfizetők számának összege és a települési lakott lakásokban érvényes lakhellyel rendelkezők átlagos számának szorzata

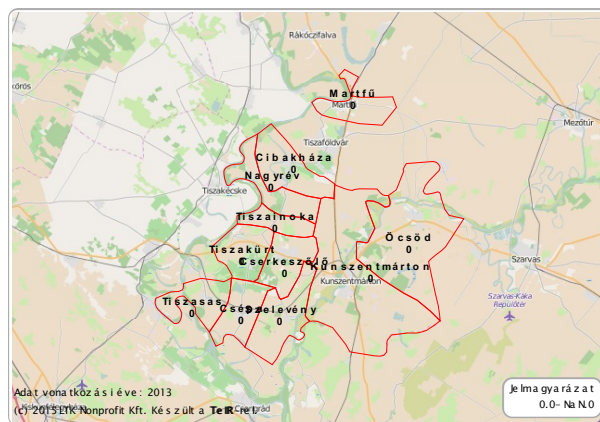
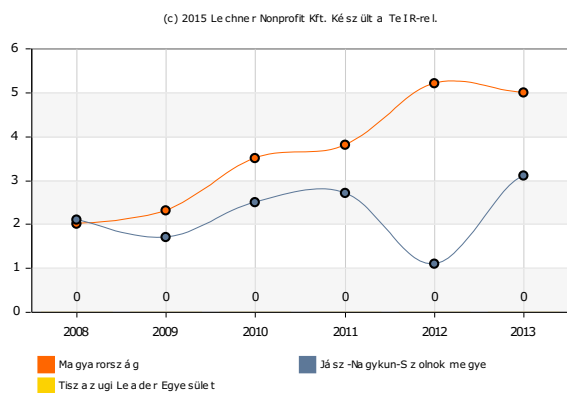

A szelektív hulladékgyűjtés: a hulladék egyes alkotórészeinek elkülönített gyűjtése.

A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya (%)

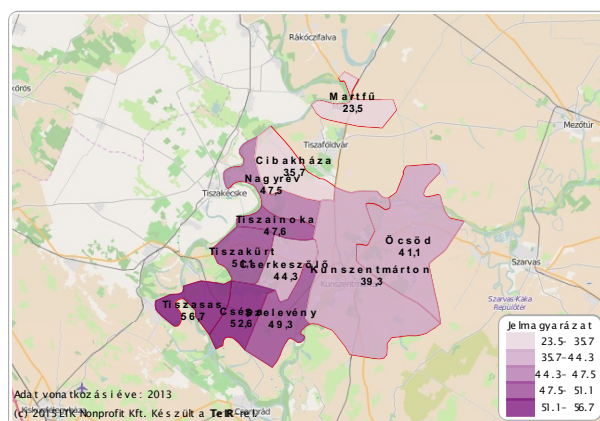
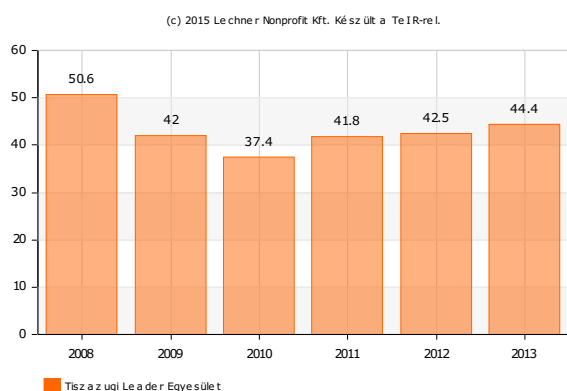
Települési szilárd hulladéknak minősül a háztartási, közterületi valamint gazdasági vállalkozásoknál keletkező - külön jogszabályban meghatározott - veszélyesnek nem minősülő szilárd hulladék, hulladék.

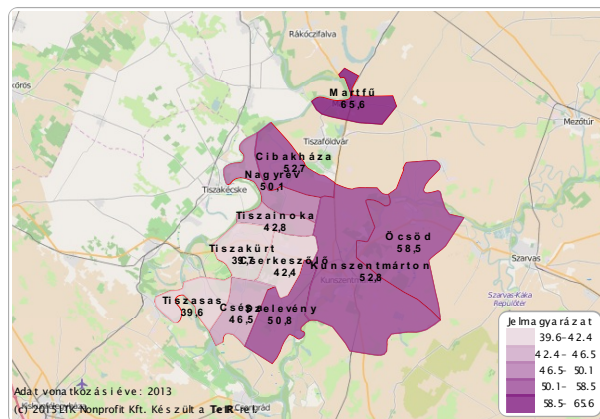
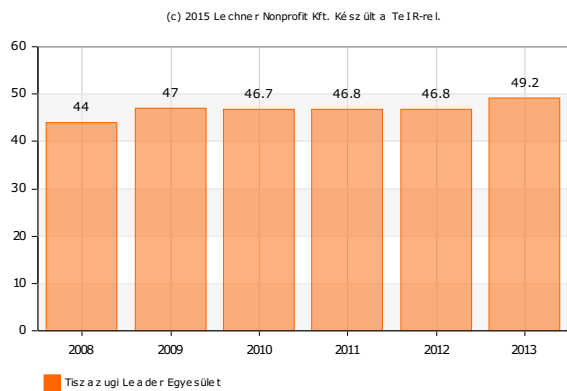
Közlekedés, elérhetőség

Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben a megyeszékhelyig (perc)

Az idő kiszámításánál alkalmazott szabályok: Kompokon: 7km/h+30 perc átlagos várakozás. Belterületen: 40 km/h kivéve Budapest, ahol 25 km/h. Külterületen a főutakon:70 km/h, autót: 90 km/h (kivéve az M0, ahol 80 km/h), autópálya: 110 km/h (minden esetben, belterületen is).

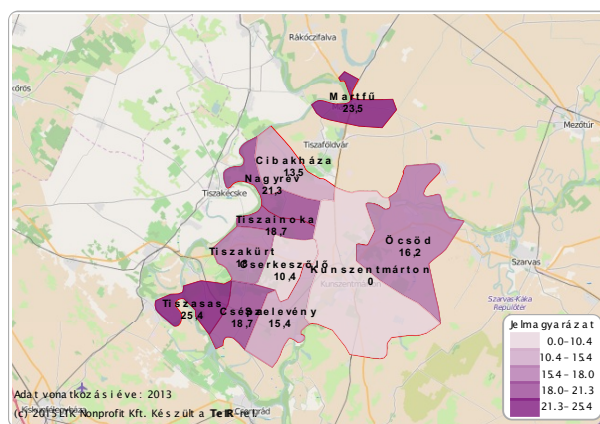
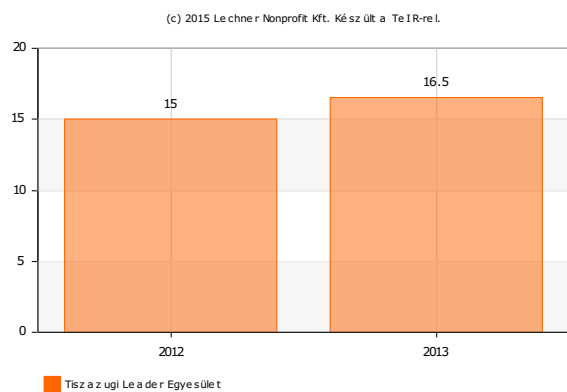

Az idő kiszámításánál alkalmazott szabályok; Kompokon: 7km/h+ 30 perc átlagos várakozás. Belterületen: 40 km/h kivéve Budapest, ahol 25 km/h. Külterületen a főutakon:70 km/h, autópályán: 90 km/h (kivéve az M0, ahol 80 km/h), autópálya: 110 km/h (minden esetben, belterületen is).

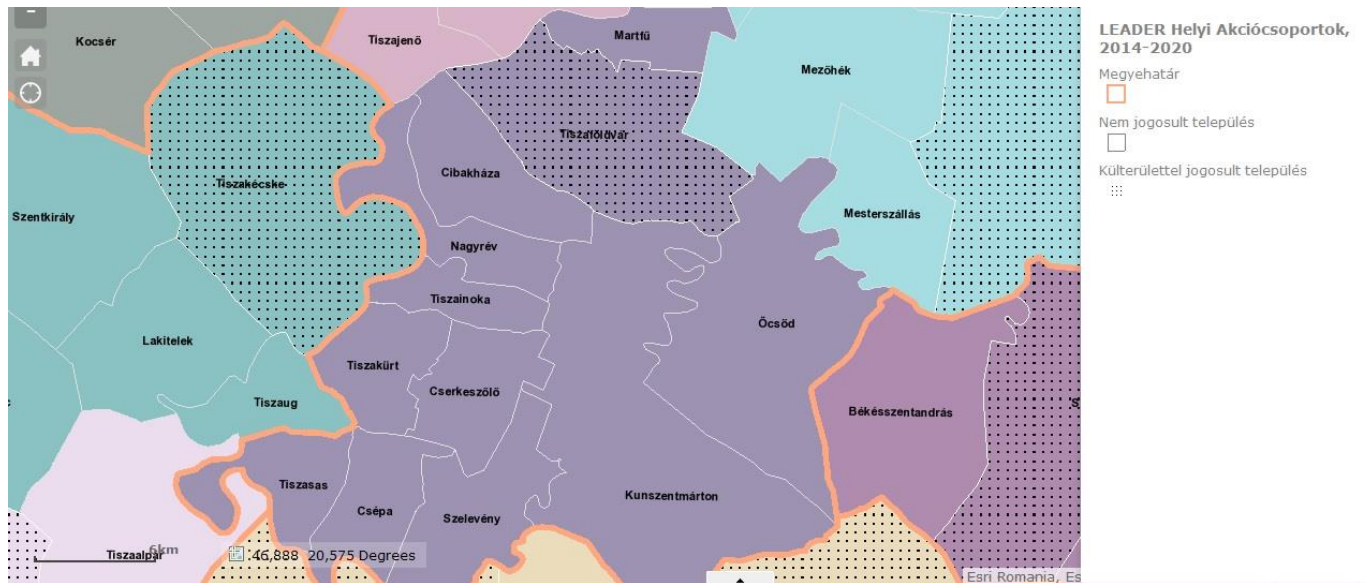
Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben járásközpontig (perc)

Az idő kiszámításánál alkalmazott szabályok; Kompokon: 7km/h+ 30 perc átlagos várakozás. Belterületen: 40 km/h kivéve Budapest, ahol 25 km/h. Külterületen a főutakon:70 km/h, autópályán: 90 km/h (kivéve az M0, ahol 80 km/h), autópálya: 110 km/h (minden esetben, belterületen is).

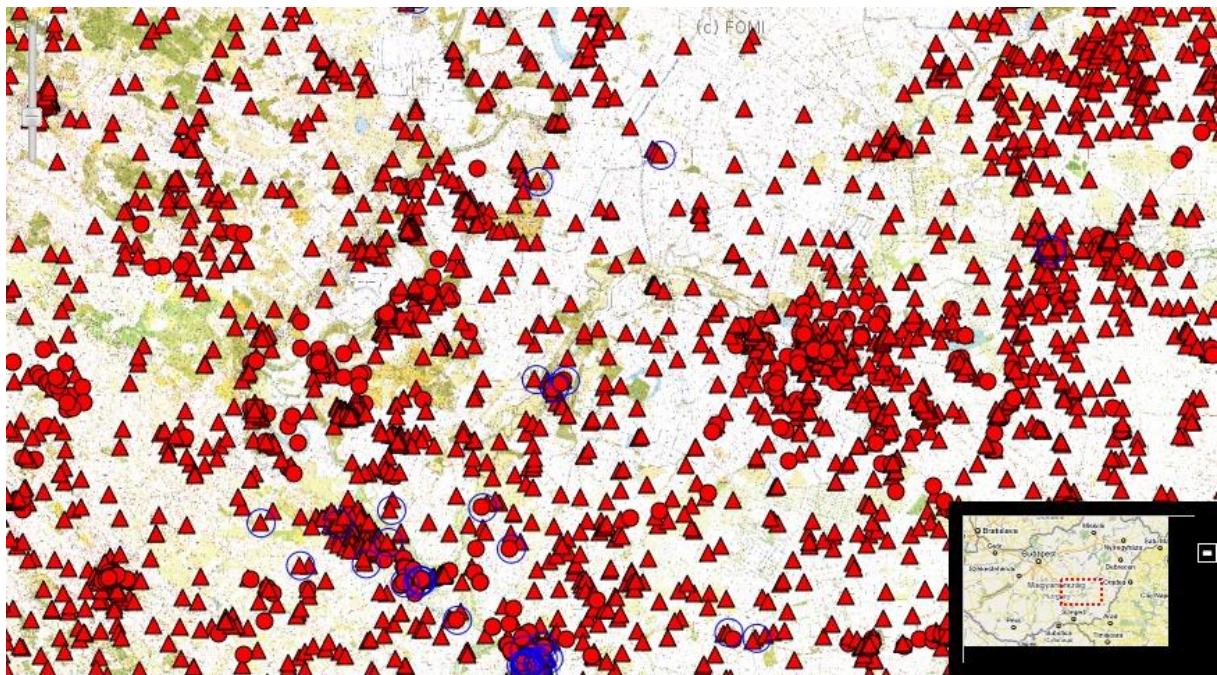
Mellékletek VI.

Tiszazugi LEADER Egyesület illetékességi területe

Forrás: Lechner Tudásközpont

Tiszazugi LEADER Egyesület illetékességi területén fellelhető tájértékek

Forrás: www.tajertektar.hu

Mellékletek VIII.

Fórumok

MEGHÍVÓ

A Tiszazugi Leader Helyi Akciócsoport meghívja Önt

Tájékoztató Fórumra

Fórum napirendi témái:

2014-2020 fejlesztési időszak tervezést segítő adat- információgyűjtés

Lakossági fórum helye és ideje:

Helye: 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tárgyaló terem

Ideje:

2015. szeptember 17. 14:00 óra

Tárgy: Meghívó Egyesületi Ülésre

Tisztelt Címzett!

Alulírott Fazekas János Egyesületi elnök ezúton tájékoztatom arról, hogy az 5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8. sz. alatt Tiszazugi LEADER Egyesület

**2015. október 12.-án 14:00 órai kezdettel
Ülést tart.**

Az Egyesületi ülés helyszíne: **5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8.**

Az Egyesületi ülés napirendje:

1./ A Tiszazugi LEADER Egyesület alapszabályának és SZMSZ-nek frissítése, módosítása
2014-2020-as tervezési időszakra

Előadó: Kecskés Marietta, dr.Fazekas Margit

2./ A Tiszazugi LEADER Egyesület vállalkozói tevékenységének felvétele

Előadó: Kecskés Marietta

3./ A 2014-2020-as fejlesztési időszakra vonatkozó tervezési folyamat

Előadó: Kecskés Marietta

4./ A Tiszazugi LEADER Egyesület felhatalmazása a Munkaszervezet részére a 2014-2020-as
fejlesztési időszakra való támogatási kérelem és HFS benyújtásához

Előadó: Kecskés Marietta

5./ Egyéb

Megjelenésére feltétlenül számítok a határozatképesség érdekében!

Kunszentmárton, 2015. október 06.

Tisztelettel:

Fazekas János s.k
Tiszazugi LEADER Egyesület
elnök

MEGHÍVÓ

A Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoport meghívja Önt

Lakossági Fórumra

Fórum napirendi téma:

**A 2014-2020 –as fejlesztési időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia
tervezési folyamata**

Lakossági fórum helye és ideje:

Helye: 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8. Tárgyaló terem

Ideje:

2015. október 13. (kedd) 14:00 óra

Tárgy: Meghívó Egyesületi Ülésre

Tisztelt Címzett!

Alulírott Fazekas János Egyesületi elnök ezúton tájékoztatom arról, hogy az 5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8. sz. alatt Tiszazugi LEADER Egyesület

**2015. november 30.-án 14:00 órai kezdettel
Ülést tart.**

Az Egyesületi ülés helyszíne: **5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8.**

Az Egyesületi ülés napirendje:

1./ A Tiszazugi LEADER Egyesület 2014-2020-as tervezési időszakra készített Helyi Fejlesztési Stratégia 60% - nak elfogadása.

Előadó: Kecskés Marietta

2./ A Tiszazugi LEADER Egyesület tisztségviselőinek megválasztása

Előadó: Kecskés Marietta

3./ Tiszazugi LEADER Egyesület – tagfelvétel (Vitallife Nonprofit Kft.)

Előadó: Kecskés Marietta

4./ A Tiszazugi LEADER Egyesület – Tagdíj felülvizsgálata

Előadó: Kecskés Marietta

5./ Működési hitel kérelem benyújtása 2016.évre a Kunszentmárton és Vidéke Takarékszövetkezethez

Előadó: Kecskés Marietta

6./ Egyéb

Megjelenésére feltétlenül számítok a határozatképesség érdekében!

Kunszentmárton, 2015. november 18.

Tisztelettel:

Fazekas János s.k
Tiszazugi LEADER Egyesület
elnök

DARÁNYI IGNÁC TERV

Tárgy: Meghívó Egyesületi Ülésre

Tisztelt Címzett!

Alulírott Fazekas János Egyesületi elnök ezúton tájékoztatom arról, hogy az 5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8. sz. alatt Tiszazugi LEADER Egyesület

2016. május 12.-én 14:00 órai kezdettel

Ülést tart.

Az Egyesületi ülés helyszíne: **5440 Kunszentmárton Köztársaság tér 8.**

Az Egyesületi ülés napirendje:

1./ A Tiszazugi LEADER Egyesület 2014-2020-as tervezési időszakra készített Helyi Fejlesztési Stratégia 60% - ra érkezett módosítások, valamint a további 40%, tehát a végleges 100% HFS elfogadása.

Előadó: Kecskés Marietta

2./ A Tiszazugi LEADER Egyesület 2015 évi mérlegének elfogadása

Előadó: Hegedűs Mária

3./ Egyéb (AGÓRA- Tájékoztató)

Megjelenésére feltétlenül számítok a határozatképesség érdekében!

Kunszentmárton, 2016. május 04.

Tisztelettel:

Fazekas János s.k
Tiszazugi LEADER Egyesület
elnök

Honlap frissítések

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa www.umvp.eu

LEADER NYERTESEK TELEPÜLÉSLISTA VÁLLALKOZÓI ADATBÁZIS CIVIL ADATBÁZIS

HFS 2014-2020

- Címlap
- Hírek
- Eseménynaptár
- Elérhetőségeink
- Galéria
- HVS felülvizsgálat 2013
- Helyi Bíráló Bizottság
- LEADER 2013

[Címlap](#) | [Blogok](#) | [leader's blog](#)

Tájékoztató Lakossági Fórum 2015. 09.17.-én 14 óra

2015. 09. 17. k, 2015/09/08 - 15:45

A Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete Lakossági tájékoztató fórumot tart 2015.09.17-én, melynek témája a **2014-2020 fejlesztési időszak tervezést segítő adat-információgyűjtés.**

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete

Csatolmány		Méret
Tájékoztató fórum meghívó 2015.0917.doc		100.5 KB

Események

< 2015.11. >

h	k	sze	cs	p	szó	v
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

Címlap

- Hírek
- Eseménynaptár
- Elérhetőségeink
- Galéria
- HVS felülvizsgálat 2013
- Helyi Bíráló Bizottság
- LEADER 2013
- Stratégiánk
- Tiszazugi-LEADER Nonprofit Kft.

LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020, felmérés a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészítő munkáihoz

2015. 10. 05. h, 2015/10/05 - 10:27

A Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 alapján, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 kidolgozásához kér konstruktív segítséget a mellékelt kérdőívben található kérdések megválaszolásában. **A Helyi Fejlesztési Stratégia alapját képezi a Tiszazugi térségben élő emberek, működő vállalkozások és önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak fejlesztési igénye, mely a 2014-2020-as időszakra meghatározza a fő irányokat, melyek alapján LEADER pályázati kiírások fognak a jövőben megjelenni.**

Kérjük, hogy a kérdőív kitöltésével járuljanak hozzá a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozásához!

A kérdőív visszaküldésének végső határideje: 2015. október 12. 10:00 óra.

E-mailben: tiszazug.leader@gmail.com

Személyesen: 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.

A kérdőív szabadon terjeszthető!

A segítséget előre is köszönjük!

Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete

Csatolmány		Méret
Helyi Fejlesztési Stratégia kérdőív 2015.10.05.doc		25,5 KB

Események

< 2015.11. >

h	k	sze	cs	p	szó	v
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Közelgő események

Nincs közelgő esemény

[bővebben](#)

Pályázati lehetőségek

Tiszazugi-LEADER

Működési költségek

Tiszazugi-Leader Egyesület működési költségei

[2012](#)
[2013](#)
[2014](#)
[2015](#)

HFS 2014-2020 [Címlap](#) | [Blogok](#) | [leader's blog](#)

Címlap
Hírek
Eseménynaptár
Elérhetőségeink
Galéria
HVS felülvizsgálat
2013
Helyi Bíráló Bizottság
LEADER 2013
Stratégiánk
Tiszazugi-LEADER
Nonprofit Kft.

Működési költségek

2014-2020 -as fejlesztési időszak tervezési Lakossági Fórum 2015.10.13. 14:00 óra

2015.10.06 - 09:35

2014-2020 -as fejlesztési időszak tervezési Lakossági Fórum 2015.10.13. 14:00 óra

Tisztelt Lakosság!

A Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete Lakossági Fórumot tart 2015.10.13.-án 14 órai kezdettel a 2014-2020-as fejlesztési időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítéséhez való tervezés témájában.

Meghívó a csatolmányból letölthető.

Minden érdeklődőt szeretettel vár a Munkaszervezet!

Csatolmány		Méret
Tervezési fórum meghívó 2015.10.13..doc		101.5 KB

Események

2015.11.

h	k	sze	cs	p	szó	v
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Közelgő események

Nincs közelgő esemény

HFS 2014-2020 [Címlap](#) | [Blogok](#) | [leader's blog](#)

Címlap
Hírek
Eseménynaptár
Elérhetőségeink
Galéria
HVS felülvizsgálat
2013
Helyi Bíráló Bizottság
LEADER 2013
Stratégiánk

Felhívás LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozására

2015.10.15 - 10:11

Ezúton tájékoztatjuk a tisztelt lakosságot, hogy elkezdődött a 2014-2020 időszakra meghatározott LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása, melyre vonatkozóan várjuk az alábbi településekről származó ötleteket, fejlesztési célokat, észrevételeket!

További információ a mellékletben található felhívásban olvasható!

A javaslatokra, észrevételekre vonatkozó kérdőív a mellékletből letölthető!

Csatolmány		Méret
FELHÍVÁS HFS kidolgozására.pdf		306.97 KB
Helyi Fejlesztési Stratégia kérdőív 2015.10.05.doc		25.5 KB

Események

2015.11.

h	k	sze	cs	p	szó	v
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Címlap

Hírek

Eseménynaptár

Elérhetőségeink

Galéria

HVS felülvizsgálat

2013

Helyi Bíráló Bizottság

LEADER 2013

Stratégiánk

Tiszazugi-LEADER

Nonprofit Kft.

Működési költségekTiszazugi-Leader
Egyesület
működési költségei

2012

2013

2014

LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 tervezet véleményezése

p, 2015/11/20 - 09:55

Tisztelt lakosság!

A Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete elkészítette a 2014-2020 fejlesztési időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia első, nem végleges tervezetét, mely alapvetően meghatározza a Tiszazugi térség, Cibakháza, Csépa, Csérkeszőlő, Kunszentmárton, Martfű, Nagyrév, Ócsod, Szelevény, Tiszaföldvár (külterülettel), Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszásas településeket érintő, LEADER forrásból finanszírozott fejlesztési céljait!

Kérjük, hogy a tervezet áttekintésével és véleményezésével járuljanak hozzá a Helyi Fejlesztési Stratégia minél teljesebb, minél jobb minőségben történő kialakításához!

A véleményeztetés további célja a stratégia társadalmisítása, a nyilvánosság biztosítása!

A LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia tervezete a csatolt mellékletben megtekinthető!

A véleményeket, észrevételeket kérjük, hogy **írásban** tegyék meg **2015. december 7-ig**, az **alábbi elérhetőségek** valamelyikén:

Személyesen: Tiszazugi LEADER Egyesület Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.

Postai úton: Tiszazugi LEADER Egyesület 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.

E-mailen: tiszazug.leader@gmail.com

Az észrevételeket és javaslatokat előre is köszönjük!

Üdvözlettel: Tiszazugi LEADER Egyesület Munkaszervezete

	Csatolmány	Méret
	HFS honlapra véleményezésre.pdf	1,53 MB

Események

2015.11.

h	k	sze	cs	p	szó	v
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Közelgő események

» Nincs közelgő esemény

[bővebben](#)

Pályázati lehetőségek

Tiszazugi-LEADER

FELHÍVÁS

A

LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) kidolgozására!

Ezúton tájékoztatjuk a tisztelt lakosságot, hogy elkezdődött a 2014-2020 időszakra meghatározott LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása, melyre vonatkozóan várjuk az alábbi településekről származó ötleteket, fejlesztési célokat, észrevételeket!

A HFS alapján válnak elérhetővé a LEADER fejlesztési források!

Érintett települések: Cibakháza, Csépa, Cserkeszölő, Kunszentmárton, Martfű, Nagyrév, Öcsöd, Szelevény, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszasas

A javaslatokat, észrevételeket kérjük a Tiszazugi LEADER Egyesület honlapján elérhető kérdőív kitöltésével tegyék meg, mely eljuttatható irodánkba a felhívás alján lévő módok bármelyikén!

A Tiszazugi LEADER Egyesület honlapján (www.tiszazugleader.eu) elérhető a 2013. évben felülvizsgált Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, mely alapul szolgál a HFS kidolgozásához.

További információ kérhető:

Tiszazugi LEADER Egyesület

Cím: 5440 Kunszentmárton, Köztársaság tér 8.

Telefon: 56/560-294

E-mail: tiszazug.leader@gmail.com

Honlap: www.tiszazugleader.eu

**Vidékfejlesztési Program 2014-2020
LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020
Tiszazugi LEADER Egyesület**

Felmérés a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészítő munkáihoz

Visszaküldő besorolása (aláhúzendő): magánszemély, vállalkozás, civil szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy

1. Kérjük, röviden fogalmazza meg, a településén milyen társadalmi, gazdasági, szociális problémákat lát, illetve milyen megoldásokat javasol a felmerült problémákra!
2. Kérjük, röviden fogalmazza meg, a Tiszazugi térségben milyen társadalmi, gazdasági, szociális problémákat lát, illetve milyen megoldásokat javasol a felmerült problémákra!
3. Kérjük, nevezze meg, hogy a településén milyen nevezetes helyi hagyományokat, mesterségeket, természeti értékeket ismer, melyek a térségre jellemzőek, azok megóvása fontos közérdek!
4. Röviden fogalmazza meg, hogy Ön számára milyen fejlesztési igények merültek fel, milyen beruházásokat hajtana végre a 2014-2020-as tervezési ciklusban (település, fejlesztés célja, fejlesztés forrás igénye, elérendő célok, fejlesztés várható hatásai)
5. Amennyiben az előző ciklus során (2007-2013) valamilyen formában kapcsolatba került a Tiszazugi LEADER Helyi Akciócsoporttal, kérjük, röviden írja le véleményét a csoport munkásságáról, az együttműködés eredményeiről, pozitív illetve negatív tapasztalatait!